

Halden kommune

Budsjett 2015

Innhold

Kommunestyrets innledning.....	7
Kommunestyrets endringer i foreslått budsjett	8
Rådmannens innledning	9
Hovedpunkter i budsjettforslaget.....	11
Driftsrammer 2015.....	11
De største forskjellene mellom budsjett og økonomiplan 2015 - 2018.....	11
Rådmannens omstilling og formannskapetets konto	12
Inndekning av merforbruk	12
Omstilling og effektivisering	12
Viktige prioriteringer for Haldens velferdstjenester	15
Budsjettprosess 2015.....	16
Organisasjon	17
Helhetlig og utfordrende leder- og medarbeiderskap.....	18
Kommunens samfunnsplan	19
Strategisk nærings- og eiendomsutvikling.....	19
Helhetlig styring	21
Folkehelse	23
Demografisk utvikling i de eldre aldersgruppene.....	24
Fellesinntekter	27
Rammetilskudd og skatteinntekter	27
Eiendomsskatt.....	28
Motpost avskrivninger	28
Økonomisk oversikt	29
Kommentarer i forhold til prognose 2014 og økonomiplan 2015.....	30
Sentraladministrasjon	30
Fellesfunksjoner	30
Helse og omsorg.....	30
Undervisning og oppvekst	30

Kultur.....	30
Teknisk	31
Likviditet.....	31
Sentraladministrasjon/ fellesfunksjoner	32
Organisering.....	32
Mål og hovedoppgaver	32
Rådmann m/stabsfunksjoner og politisk aktivitet	32
Overtallighet/omstilling/nedbemanning/oppsigelser	33
HMS/Sykefravær	33
Annet.....	33
Styringsindikatorer.....	34
Driftsrammer.....	34
NAV Halden	35
Organisering.....	35
Mål og hovedoppgaver	35
Bekjempelse av fattigdom	35
Styringsindikatorer.....	36
Et arbeidsmarked med høy sysselsetting, lav ledighet og et inkluderende arbeidsliv.....	36
Driftsrammer.....	36
Kommunalavdeling Undervisning, oppvekst & kultur	37
Undervisning og oppvekst	37
Organisering.....	37
Mål og hovedoppgaver	37
Område: Administrasjon.....	38
Område: Barneverntjenesten og tiltak i og utenfor familien	38
Område: Barnehage.....	39
Område: Grunnskole.....	39
Område: Voksenopplæring – Halden kommunale kompetansesenter	40
Styringsindikatorer.....	40
Driftsrammer.....	40
Kultur, idrett og mangfold	42
Organisering.....	42

Mål og hovedoppgaver	42
Styringsindikatorer.....	43
Driftsrammer.....	43
Kommunalavdeling Helse og omsorg	44
Kommunestyrets innledning til kapitlet	44
Organisering.....	44
Mål og hovedoppgaver	45
Koordinerende fellestjeneste	47
Funksjon 253/261 – Institusjonstjeneste og lokaler.....	47
Funksjon 254/265 - Kjernetjenester knyttet til pleie, omsorg, hjelp til	48
Funksjon 232/233/201- Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste/ Annet.....	50
Funksjon 234 - Aktivisering og servicetjeneste overfor eldre og funksjonshemmede	50
Funksjon 241 - Diagnose, behandling, re-/habilitering	51
Funksjon 120 – Administrasjon.....	52
Funksjon 242 - Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	52
Funksjon 243 Tilbud til personer med rusproblemer	52
Funksjon 255 - Medfinansiering somatiske tjenester	52
Styringsindikatorer.....	53
Driftsrammer.....	53
Kommunalavdeling Teknisk	54
Organisering.....	54
Mål og hovedoppgaver	54
Teknisk forvaltning.....	54
Teknisk drift	54
Plan, byggesak & geo-data.....	55
Brann & feiervesen	55
Miljø & landbruk	55
Generelt	55
Landbruk	55
Forurensing	56
Miljø	56
Styringsindikatorer.....	56

Driftsrammer.....	59
Halden havnevesen.....	59
Investeringsbudsjett	62
Kommentarer til nye prosjekt.....	63
Oppvaskmaskin sentralkjøkken	63
Hjulgraver.....	65
Slamsuger.....	65
PCB armatur	65
Lastebil med kran (kl1).....	65
Kort beskrivelse av pågående prosjekt.....	65
Finansiering.....	66
Vedtak i kommunestyret	67
Budsjett 2015. Vedtak:.....	67
Obligatoriske oversikter.....	69
Gebyrregulativ	72
Betalingsregulativ for bygg-, plan-, utslipps- og delings-, eiendomsregistrerings- og seksjonssaker	81
Innholdsfortegnelse:	82
Kap. 1 Alminnelige bestemmelser	82
Kap. 2 Planforslag og konsekvensutredninger.....	82
Kap. 3 Behandling av byggesaker	82
Kap. 4 avslag, DISPENSASJONER, ENDRING, ULOVLIG IGANGSETTING mv.	82
Kap. 5 riving av bygninger, konstruksjoner og anlegg	82
Kap. 6 skilt og reklame	83
Kap. 7 Godkjenning av foretak og ansvarsrett.....	84
Kap. 8 Heiser og løfteinnretninger.....	84
Kap. 9 Delingssøknader.....	84
Kap. 10 utslippstillatelse etter forurensningsloven	84
KAP 11. GEBYRFORSKRIFTER ETTER MATRIKKELLOVEN	84
Kap. 12 GEBYRFORSKRIFT ETTER eierseksjonsloven.....	84
KAP. 1 ALMINNELIGE BESTEMMELSER	85
GEBYRER ETTER LOV OM PLANLEGGING OG BYGGESAKSBEHANDLING § 33-1	87
KAP. 3 BEHANDLING AV BYGGESAKER.....	88

Næringsbygg/offentlige bygg/administrasjonsbygg/idrettsanlegg/store landbruksbygg mm	90
KAP. 4 AVSLAG, DISPENSASJONER, ENDRING, ULOVLIG IGANGSETTING M.V.	92
KAP. 5 RIVING AV BYGNINGER, KONSTRUKSJONER OG ANLEGG PBL §§ 20-1 og 20-2	93
KAP. 6 SKILT OG REKLAME PBL § 20-1 bokstav i).....	94
KAP. 7 GODKJENNING AV FORETAK OG ANSVARSRETT	94
KAP. 8 HEISER /LØFTEINNRETNINGER PBL § 20-1	94
KAP. 9 DELINGSSØKNADER	95
KAP. 10 UTSLIPPSTILLATELSER ETTER FORURENSNINGSLOVEN	95
§ 11-3-1 Grunneiendom.....	97
§ 11-4-1 Grunneiendom.....	98
§ 11-8 Utstedelse av matrikkelbrev	99
KAP. 12 GEBYRFORSKRIFTER FOR ARBEIDER ETTER LOV OM EIERSEKSJONER § 7.....	99
Forskrift om anløpsavgift	100
Prisliste.....	101
GENERELLE BESTEMMELSER.....	101
Innledning	101
Formål	101
Prisliste.....	101
Faste avtaler om leie av hele eller deler av kaianlegg og andre havneinnretninger.....	102
Ettergivelse og nedsettelse.....	102
Vederlag for jernbanevogner og kjøretøyer	104
4 Salg av varer og tjenester.....	104
5 ISPS-gebyr mv.....	104
1 Gjestehavnen	105
2 Småbåthavnene	105
Barnehagetakster.....	107

Kommunestyrets innledning

Kommunestyrets vedtatte budsjett bygger på rådmannens forslag med mindre modifikasjoner som detaljert i neste kapitel.

Kommunestyret vil berømme rådmannen, kommunens øvrige ledelse og ansatte for gjennomføring av det kostnadsreducerende programmet i 2014. Samtidig vil kommunestyret understreke behovet for ytterligere kostnadsreduksjoner både for fortsatt reduksjon av overforbruk og for å møte kravene til innstramning som hvert år følger statsbudsjettet. Kommunestyret ønsker derfor at nedbemanningsprosessen fortsetter. Kommunestyret mener at rådmannens forslag om styrking av verneombudsfunksjonen er klok.

Kommunestyret vil videre støtte rådmannens arbeid for utvikling av gode tjenester innen stramme rammer. Det observeres at kommunen ligger på etterskudd med oppdatering av planer som er lovpålagt eller vedtatt av kommunestyret. Det vil derfor bli viktig å styrke kapasiteten og kompetansen på dette området.

Kommunestyrets endringer i foreslått budsjett

Budsjettdokumentet bygger på Rådmannens forslag med disse endringene:

- Bevilgningen til Det Norske Blåseensemble er tilpasset statsbudsjettets bevilgning etter nøkkelen 70/15/15.
- Det er tatt høyde for økning av sosialhjelpssatsen med 500 kr/mnd fra september.
- Satsene for bruk av svømmebassenget ved Halden sykehjem er redusert for barn og ungdommer.
- Kommunestyret øker bevilgningene til byjubileet med 500 000 kr til 800 000 kr.
- Kommunestyret ønsker at salg av kommunale eiendommer og næringsvirksomheter utenom kjernevirksomheten, som Rokke avfallsanlegg, fortsetter. Dette skal bedre kommunens likviditet.
- Kommunestyret ber om at rådmannen legger fram et program for kostnadsreduksjoner. Saken legges fram innen 1. mai 2015. Kommunestyret forventer at nedbemanningsprosessen fortsetter også i 2015, for å kunne møte økonomiplanens mål for etterfølgende år.
- Kommunestyret ber om at sak om bruk av Karrestad som dagsenter legges fram for politisk behandling i løpet av våren 2015.
- Klimaplanen skal evalueres og rulleres i 2015.
- Bevilgningene til Den norske kirke og andre trossamfunn er styrket med 1 million kr i tillegg til økningen på 200 000 kr allerede foreslått av rådmannen. Det forutsettes at også kirken tilpasser sitt driftsnivå til vedtatte budsjetter.
- Halden kommune kartlegger behovet for gravplasser i samarbeid med kirken. Det avsettes 2 millioner kr til investeringer knyttet til gravsteder eller andre kirkelige formål.
- Anslaget for renteutgifter er nedjustert med 1,5 millioner kr.
- Rådmannens konto for omstillinger er justert ned med 1 million kr. Kommunestyret vil samtidig understreke at det resterende beløpet på 5,5 millioner kr er bevilget for utgifter knyttet direkte til kommunens omstillingsprosesser.

Rådmannens innledning

Halden kommune har vært igjennom noen krevende år og vil i årene fremover være i en omfattende omstilling- og omstrukturingsprosess. Det er ingen grunn til å tro at årene fremover blir mindre krevende. Halden kommune har et akkumulert merforbruk på 289 millioner kr fra årene 2011–2013 som skal dekkes inn. For å lykkes er kommunen avhengig av vilje og evne til både å planlegge økonomisk for årene fremover, og til å gjennomføre nødvendige tiltak.

Rådmannen vil derfor også i 2015 ha fokus på å sikre forutsigbare tjenester for innbyggerne. Halden kommune skal levere tjenester med riktig kvalitet og mottakerne skal oppleve at de får god service. Målet er at kommunen igjen skal få en bærekraftig og sunn økonomi som gjør at velferdstjenestene sikres for fremtiden.

Rådmannen er opptatt av at kommunens ledere ser medarbeiderne og de små og gode forbedringene som gjøres i enhetene. Kommunen er avhengig av dyktige ledere og det er derfor viktig for rådmannen at det avsettes midler i budsjettet til å videreføre lederutviklingsprogrammet i 2015. Halden kommune er helt avhengig av riktig kompetanse, og det er kritisk at kompetansen beholdes i organisasjonen.

Det er store forventninger til kommunen som tjenesteleverandør og som utvikler av lokalsamfunnet. Et bredt samarbeid mellom ulike aktører kan bidra til innovasjon og utvikling i hele vårt nærområde og til utvikling av nye arbeidsformer. Dette gjelder også i kommunens ulike planprosesser. Vi kommer til å legge til rette for involvering og gode medvirkningsprosesser i kommunens planarbeid. Halden kommunes første eierskapsstrategi legges frem for politisk behandling i desember 2014 og vil gi retning for kommunens eierskap og behov for tydelighet i roller i alle eierposisjoner.

I 2014 er det foretatt en betydelig nedbemanning i kommuneorganisasjonen. Dette får også konsekvenser for arbeidsmiljø, arbeidsprosesser og organisering av tjenestene. Rådmannen velger å styrke vernetjenesten for de ansatte, og vil med det løfte fokuset på et godt arbeidsmiljø og nærvær. Dette er spesielt viktig når vi står i så store omstillingsprosesser hvor også nedbemanning er et virkemiddel.

Rundt om i hele landet pågår det et stortilt arbeid med en kommunereform. Fylkesmannen i Østfold har et prosjektansvar i dette arbeidet, og KS jobber også aktivt i prosessen. Frivillighet er en forutsetning i reformen, og for Haldens del er Aremark en naturlig kommune å ha samtaler med i denne sammenhengen. Alle kommuner har fått et utredningsoppdrag fra Stortinget hvor vi skal vurdere en kommunesammenslåing og fatte vedtak innen våren 2016.

Samtidig som vi gjennomfører store omstillinger skal vi markere 2015 som er et historisk år for Halden. Byen under festningen feirer 350 år, og det skal feires og markeres gjennom mange aktiviteter i hele 2015.

Integrering vil få økt oppmerksomhet i 2015. Halden har valgt å ta imot flere flyktninger for bosetting. Et godt integreringsarbeid fordrer samarbeid mellom mange og ulike aktører, internt i kommunen og med aktører i nærmiljøet. Vi har tro på at et råd for integrering og mangfold vil gi gode innspill for et bedre integreringsarbeid. I 2014 er det nasjonalt blitt satt fokus på radikaliseringsproblemet. Dette problemet vil vi som kommune arbeide aktivt med.

Rådmannen har gjennom 2014 hatt fokus på etikk og åpenhet. I 2015 vil dette konkretiseres gjennom en revidering av kommunens etikkreglement, både for ansatte og folkevalgte, og vi vil være oppmerksomme på de vanskelige prioriteringene i de kommunale tjenestene.

Det er ingen tvil om at Halden kommune fortsatt vil ha store økonomiske utfordringer i årene som kommer og at rammene vil oppleves som stramme. Økonomisk kontroll er en viktig forutsetning for å sikre forutsigbare tjenester i fremtiden. Et målrettet og kortsiktig fokus på økonomi og kontroll, blir derfor det viktigste fundamentet i arbeidet med å bli en effektiv kommune i alle ledd. Innbyggerne skal oppleve god service og respekt i sitt møte med kommunen. Dette er grunnlaget for kvaliteten på våre tjenester.

Gudrun Haabeth Grindaker
Rådmann

Hovedpunkter i budsjettforslaget

Rådmannens forslag til budsjett for 2015 er utarbeidet med bakgrunn i økonomiplanen for 2015–2018.

I mellomtiden har statsbudsjettet blitt lagt fram, noe som har ført til et behov for å gjøre visse justeringer og endre rammedelingen mellom kommunalavdelingene. Økningen i fellesinntektene skyldes i hovedsak en oppjustering av skatteinntekter og rammetilskudd i henhold til forslaget som foreligger til statsbudsjett for 2015, inkludert endringer knyttet til oppgavekorrigeringer.

Driftsrammer 2015

	Budsjett 2015	Rådmannens Budsjett 2015	Prognose 2014	Budsjett 2014	Øk plan 2015
Fellesinntekter	-1 426 197	-1 424 697	-1 406 077	-1 404 347	-1 422 314
Sentraladministrasjon	99 579	99 579	80 268	84 496	83 467
Fellesfunksjoner	20 215	21 215	12 636	12 088	15 483
NAV	54 156	53 406	58 834	51 794	52 350
Kultur og idrett	43106	41 356	39 057	41 518	41 569
Undervisning og oppvekst	571 407	571 407	576 914	578 164	559 933
Helse og omsorg	572 222	572 222	579 808	579 966	604 667
Teknisk	65 513	65 513	61 658	56 321	56 845
Endring pensjon					8 000
Sum fordelt	1 426 197	1 424 697	1 409 175	1 404 347	1 422 314
Totalt	0	0	3 098	0	0

Tall i kkr

De største forskjellene mellom budsjett og økonomiplan 2015 - 2018

I sentral/ felles er det avsatt midler til formannskapetets konto og midler til omstilling som ikke var en del av økonomiplanen. Dette utgjør til sammen 9,5 millioner kr. I tillegg er det avsatt 5,3 millioner kr til kommunalt driftstilskudd til en privat barnehage som er planlagt, men ikke startet. Fellesfunksjoner er også økt som følge av at pensjon i barnehagene er budsjettert med faktisk pensjonssats for de ansatte i barnehagene. Differansen mellom gjennomsnittlig sats og satsen for barnehagene er budsjettert på fellesfunksjoner.

I helse og omsorg er det lagt inn enkelte nye brukere i budsjettet som ikke var en del av økonomiplanen. I tillegg er det trukket ut 29 millioner kr til medfinansiering i forbindelse med samhandlingsreformen som kommunen ikke lenger vil bli fakturert for. Midler til medfinansieringen er også trukket ut fra rammetilskuddet med 36 millioner kr.

Undervisning og oppvekst har økt rammene i budsjettet i forhold til økonomiplanen blant annet som følge av at nye barnehager i 2014 vil få helårseffekt når det gjelder tilskudd til private barnehager i 2015. Denne endringen utgjør ca 10 millioner kr.

Den største forskjellen mellom budsjett og økonomiplan for teknisk sin del er at det er budsjettert med en økning i husleie på 4 millioner kr som følge av at eksterne leiekontrakter samles i eiendom. I tillegg er det budsjettert med skatt på overskudd fra næringsavfall ved Rokke avfallsplass som utgjør 2 millioner kr.

Rådmannens omstilling og formannskapets konto

Vi har i 2014 opplevd en langt svakere skatteinntang enn hva som ble budsjettert høsten 2013, noe som har medført budsjettendringer i negativ retning når det gjelder skatteinntektene. Prognosene tilsier kun en svak vekst i Norge for 2015. Rådmannen har lagt til grunn en gjennomsnittlig skattevekst for de siste tre årene ved beregningen av skatteinntektene for 2015. Dersom prognosen om en tilnærmet nullvekst i Norge neste år skulle vise seg å bli riktig er det en risiko for at skatteinntektene vil bli nedjustert i revidert nasjonalbudsjett som kommer i mai 2015.

På bakgrunn av dette og flere andre elementer, som blant annet risikoen for økt pensjonskostnad og at gjennomføringen av vedtatte tiltak tar lenger tid enn budsjettert, har rådmannen funnet det nødvendig å avsette midler til å dekke eventuelle uforutsette hendelser. Rådmannen har derfor valgt å avsette 5,5 millioner kr til rådmannens omstilling og 3 millioner kr til formannskapets disposisjon. Dette er beskjedne summer, men likevel helt nødvendig å ha til uforutsette hendelser, i den store økonomien som Halden kommune har.

Inndekning av merforbruk

Økonomiplanen for 2015–2018 inneholder en forpliktende plan for inndekning av tidligere års merforbruk. Rådmannen anser det som en forutsetning at denne planen følges og har derfor lagt opp til en inndekning på 10 millioner kr i 2015, godkjent av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i brev datert 29.10.2014.

Omstilling og effektivisering

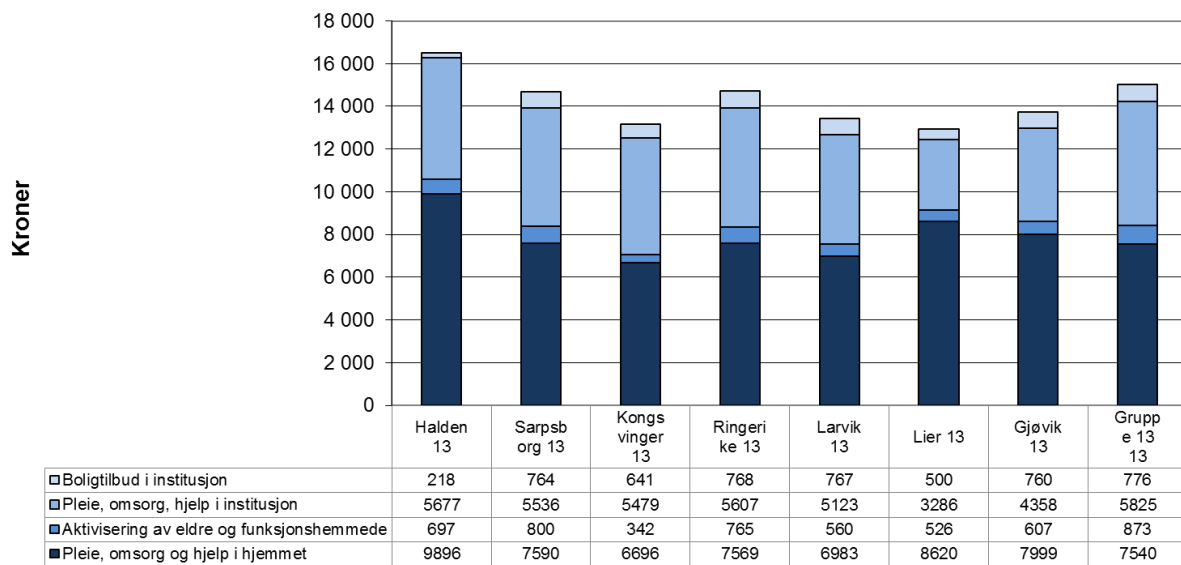
Halden kommune har fått støtte fra Fylkesmannen til å gjennomføre et omstilling- og omstrukturingsprosjekt. Prosjektet sammenlikner nivået på tjenestene i kommunen med andre sammenliknbare kommuner på et mer detaljert nivå enn hva som har blitt gjort tidligere. Gjennom prosjektet skal det defineres hvilke tiltak som bør gjøres for å redusere driftsnivået ytterligere. Analyseprosjektet vil være ferdig innen utgangen av 2014 og vil fremlegge forslag til tiltak med effekter fra 2016.

Foreløpige funn viser blant annet at sammenligningskommunene prioriterer institusjonsomsorg, aktivisering og hjemmebaserte tjenester noe ulikt. Ser vi mot KOSTRA gruppe 13 ligger Halden betydelig over for tjenester som pleie, omsorg og hjelp i hjemmet. Dypere analyser viser at dette spesielt gjelder samlokaliserte boliger som er boliger for personer med funksjonsnedsettelse og for omsorgsboligene.

Figuren under viser netto driftsutgifter pr. justert innbygger for pleie- og omsorgstjenestene.

**Netto driftsutgifter pr. korrigerte innbygger (etter behov ut fra inntektssystemets kriterier)
for pleie- og omsorgstjenester**

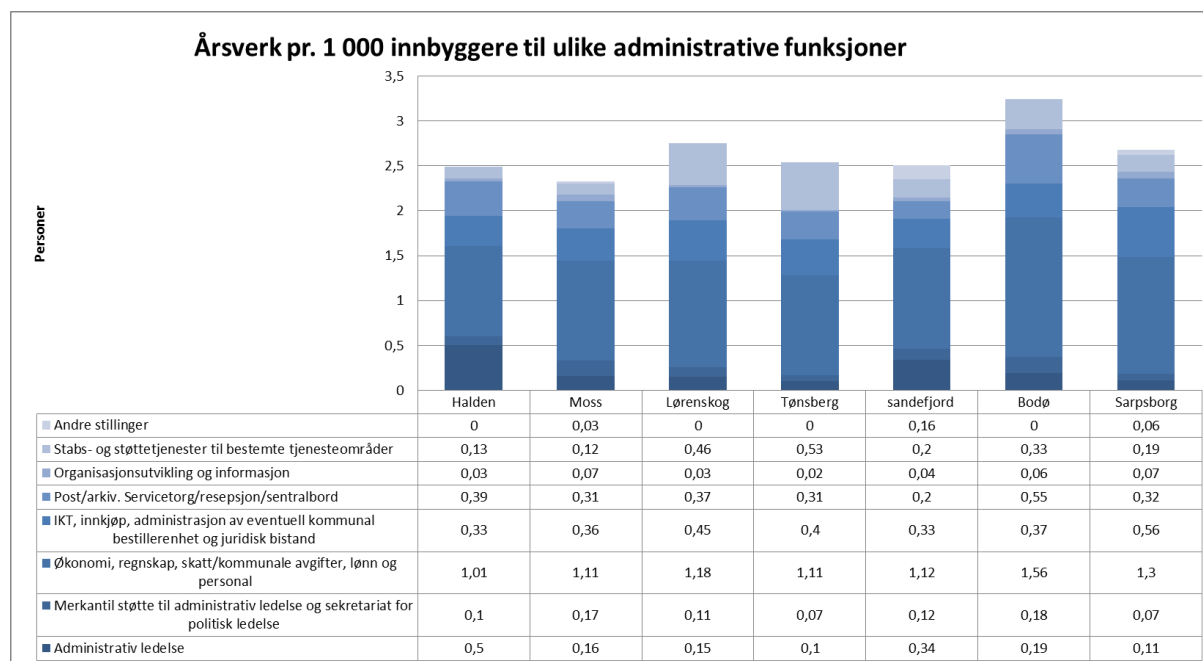
Justert for effekten av vertskommunetilskuddet (trukket fra utgifter i hj. tj.)

Kilde: Agenda Kaupang

Halden kommune har en administrativ bemanning pr. innbygger som ligger noe under gjennomsnittet for kommuner med mer enn 30 000 innbyggere. Vi ser at nivået på bemanningen er høyt for «andre ledere med oppfølgingsansvar». Årsaken til dette er den hierarkiske organiseringen av helse og omsorg med flere ledere med oppfølgingsansvar enn i de øvrige kommunene.

På de andre områdene er nivået på bemanningen på et lavt eller middels nivå sammenliknet med de andre kommunene i utvalget. Dette er illustrert i grafen under.

Kilde: Agenda Kaupang

Det har i 2014 blitt gjennomført nedbemanningsprosesser for å redusere antallet årsverk i kommunen. Økonomisk effekt av nedbemanningsprosessen vil først komme fra 1. mars 2015 og er lagt inn i budsjettet. Det har i løpet av 2014 vært gjennomført reduksjonstiltak i tillegg til naturlig avgang og avslutning av engasjementskontrakter som også har bidratt til reduksjon av årsverk. Fast ansatte har også vært satt inn i langtidsvikariater istedenfor eksterne vikarer. Denne reduksjonen er videreført i budsjettet for 2015.

Viktige prioriteringer for Haldens velferdstjenester

Gode oppvekstsvilkår for barn og unge er et sentralt mål.

Tjenester til utsatte barn og unge med tidlig innsats er særskilt viktig. Rådmannen har derfor forsøkt å skjerme dette området for kutt. Helhet og sammenheng i tjenestene som er rettet mot barn og unge gir et godt grunnlag for det helhetlige utdanningsløpet, og et godt læringsutbytte med gode grunnleggende ferdigheter.

Helse- og omsorgstjenestene er en tjeneste som skal preges av nær dialog og medvirkning med bruker og pårørende. En slik medvirkning er nødvendig for å sikre at brukerperspektivet ivaretas. Det etableres derfor også brukerråd i enhet sykehjem fra januar 2015. Brukerrådet vil bestå av pårørende/brukere og ledelse.

Et av formålene med samhandlingsreformen er at folk skal få flere tjenester nær der de bor. Utskrivingspraksis viser at stadig sykere pasienter kommer tidligere ut fra sykehus. En styrking av kompetansen i tjenesten er derfor viktig, både den formelle kompetansen og realkompetansen.

Satsingen på «arbeid først» i NAV-Halden fortsetter med økt intensitet i 2015. Denne har som mål å redusere antall mottakere av økonomisk sosialhjelp og andre passive ytelser. NAV-Halden skal bidra til sosial og økonomisk trygghet og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltagelse i samfunnet.

Budsjettprosess 2015

Rådmannens budsjettforslag for 2015 legges frem den 6. november 2014. Formannskapetets behandling vil være 4. desember. Årsbudsjettet skal i henhold til kommunelovens § 45-3 vedtas av kommunestyret. Kommunestyrets behandling vil være den 18. desember 2014.

Formannskapetets innstilling vil være til offentlig ettersyn i perioden mellom formannskapetets og kommunestyrets behandling. Kommunestyrets vedtak vil oversendes Fylkesmannen for lovlighetskontroll som følge av at kommunen er registrert i ROBEK.

Økonomiplanen for 2015–2018 ble vedtatt av kommunestyret 11. september 2014 og har dannet grunnlaget for utarbeidelsen av budsjettet for 2015. Rådmannens hovedfokus har vært å legge et forutsigbart budsjett som muliggjør en inndekning av tidligere års merforbruk på 10 millioner kr slik økonomiplanen forutsetter. Det har vært nødvendig å endre fordelingen av rammene mellom kommunalavdelingene i forhold til økonomiplanen.

Det er ingen nye reduksjonstiltak utover de som ble drøftet i forbindelse med økonomiplanen. Det har derfor ikke vært noen særskilt drøfting av tiltak i forbindelse med budsjettet, men budsjettforslaget som helhet ble drøftet med tillitsvalgte 27. oktober.

Rådmannen vil i forbindelse med kommunestyrets budsjettbehandling legge frem en sak med forslag til rutiner og innhold i rapporteringen til politiske organer i 2015.

Organisasjon

Halden kommunes organisasjon er inndelt i rådmannens stab og tre kommunalavdelinger samt NAV.

Rådmannens ledergruppe (RLG) består høsten 2014 av rådmann, kommunalsjef undervisning, oppvekst og kultur, kommunalsjef helse og omsorg, kommunalsjef teknisk, personalsjef, økonomisjef, NAV- leder og leder for informasjon og service.

Kommunalavdeling helse og omsorg er nå organisert i 5 enheter som ledes av enhetsledere.

- Enhet hjemmesykepleie
- Enhet omsorgsboliger
- Enhet samlokaliserte boliger
- Enhet sykehjem
- Enhet basistjenester

Enheterne er delt inn i underområder med en eller flere områdeledere avhengig av type virksomhet. I tillegg har kommunalavdelingen et eget område for koordinerende fellestjenester.

Kommunalavdeling undervisning, oppvekst og kultur er organisert i 24 enheter med enhetsledere.

- 9 barneskoler med rektor som enhetsleder
- 3 ungdomsskoler med rektor som enhetsleder
- 7 kommunale barnehager med styrer som enhetsleder
- PPT og logopedtjeneste med enhetsleder
- Voksenopplæring med enhetsleder
- Barnevernstjenesten med enhetsleder
- Helsesøstertjenesten med enhetsleder
- Kultur og idrett med enhetsleder
- Skole- og miljøsenderet med avdelingsleder

Kommunalavdeling teknisk er organisert i 5 enheter som ledes av enhetsleder.

- Miljø og landbruk
- Plan, byggesak og geodata
- Teknisk forvaltning
- Teknisk drift
- Brann

NAV er organisert direkte under rådmannen. Rådmannen har i tillegg sin stab som består av:

- Juridisk
- Informasjon og service
- Politisk sekretariat
- Økonomi, overordnet plan og næring
- Personal og organisasjon

Organisasjonsstrukturen er under kontinuerlig vurdering om hvorvidt den er hensiktsmessig i forhold til oppgaver og utfordringer. På bakgrunn av gjennomgangen i omstillings- og omstrukturingsprosjektet vil det gjøres vurderinger av ledernivåer, strukturer og dimensjoneringen av stabsfunksjonene. Det vil i løpet av 2015 også bli enkelte endringer i strukturen i helse og omsorg og teknisk.

Det skal til enhver tid være samhandling på tvers av organisasjonen i oppgaver som gjelder hele kommunen. Eksempler på oppgaver som har prioritet, krever samhandling og involverer ulike avdelinger er; samfunnsutvikling, kompetanseutvikling, lederutvikling, integrering og mangfold.

Helhetlig og utfordrende leder- og medarbeiderskap

For å kunne gjennomføre ønsket omstilling og utvikling av Halden kommune i årene fremover, er det avgjørende å nå fastsatte mål og oppnå resultater. Gjennom videreføring av lederutviklingsprogrammet avklares krav og forventninger som ligger til lederrollen. Gjennom lederutviklingen utstyres lederne med en «verktøykasse» som skal gjøre det mulig å møte de krav og forventninger som ligger i det å være leder i Halden kommune i årene fremover.

Lederne i Halden kommune er avhengig av å ha kompetente medarbeidere for å nå målene og løse oppgavene. Medarbeiderskap må derfor ses i sammenheng med lederskap, og lederne må være tydelige på hvilke krav og forventninger som ligger i rollen til den enkelte medarbeider. Medarbeiderne ønsker, og må ta et større ansvar for egen kompetanseutvikling og eget arbeidsmiljø. Det er dyktige medarbeidere i Halden kommune som deler kunnskap med andre, men det er fortsatt et potensiale i å benytte interne lærekrefter til kompetanseheving i organisasjonen.

Et åpent og konstruktivt samarbeid mellom arbeidsgiver, tillitsvalgte og vernetjenesten er avgjørende i arbeidet med å oppnå økonomisk handlingsrom og gode tjenester. Rådmannen følger dette opp med å legge til rette for både formelle og uformelle møteplasser.

Som beskrevet i økonomiplanen anser rådmannen det som en viktig oppgave å tilrettelegge og motivere ansatte til å ta fagutdanning. Økt andel ansatte med formell utdanning og kontinuerlig fokus på kompetanseutvikling bidrar til økt kvalitet på tjenestene og reduserer sannsynligheten for at det gjøres feil. Satsingen på ulike former for skoling vil likevel være avhengig av hvilke tilskudd kommunen kan få gjennom ulike ordninger.

Reduksjon av lønnsmassen er nødvendig for å kunne oppnå et økonomisk handlingsrom årene fremover. Som beskrevet i økonomirapporten for 2. tertial 2014 har Halden kommune redusert antallet årsverk fra desember 2013 til september 2014 med 67,6 årsverk. Når det i 2015 nedbemannes med i overkant av 40 årsverk vil det totalt være en reduksjon på ca 110 årsverk fra desember 2013 til 2015. Etter nedbemanningen på ca 110 årsverk vil det være ca 1640 faste årsverk i Halden kommune.

Det skal jobbes målrettet for å øke nærværet. Det akkumulerte fraværet var ved 2. kvartal på ca 9%. Langtidsfraværet er hovedutfordringen og vil følges spesielt i 2015.

Arbeidspresset er stort og det er viktig å ha oppmerksomhet på arbeidsmiljøet, spesielt de områdene som berøres av nedbemanningen.

Kommunens samfunnsplan

Kommunen er gjennom plan- og bygningsloven pålagt å ha en kommuneplan som består av både en samfunnsdel og en arealdel. Halden kommune vedtok i 2010 kommuneplanens samfunnsdel. Samfunnsdelen skal legge føringer for arealdelen. Gjennom planstrategiarbeidet for denne perioden ble det bestemt at rullering av kommuneplanens samfunnsdel skulle påbegynnes i denne kommunestyreperioden. På bakgrunn av dette arbeidet skulle behovet for rullering av arealdelen vurderes.

Rådmannen ønsker oppstart av rullering av kommuneplanens samfunnsdel ved starten av 2015. Den økonomiske snuoperasjonen som kommunen har hatt inneværende periode medfører at det er behov for å evaluere vedtatte strategier og eventuelt lage nye som skal følges opp senere av tema- og fagplaner.

Rullering av kommuneplanens samfunnsdel vil bli gjennomført som en fullstendig kommuneplanprosess. Rådmannen ønsker å gjennomføre planprosessen i egen regi med deltakelse fra alle kommunalområder med bred innbyggermedvirkning og involvering. Kommuneplanprosesser tar 1 – 1,5 år slik at en revidert kommuneplan kan vedtas samtidig som kommunestyret vedtar planstrategi for neste kommunestyreperiode innen oktober 2016.

Strategisk nærings- og eiendomsutvikling

Halden kommune har i dag en betydelig eiendomsmasse bestående av kommunale institusjoner, kommunale leiligheter, andelsleiligheter og mindre tomteparseller. Det er få større tomtereserver av størrelse i kommunalt eie.

De siste årene er det startet et arbeid med salg av kommunal eiendomsmasse for å frigjøre kapital og for å kunne reinvestere i nyere mer hensiktsmessige «arenaer». Dette vil følges opp med økt oppmerksomhet i 2015.

Det er viktig å starte arbeidet med å vurdere nye utbyggingsområder til boligutbygging i et lengre perspektiv (20–50 år). Det kan bli aktuelt å fremskynde dette, avhengig av hvordan de avsatte områdene i kommuneplanens arealdel faktisk blir frigjort for utbygging. Gode attraktive tomteprosjekter vil være viktig for vekst. Dette, kombinert med en stadig bedre infrastruktur mot Oslo, vil gjøre Halden enda mer attraktiv. Halden kommune skal bidra aktivt i markedsføringen av Halden og spesielt av næringstomter.

Halden kommune har eierandeler i flere selskaper og «sammenslutninger». Rådmannen mener det er viktig at Halden kommune som eier er tydelig i alle sine eierposisjoner. For å få til dette er det viktig å ha en vedtatt eierstrategi, der det for hvert eierskap klart fremkommer formålet med eierskapet. Rådmannen vil fremlegge et forslag til eierstrategi til politisk behandling i desember 2014.

Arbeidet med utarbeidelse av Strategisk Næringsplan 2015–2020 pågår, ledet av Halden Næringsråd. Rådmannen mener dette er et viktig arbeid, og helt nødvendig å få godt forankret, både i administrasjonen og i det politiske miljøet.

:

1. Være et godt og tydelig vertskap for næringslivet
2. Halden kommune – den etableringsvennlige kommunen.

3. Videreføre støtte til NCE, og være en “spennende og krevende bidragsyter”, i henhold til økonomiplanen.

4. Fortsette arbeidet med å være og forbli en av Norges mest innovative kommuner. Det har i 2014 vært noe mindre fokus på strategisk næringsutvikling enn det rådmannen ønsker, men det har vært nødvendig sett i forhold til mengden av oppgaver og tilgjengelige ressurser. I 2015 vil strategisk nærings- og eiendomsutvikling være en viktig del av kommunens innsats i lokalsamfunnsutviklingen.

Helhetlig styring

Helhetlig styring ble introdusert som begrep i 2013 og er en betegnelse på de ulike elementene som inngår i det totale styringsgrunnlaget for Halden kommune. Utarbeidelse av kommunikasjonsplan og administrativt delegeringsreglement ferdigstilles i 2014. Arbeidet med ny arbeidsgiverstrategi pågår og vil sluttføres i 2015. Det igangsettes i 2015 en prosess med gjennomgang og revidering av kommunens etikk-reglement.

Det har i 2014 vært en forvaltningsrevisjon av rådmannens internkontroll. Resultatet av denne revisjonen foreligger ikke før rådmannen har ferdigstilt budsjettforslaget for 2015. Det forventes at revisjonsrapporten vil være et godt grunnlag for rådmannen til å velge hvilke områder av internkontrollen som bør videreutvikles i løpet av 2015.

Det er av stor betydning for rådmannen å ha et godt system for styring og kontroll, og spesielt viktig i den fasen kommunen er i, også ut i fra at kommunen har mindre administrative ressurser enn sammenlignbare kommuner. En god internkontroll styrker kommunens omdømme og legitimitet gjennom å sikre at utviklingen skjer i tråd med vedtatte mål. Et godt system for styring og kontroll er også viktig for å sikre etterlevelse av lover og regler, utøvelse av riktig tjenestekvalitet og forebygge uønskede hendelser. Helhetlig styring og målstyring skal bidra til bedre og tydeligere beslutningsgrunnlag for folkevalgte organer.

Målstyring er en del av kommunens helhetlige styring og skal bidra til å prioritere, fremme fokus og interesse for hvilke resultater som oppnås i de ulike kommunalavdelingene. Målstyring er en naturlig del av ledernes oppfølging. For å opprettholde og utvikle ledernes kompetanse er videreføring av lederutviklingen et viktig virkemiddel.

Den første utgaven av målekartet ble innført i forbindelse med budsjettet for 2014.

Det skal også i 2015 rapporteres på oppnådde resultater i forbindelse med tertialrapporteringen.

Tabellen under viser en samlet oversikt over kommunens styringsindikatorer i 2015.

Kom.avd.	Område	Indikator	Status 2014	Mål 2015
Sentral/ felles	Politisk sekretariat	Andel saker sendt til politiske utvalg senest 8 dager før møtedato	60%	95%
	Sentralbord	Andel besvarte anrop av totalt innkomne	95%	95%
NAV	Arbeidssøkere	Andel ordinære arbeidssøkere med oppfølging siste tre mnd.	71%	80%
	Arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne	Andel personer med nedsatt arbeidsevne med oppfølging siste 6 mnd.	75%	80%
	Økt aktivitet	Andel graderte sykmeldinger	32%	45%
	Ytelser	Andel personer med nedsatt arbeidsevne med overgang til arbeid	36%	45%
	Sosialhjelp	Samlet antall mottakere av økonomisk sosialhjelp pr mnd	500	480
		Antall langtidsmottakere (over 26 uker) med økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt	298	200
		Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp under 25 år pr mnd	100	80
		Antall mottakere med økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt	316	250
		Andel KVP-deltakere som gikk over i arbeid eller utdanning	40%	60%
		Andel flyktninger i arbeid eller aktivitet etter endt introduksjonsprogram	40%	60%

Undervisning, oppvekst & kultur	Barnehage	Andel barn i barnehage (private og kommunale) som har spesielle behov	12,9%	12%
		Andel pedagogisk personell med godkjent utdanning	100%	100%
		Foreldrenes tilfredshet med barnehagetilbudet		5,0
	Grunnskole	Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	9,6%	8%
		Mobbing i skolen 7.trinn	1,3%	0
		Mobbing i skolen 10.trinn	1,2%	0
		Lesing på 5.trinn. Andel elever på nivå 2 og 3	69,9%	95%
		Lesing på 8.trinn. Andel elever på nivå 3,4 og 5	67%	95%
		Regning på 5.trinn. Andel elever på nivå 2 og 3	70,4%	95%
		Regning på 8.trinn. Andel elever på nivå 3, 4 og 5	69,3%	95%
		Overgang fra grunnskole til videregående skole	98,2%	99%
	Helsesøstertjenesten	Andel hjemmebesøk før barnet er 2 uker	74%	80%
		Andel fullførte helseundersøkelser innen barnet er 8 uker		95%
		Andel fullførte helseundersøkelser innen barnet er 2 år og 2 mnd	42%	80%
		Andel fullførte helseundersøkelser innen barnet er 4 år og 2 mnd	90%	95%
		Andel 6 åringer til skolestartundersøkelser hos lege før skolestart		80%
	Barnevern	Andel bekymringsmeldinger avklart innen tidsfristen		95%
		Andel undersøkelsessaker innenfor tidsfristen	85%	85%
		Andel barn med tiltaksplan	80%	80%
		Andel barn med omsorgsplan	100%	100%
		Andel barn i fosterhjem med fire tilsynsbesøk	90%	90%
		Andel barn i fosterhjem med fire besøk av barneverntjenesten	100%	100%
Kultur, idrett og mangfold	Bibliotek	Antall utlån på bibliotek	120 000	125 000
	Barn & unge	Besøkstall i vårt ungdomstilbud	6 000	7 000
	Kultursalen	Antall arrangement	52	60
	Kulturskolen	Antall elever i kulturskolen	186	200
Helse og omsorg	Koordinerende fellestjenester	Andel søknader med foreløpig svar innen tre uker	99 %	100 %
	Hjemmebaserte tjenester	ATA- tid («Ansikt til ansikt tid»)	49 %	52 %
		Kompetansesamensettning (høyskole/faglært/ufaglært)	38/45/17 %	44/46/10 %
	Omsorgsboliger	Kompetansesamensettning (høyskole/faglært/ufaglært)	12,5/64/23,5 %	20/60/20 %
	Samlokaliserte	Kompetansesamensettning (høyskole/faglært/ufaglært)	25/45/30 %	35/45/20 %
	Sykehjem	Kompetansesamensettning (høyskole/faglært/ufaglært)	43/45/12 %	58/40/2%
		Andel pårørende med planlagt årlig samtale med leder langtidsplasser		70 %
		Antall overliggerdøgn på sykehus		X
		Beleggsprosent Korttid/langtid	xx/100 %	85/99 %
	Samlet	Antall klager på enkeltvedtak		X
		Antall klagesaker på enkeltvedtak som helt eller delvis omgjøres av Fylkesmannen		X

		Antall klagesaker på enkeltvedtak som stadfestes av fylkesmannen		X
Teknisk	Vann	Prosent produsert vann til forbruk basert på idealvannproduksjon 12 000 m3/døgn (8000m3/d)	98 % (78 %)	70 %
		Prosentavvik fra idealproduksjonen	2 % (22 %)	0 %
		Andel prøver som oppfyller forskriftenes krav til kvalitet	100 %	100 %
		Andel ledningsbrudd reparert innen 8- timer	100 %	100 %
		Andel vannprøver med pH-verdi innenfor mål.	100 %	100 %
		God service		
	Avløp	Andel tilknyttede etter utsending av henstilling/ pålegg	100 %	100 %
		Andel slam minimum kvalitetsklasse 2	100 %	100 %
		Prosentavvik rensset avløpsvann i forhold til idealavløpvannmengde 12 000 m3/døgn	56 %	0 %
		God service		100 %
		Rensegrad i prosent av målt mengde fosfor i vannprøver inn og ut av renseanlegg	85,6 %	90 %
	VVA-anlegg	Ingen arbeidsulykker	0	0
	Vei	Opprettholde veikapital	77 %	82,5 %
	Byggesak	Saksbehandlingstid disp.søknader	2,5 mnd.	< 6 mnd.
		Andel omgjøringer i % av antall klager	0	< 10 %
		Andel saker behandlet innen 3 ukersfristen	95 %	100 %
		Andel saker behandlet innen 12 ukersfristen	100 %	100 %
	Geodata	Andel oppmålingssaker behandlet innenfor frist - 16 uker.	100 %	100 %
		Andel megleroppgaver behandlet innenfor frist - 5 dager.	100 %	100 %
		Andel ferdigstilte saker i matrikkel innenfor frist - 5 dager.	80 % (90 %)	100 %
	Plan	Andel plansaker gjennomført innen frist - 12 uker.	100 %	100 %
	Miljø	Andel oppgraderte renseanlegg i kommunen.	65 %	70 %
		Tilsyn - andel oppgarderte renseanlegg som fungerer.	85 %	80 %
	Brann	Utrykningstid i hut krav - Dimensjoneringsforskrift	100 %	100 %
		Brannkonstabler som har bestått fysisk test	100 %	100 %
	Eiendomsmasse	Optimal god tilstand (100 %)	75 %	78 % (75 %)

Folkehelse

Kommunene er gjennom Lov om folkehelse (folkehelseloven) med forskrift pålagt å ha oversikt over innbyggernes helsetilstand.

Oversikten skal identifisere folkehelseutfordringene i kommunen, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold. Kommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale helseforskjeller. Halden utarbeidet den første helseoversikten i 2013.

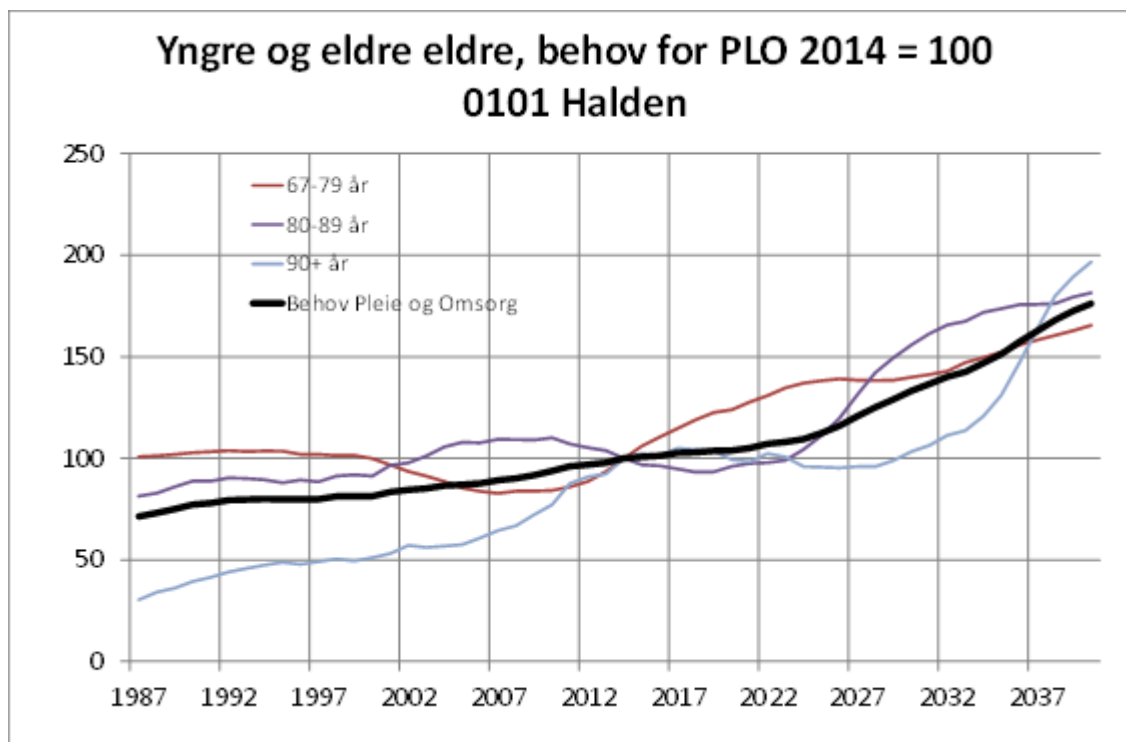
En analyse av folkehelseprofilen for Halden kommune, viser at de største utfordringene er knyttet opp mot

- utjevning av sosiale forskjeller, særlig barnefamilier
- økt gjennomføring/reduksjon av frafallet i videregående skole
- boligsosialt arbeid
- reduksjon av antallet unge sosialhjelpsmottakere
- et økende antall demente

Demografisk utvikling i de eldre aldersgruppene

Tabellen under viser prognosen for folketallsutvikling basert på Statistisk sentralbyrås prognose for middels befolkningsutvikling.

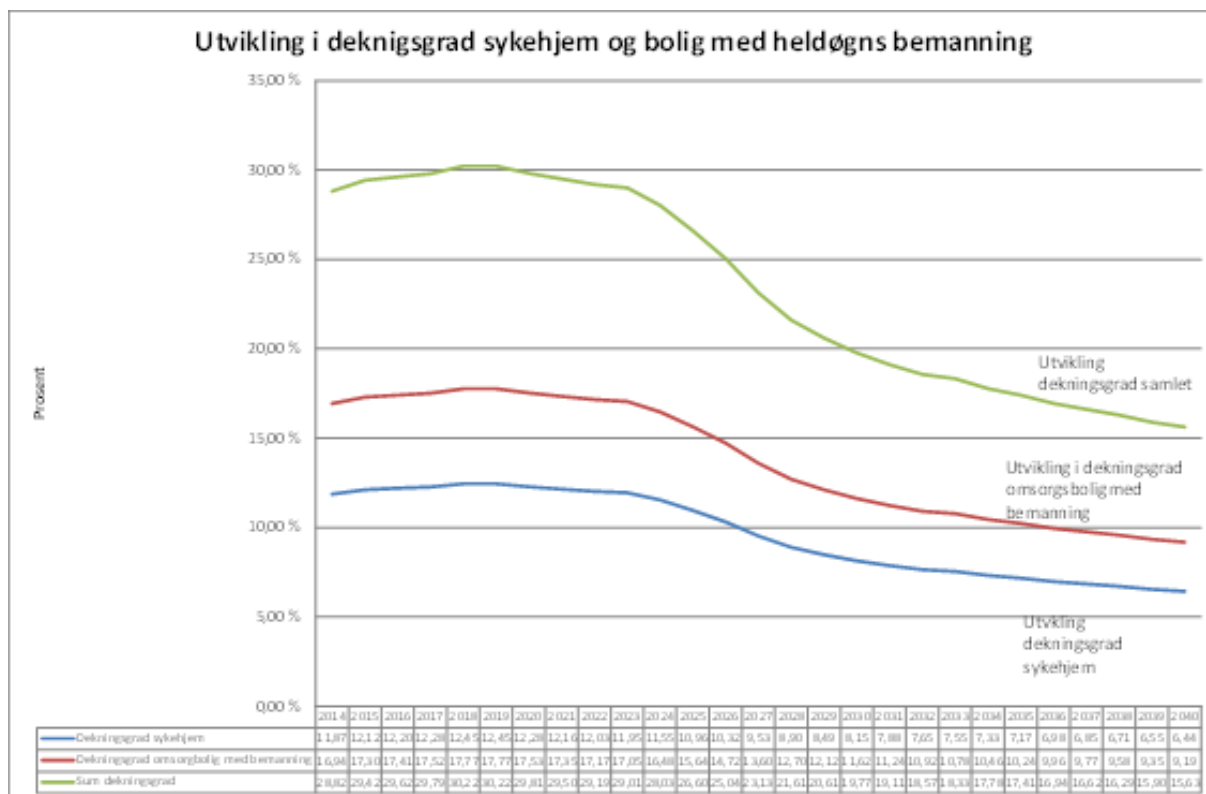
Befolkningsutviklingsprognose	2014	2015	2016	2017	2018
Innbygger 0-2 år	631	638	645	652	660
Innbygger 3-5 år	1 405	1 421	1 436	1 452	1 469
Innbygger 6-15 år	3 581	3 621	3 661	3 701	3 745
Innbygger 16-22 år	2 834	2 866	2 897	2 929	2 964
Innbygger 23-66 år	17 073	17 263	17 454	17 645	17 853
Innbygger 67-79 år	3 108	3 143	3 178	3 212	3 250
Innbygger 80-89 år	1 291	1 305	1 320	1 334	1 350
Innbygger 90 år og over	294	298	301	304	308
Sum folketall	30 217	30 553	30 892	31 230	31 598

Kilde: Statistisk sentralbyrå

I årene fremover er det spesielt antall yngre eldre i alderen 67 til 79 år som ser ut til å vokse. Samtidig tyder prognosene på at antall innbyggere i aldersgruppen 80 til 89 år vil falle noe frem til 2017, for deretter å stige markant fra 2024. Antall innbyggere i alderen 90 år og eldre har en reduksjon, før en forventer at antallet stiger etter 2029.

I følge SSB var det i Halden kommune 1558 innbyggere 80 år og eldre pr. 1. januar 2014. Kommunen er i en situasjon med fall i antall eldre innbyggere de neste årene. Fra og med 2020 stiger antallet igjen. Når antallet eldre synker er det naturlig å anta at behovet for sykehjemsplasser og kommunale pleie- og omsorgstjenester synker tilsvarende. I neste figur vises hvordan befolkningsutviklingen 80 år og over påvirker dekningsgraden i kommunen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figuren viser at utviklingen i dekningsgrad vil utvikle seg i samme takt som reduksjonen i antall eldre. Med dagens nivå på antall institusjonsplasser og omsorgsboliger med heldøgns bemanning vil dekningsgraden for heldøgns omsorg, som nå er 28,2 %, øke til 30,2 i 2019. Dette er da en relativt sett høyere dekningsgrad enn i dag, og vil være høyere enn snittet i landet. Samtidig er det viktig å påpeke at behovet for plasser øker etter 2020.

Rådmannen har i tidligere saker beskrevet og fått tilslutning til en gradvis omlegging av tjenestene.

Fellesinntekter

Fellesinntekter	Budsjett 2015	Rådmannens Budsjett 2015	Prognose 2014 pr. september	Budsjett 2014	Øk plan 2015
Rammetilskudd	-833 418	-833 418	-821 759	-822 607	-837 391
Skatt inntekt/ formue	-607 769	-607 769	-582 076	-582 943	-599 081
Kompensasjonstilskudd	-7 200	-7 200	-7 339	-7 339	-7 200
Sum statstilskudd	-1 448 387	-1 448 387	-1 411 174	-1 412 889	-1 443 672
Eiendomsskatt - verk og bruk	-39 600	-39 600	-39 800	-43 824	-40 000
Eiendomsskatt - annen fast eiendom	-40 000	-40 000	-40 031	-35 750	-40 000
Sum eiendomsskatt	-79 600	-79 600	-79 831	-79 574	-80 000
Renter løpende lån	47 349	48 849	44 672	45 000	48 849
Renter driftskonto	9 842	9 842	6 000	7 000	9 842
Renter formidlingslån	6 290	6 290	5 239	5 300	6 290
Andre finanskostnader	100	100	100	100	100
Avdrag lån	58 840	58 840	55 354	56 400	58 840
Sum finansutgifter	122 421	123 921	111 366	113 800	123 921
Renter - bankinnskudd og fond	0	0	-12	0	0
Renter - utlån	-5 650	-5 650	-4 700	-4 700	-5 650
Utbytte fra selskaper	-4 300	-4 300	-9 155	-8 568	-4 300
Sum finansinntekter	-9 950	-9 950	-13 867	-13 268	-9 950
Motpost avskrivninger	-20 681	-20 681	-17 570	-17 416	-22 613
Inndekning av tidligere års merforbruk	10 000	10 000	9 400	9 400	10 000
Avsetning til/ bruk av fond	0	0	-4 400	-4 400	0
Sum disposisjoner	10 000	10 000	5 000	5 000	10 000
Sum fellesinntekter	-1 426 197	-1 424 697	-1 406 077	-1 404 347	-1 422 314

Tall i kkr

Fellesinntektene i økonomiplanen for 2015–2018 har dannet grunnlaget for fellesinntektene i budsjettet for 2015.

Det er gjort følgende endringer i forhold til økonomiplanen for 2015–2018:

Rammetilskudd og skatteinntekter

Rammetilskudd og skatteinntekter er justert ned til nivået som regjeringen har anslått i forbindelse med fremleggelsen av forslaget til statsbudsjett for 2015. Reduksjonen i rammetilskuddet inneholder også oppgavekorrigeringer for 2015. Den største korrigeringen i rammetilskuddet er uttrekket av medfinansieringen i forbindelse med samhandlingsreformen.

Dette innebærer at kommunene ikke lenger skal dekke en egenandel for sykehusopphold for innbyggerne, og at denne utgiften dermed faller bort. Halden kommune har blitt trukket 36 millioner kr i rammetilskuddet i forbindelse med avviklingen av medfinansieringen. Tilsvarende har budsjettet i helse og omsorg blitt trukket med 29 millioner kr som var det budsjetterte beløpet for medfinansiering i 2015. Differansen mellom uttrekket fra rammetilskuddet på 36 millioner kr og Halden kommunes budsjetterte medfinansiering på 29 millioner kr er 7 millioner kr. Kommunen trekkes dermed for et større beløp enn hva som var anslått nødvendig i budsjettet for 2015.

Skatteinntektene er oppjustert med 8,7 millioner kr i forhold til økonomiplanen. Oppjusteringen er gjort med bakgrunn i forslaget som foreligger til statsbudsjett og prognosemodellen til KS. Gjennomsnittlig vekst de siste tre år er lagt til grunn ved framskrivningen i prognosemodellen. Skatteinngangen har i 2014 vært langt lavere enn hva som ble budsjettert høsten 2013, noe som har medført budsjettendringer på ca 11 millioner kr gjennom året. Prognosene tilsier kun en svak vekst i Norge for 2015. Dersom prognosen om en tilnærmet nullvekst i Norge neste år skulle vise seg å bli riktig er det en risiko for at skatteinntektene vil bli nedjustert allerede i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i mai 2015.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatten for verk og bruk er nedjustert med 0,4 millioner kr som følge av klagenemndas behandling av skattetaksten til Norske Skog. Det foreslås ingen endring i satsen for boliger og fritidseiendommer for 2015.

Motpost avskrivninger

Motpost avskrivninger er VAR avskrivninger som belastes VAR området og som har sin motpost i fellesinntektene. Avskrivningene er redusert med 1,9 millioner kr som følge av lavere investeringstakt i 2014 enn prognosen som ble lagt til grunn ved utarbeidelsen av økonomiplanen.

Det er ingen andre endringer, utover de som er nevnt over, i fellesinntektene i budsjett 2015 i forhold til økonomiplanen for 2015–2018. Det betyr at rådmannen fortsatt forventer lave renter i 2015 og at det legges opp til en inndekning av akkumulert merforbruk i tråd med forpliktende plan på 10 millioner kr i 2015. Rådmannen har vurdert en moderat økning av eiendomsskatten øremerket nedbetaling av akkumulert merforbruk, men har ikke valgt å foreslå dette. Flere tydelige politiske vedtak på å opprettholde dagens nivå er årsaken til at rådmannen ikke foreslår en økning i årets budsjett.

Økonomisk oversikt

Tabellene under viser rådmannens budsjettforslag for 2015 sammenliknet med prognose og budsjett 2014.

	Budsjett 2015	Budsjett 2015	Prognose 2014	Budsjett 2014
Fellesinntekter	-1 426 697	-1 424 697	-1 406 077	-1 404 347
Brutto lønn	1 268 318	1 268 318	1 273 400	1 277 287
Refusjoner	-62 410	-62 410	-65 398	-66 709
Netto lønn	1 205 908	1 205 908	1 208 002	1 210 579
Andre utgifter	845 029	845 529	885 537	840 098
Andre inntekter	-626 739	-626 739	-684 364	-646 329
<i>Sum lønn, andre utgifter og inntekter</i>	<i>1 426 197</i>	<i>1 424 697</i>	<i>1 409 175</i>	<i>1 404 347</i>
Sum totalt	0	0	3 098	0

Tall i kkr

Tabellen over viser hovedgrupperingene brutto lønn, refusjoner, inntekter og utgifter for hele Halden kommune inkludert VAR og havn.

Det er lagt til grunn et lønnsoppgjør på 3 % for 2015. Lønnsoppgjøret utgjør til sammen 27,8 millioner kr i 2015 og er registrert på de ulike kommunalsjefenes områder til fordeling i 2015. I budsjettet for 2015 er det lagt inn effekt av tiltak vedtatt i økonomiplanen, blant annet effekt av nedbemanning. I tillegg forventes pensjonskostnadene å bli lavere i 2015 enn i 2014.

	Budsjett 2015	Budsjett 2015	Prognose 2014	Budsjett 2014	Øk plan 2015
Fellesinntekter	-1 426 197	-1 424 697	-1 406 077	-1 404 347	-1 422 314
Sentraladministrasjon	99 579	99 579	80 268	84 496	83 467
Fellesfunksjoner	20 215	21 215	12 636	12 088	15 483
NAV	54 156	53 406	58 834	51 794	52 350
Kultur og idrett	43 106	41 356	39 057	41 518	41 569
Undervisning og oppvekst	571 407	571 407	576 914	578 164	559 933
Helse og omsorg	572 222	572 222	579 808	579 966	604 667
Teknisk	65 513	65 513	61 658	56 321	56 845
Endring pensjon					8 000
Sum fordelt	1 426 197	1 424 697	1 409 175	1 404 347	1 422 314
Totalt	0	0	3 098	0	0

Tall i kkr

Kommentarer i forhold til prognose 2014 og økonomiplan 2015

Sentraladministrasjon

Budsjettet for 2015 er på totalt 99,6 millioner kr. I forhold til prognosen for 2014 på 80 millioner kr er det budsjettert med blant annet omstillingsmidler på 5,5 millioner kr og det er avsatt midler til en privat barnehage på 5,3 millioner kr.

Fellesfunksjoner

Budsjettet for 2015 er på totalt 21,2 millioner kr. I forhold til prognosen for 2014 er det lagt inn pensjon for barnehagene, differansen mellom faktisk sats for de ansatte i barnehagene og gjennomsnittlig sats, det utgjør 2,7 millioner kr. Lønnsoppgjøret for sentraladministrasjon er budsjettert på fellesområdet og utgjør 0,9 millioner kr. Det er budsjettert 3 millioner kr til formannskapetets konto som ikke er en del av prognose eller økonomiplan. I tillegg er det budsjettert en økning i forsikringspremien basert på faktisk informasjon.

Helse og omsorg

Budsjettet for 2015 er på totalt 572,2 millioner kr. Dette er inkludert lønnsoppgjør på 10 millioner kr, reduksjonstiltak med –16,4 millioner kr, nye brukere med 7,4 millioner kr og en reduksjon av pensjonskostnader. Reduksjonstiltakene på –16,4 millioner kr består av redusert pleiefaktor ved institusjonene og redusert bemanning ved kommunens omsorgsboliger og samlokaliserte boliger.

Prognose pr. september er på 579,8 millioner kr. I forhold til økonomiplanens ramme på 604,7 millioner kr er det korrigert for samhandlingsreformen (uttrekk av medfinansiering) med –29,0 millioner kr.

Undervisning og oppvekst

Budsjettet for 2015 er på totalt 571,4 millioner kr. Dette er inkludert lønnsoppgjør på 14,6 millioner kr, reduksjonstiltak, jfr økonomiplan, med –8,3 millioner kr. Økt antall barn i forsterket skole gir en økning på 3 millioner kr. Overføring til private barnehager økes med 10 millioner kr for flere plasser/nye barnehager, det er vedtatt en bemanningsnorm i barnehagene på 6,2 barn noe som gir en reduksjon i overføring til private barnehager på –9 millioner kr. En videreføring av «Sarpsborg modellen» vil gi en reduksjon på –7,5 millioner kr.

Prognose pr september er på 576,9 millioner kr. I forhold til økonomiplanens ramme på 559,9 millioner kr var ikke økning av barnehagetilskuddet for nye barnehager/plasser tatt med.

Kultur

Budsjettet for 2015 er på totalt 43,1 millioner kr. Tilskuddet til DNBE er endret slik at det samsvarer med statsbudsjettets bevilgninger. .

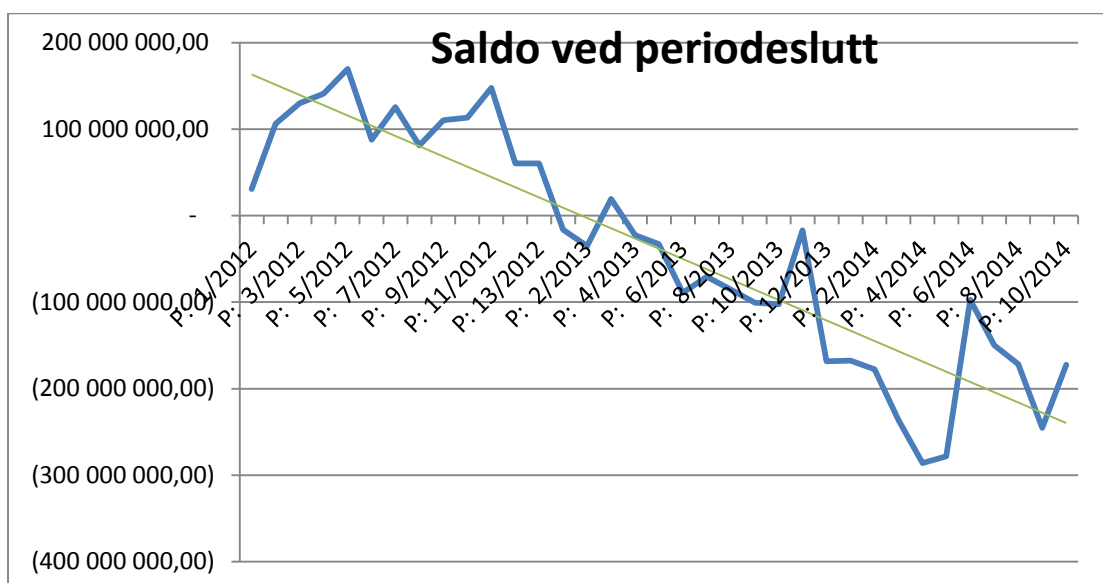
Prognosen pr. september er på 39,1 millioner kr.

Teknisk

Budsjettet for 2015 er på totalt 65,5 millioner kr inkl. lønnsoppgjør på 1,8 millioner kr. Prognose pr. september er på 61,7 millioner kr. I hovedsak består endringen av en økning i husleiebudsjettet hvor eiendomsforvaltningen overtar leieavtaler fra andre enheter i kommunen. Dette for å samle ansvaret på et sted. Det er i tillegg tatt høyde for en økning i lønnsutgifter på brann da innføringen av 5.mann får helårseffekt fra 2015. Denne utgiften kompenseres med merinntekter. I tillegg er det tatt hensyn til et økende behov for vedlikehold av byens gatelys.

I forhold til økonomiplanens ramme på 56,8 millioner kr var det ikke tatt hensyn til endringen i budsjetteringen av husleie inneværende år samt flere forhold knyttet til Rokke avfallsplass; blant annet rapporter om svikt i inntekter på næringsområdet samt innføring av skatt på overskudd på næringsavfall som utgjør 2 millioner kr.

Likviditet

Grafen over viser utviklingen i saldoen på Halden kommunes konsernkonto fra midten av 2012 og frem til i dag. Det er flere forhold i balansen, blant annet ubrukte lånemidler og bundne fond, som vil påvirke likviditeten fremover. Inneværende år er det blant annet gjennomført investeringsprosjekter på 64 millioner kr pr. oktober som finansieres av ubrukte lånemidler og dermed belaster kommunens likviditet.

Halden kommune har i dag en trekkrettighet på 350 millioner kr og det foreligger et vedtak fra kommunestyret om en økning med 100 millioner kr til totalt 450 millioner kr som sannsynligvis blir tatt i bruk i desember 2014. Kommunen mottar ikke rammetilskudd i august og desember og det gjør at presset blir større på likviditeten i de månedene enn i årets øvrige måneder. Rådmannen anser det som viktig at trekkrettigheten blir holdt på dagens nivå i 2015 selv om kommunen har en positiv utvikling. Rådmannen vil til enhver tid sørge for at trekkrettigheten i banken justeres innenfor vedtatt nivå slik at det ikke betales for en større trekkrettighet enn nødvendig.

Sentraladministrasjon/ fellesfunksjoner

Organisering

Sentraladministrasjon og fellesfunksjoner inneholder ulike stabs- og fellesfunksjoner som betjener alle kommunalavdelinger og enheter i Halden kommune.

Sentraladministrasjon er delt inn i følgende underområder:

- Rådmann
- Næring, p.t. en del av økonomi og plan
- Politisk – inkluderer ordfører, politiske råd og utvalg, kontrollutvalg og revisjon
- Politisk sekretariat
- Kommunikasjon og service
- Juridisk
- Personal og organisasjon – inkluderer læringer og kriseberedskap
- Økonomi og plan – inkluderer i tillegg innkjøp, lønn, regnskap, kemner, sentralkjøkken, IT og utvikling, næring p.t.

Fellesfunksjoner inneholder blant annet følgende:

- AFP – ordninger
- Forsikringer
- Konto til formannskapetets disposisjon

Mål og hovedoppgaver

Rådmann m/stabsfunksjoner og politisk aktivitet

Rådmannens (administrasjonssjefens) oppgave fremgår av kommunelovens § 23.

Rådmannen og rådmannens ledergruppe (RLG) har ansvaret for å fremme forslag til overordnet strategi og planverk til politisk behandling, gjennomføre politiske vedtak, utvikle og gjennomføre handlingsplaner, tilrettelegge for lokal samfunnsutvikling, samt utøve det overordnede lederskapet av kommunens virksomhet.

De ulike fagområdene som i dag rapporterer til rådmannen har som hovedoppgave å bistå politisk myndighet og legge til rette for kommunalavdelingenes virksomhet, yte juridisk bistand samt å ivareta kontakten mot myndighetene vedrørende forhold som berører kommunen som helhet.

Kostnadene vedrørende politiske råd og utvalg ligger administrativt under rådmannen, mens den politiske ledelsen styrer og er ansvarlig for den politiske virksomheten.

I 2015 er det kommune- og fylkestingsvalg. Dette medfører en merkostnad for kommunen i tillegg til en forholdsvis stor personalinnsats i august og september.

Stabsfunksjonene personal og organisasjon og økonomi og overordnet plan har som hovedoppgaver å gi kommunalavdelingene og enhetene bistand, råd, veiledning og oppfølging,

slik at disse selv kan øke sin tid til tjenesteproduksjon. En av hovedoppgavene er å utvikle systemer og rutiner innenfor ulike områder, slik at lover og forskrifter ivaretas, samtidig som ressursene disponeres effektivt. Stabsfunksjonene skal gjennom gode systemer sørge for å ivareta rettsikkerhet, likebehandling og effektivitet i forvaltningen.

Stabsfunksjonene har også flere løpende driftsoppgaver som for eksempel føring av regnskap, skatteoppkreverfunksjon, innfordring, matproduksjon, lønnsutbetalinger, oppfølging av lærlingeordningen, med mer.

Overtallighet/omstilling/nedbemanning/oppsigelser

I løpet av 2014 har ressursene i personal og HMS i stor grad blitt benyttet til arbeidet med overtallighet, omstilling, nedbemanning og oppsigelser. Juridisk og Kommunikasjon og service har også bidratt mye inn i disse prosessene. Dette arbeidet vil fortsette i 2015. Dels skjer dette gjennom deltagelse i personalteam og dels i egne prosesser knyttet til overtallighet og nedbemanning. Omfattende innsparing i helse og omsorg med reduksjon av tjenesteomfanget vil fortsatt kreve stor innsats i samarbeid med ledere og tillitsvalgte gjennom hele 2015.

HMS/Sykefravær

Rådmannen holder fast ved målsetningen om et sykefravær på 5 % fravær og 95 % nærvær i stab.

Kommunen har et godt system for oppfølging av sykemeldte, og ledere på alle nivåer oppdateres jevnlig innenfor feltet nærvær og oppfølging. HMS-avdelingen jobber aktivt ut mot enkeltansatte, ledere og arbeidssteder som har særlige utfordringer knyttet til sykefravær/arbeidsmiljøet. Det ble i 2014 inngått ny IA-avtale mellom partene. Det skal i løpet av 2015 utarbeides ny handlingsplan i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene for å oppnå avtalens mål. Det skal blant annet prøves ut nye arbeidsformer med større grad av læring og samarbeid på tvers i kommunen.

Forebyggende tiltak har høy prioritet, og HMS-prisen deles ut for fjerde gang i 2014.

Annet

Rådmannen vil i 2015 fortsette å videreutvikle den helhetlige styringen og ha et særskilt fokus på oppfølging av rådmannens internkontroll. Det har i 2014 blitt gjennomført en forvaltningsrevisjon av rådmannens internkontroll. Resultatet av denne revisjonen foreligger ikke i skrivende stund, men vil forhåpentligvis være et godt grunnlag som rådmannen kan bruke for å prioritere hvilke områder som bør ha fokus i 2015. Som beskrevet tidligere i budsjettet skal arbeidet med helhetlig styring og internkontroll fortsette og videreutvikles i 2015.

Rådmannen øker hovedverneombudsvervet til 100 % stilling fra 2015.

Samtidig vil rådmannen arbeide for å utvikle arenaer som sikrer at verneombudene involveres sterkere i HMS-arbeidet i avdelinger og enheter.

Styrkingen av verneombudsrollen vil også skje gjennom kursing av verneombudene (p.t. 68 ansatte).

E-handel ble startet opp som prosjekt i 2012/2013 og systemet ble kjøpt i 2013. I løpet av 2014 er det implementert og foretatt opplæring av de som har fullmakt til å bestille og godkjenne bestillinger på vegne av Halden kommune. Prosjektet er avsluttet og overført til linjeorganisasjonen. Arbeidet med å implementere leverandører og videreutvikle e-handel

videreføres i 2015. E-handel er det eneste godkjente systemet til å foreta bestillinger for og skal brukes når aktuell leverandør er lagt inn på plattformen.

Styringsindikatorer

Område	Indikator	Status 2014	Mål 2015
Politisk sekretariat	Andel saker sendt til politiske utvalg senest 8 dager før møtedato	60 %	95 %
Sentralbord	Andel besvarte anrop av totalt innkomne	95 %	95 %

Driftsrammer

	Budsjett 2015	Budsjett 2014	Regnskap 2013
Sentraladministrasjon	99 579	84 496	75 783
Fellesfunksjoner	21 215	12 088	-31 856

Tall i kkr

Kommunens merforbruk i 2013 på 75 millioner kr er ført på fellesfunksjoner og er årsaken til det regnskapsmessige positive resultatet for 2013 på 31 856.

NAV Halden

Partnerskapet er NAV kontorets øverste ledelse og består av NAV-direktør, rådmann i Halden kommune og NAV leder. NAV- kontoret driftes med 23 kommunalt ansatte og 29 statlige ansatte. I tillegg kommer 2 ansatte i prosjekter. Kontoret ledes av NAV-leder som er kommunalt ansatt, i tillegg er det en avdelingsleder for hver avdeling. NAV leder styrer etter kommunale og statlige styringssystemer og budsjett.

Organisering

Enheten er inndelt i tre avdelinger med avdelingsleder som har det daglige driftsansvaret for tildelt avdeling.

Organisasjonsmodellen ved NAV Halden har fokus på helhetlig arbeid med den enkelte bruker. Enheten har som mål «Arbeid først» i alle ledd.

I tillegg til Sosiale tjenester i NAV, er også bosetting av flyktninger en viktig oppgave som er tillagt NAV Halden.

NAV Halden styres gjennom to styringslinjer. Oppdraget og organisasjonsmodellen er tilpasset overordnet mål og disponeringsbrev fra staten, økonomiplan for kommunen og føringer fra Fylkesmannen.

Mål og hovedoppgaver

- Mulighet for arbeid for flest mulig
- Mulighet for meningsfull aktivitet for

mennesker med spesielle behov

- Mulighet for inntektssikring i henhold til rettigheter etablert i lovgivningen

Bekjempelse av fattigdom

NAV-Halden skal bidra til sosial og økonomisk trygghet og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltagelse i samfunnet. Både kommunal og statlig styringslinje ved NAV Halden skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Arbeid er både et sentralt mål og tiltak mot fattigdom

- Å gi alle mulighet til å komme i arbeid
- Å gi barn og unge mulighet til å delta og utvikle seg
- Å bedre levekårene for de vanskeligst stilte

Både *Mål- og Disponeringsbrevet* og *Nasjonale mål og hovedprioriteringer*, legger føringer for hva NAV Halden skal ha fokus på i 2015. Halden har de laveste satsene for økonomisk sosialhjelp. Administrasjonen skal i mars 2015, legge fram en sak for HHO om økning av sosialhjelpsatsene til 500 kr/mnd med virkning fra september 2015. Saksframlegget skal også omfatte tiltak for å tilpasse rutinene for tildeling av tilleggsstøtte til de nye grunnsatsene. Det er satt av 750 000 kr i budsjettet til å dekke økte kostnader ved ordningen.

Styringsindikatorer

For å nå resultatkravene for 2015–2016 satt i målekortet som er NAVs styringssystem, jobbes det systematisk og målrettet for å finne smarte måter å jobbe på. Både kommunale og statlige midler brukes for å få flere brukere i aktivitet fremfor passive ytelser.

Et arbeidsmarked med høy sysselsetting, lav ledighet og et inkluderende arbeidsliv

Område	Indikator	Status 2014	Mål 2015
Arbeidssøkere	Andel ordinære arbeidssøkere med oppfølging siste tre mnd.	71%	80%
Arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne	Andel personer med nedsatt arbeidsevne med oppfølging siste 6 mnd.	75%	80%
Økt aktivitet	Andel graderte sykmeldinger	32%	45%
Ytelser	Andel personer med nedsatt arbeidsevne med overgang til arbeid	36%	45%
Sosialhjelp	Samlet antall mottakere av økonomisk sosialhjelp pr mnd	500	480
	Antall langtidsmottakere (over 26 uker) med økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt	298	200
	Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp under 25 år pr mnd	100	80
	Antall mottakere med økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt	316	250
	Andel KVP-deltakere som gikk over i arbeid eller utdanning	40%	60%
	Andel flyktninger i arbeid eller aktivitet etter endt introduksjonsprogram	40%	60%

Driftsrammer

Budsjett 2015	Budsjett 2014	Regnskap 2013
53 406	51 794	55 075

Tall i kkr

Kommunalavdeling Undervisning, oppvekst & kultur

Undervisning og oppvekst

Budsjettet for 2015 er på totalt 572,9 millioner kr inkludert lønnsoppgjør på 14,6 millioner kr (helårseffekt: 5,8 millioner kr og mellomoppgjør 6,0 millioner kr), reduksjonstiltak, jfr økonomiplan, med –8,3 millioner kr. Økt antall barn i forsterket skole gir en økning på 3,0 millioner kr. Overføring til private barnehager økes med 10,0 millioner kr for flere plasser/nye barnehager, det er vedtatt en bemanningsnorm i barnehagene på 6,2 barn noe som gir en reduksjon i overføring til private barnehager på –9,0 millioner kr og en videreføring av Sarpsborg modellen vil gi en reduksjon på –7,5 millioner kr.

Prognose pr september er på 576,9 millioner kr.

I økonomiplanens ramme på 559,9 millioner kr var ikke økning av barnehagetilskuddet for nye barnehager/plasser tatt med.

Organisering

Kommunalavdeling undervisning og oppvekst består av:

- 12 grunnskoler (9 barneskoler og 3 ungdomsskoler)
- 7 kommunale barnehager
- Voksenopplæring
- Familiens Hus som tilbyr tjenester innen; PPT, barnevern og forebyggende helsearbeid – helsesøster, skolehelsetjeneste og svangerskapsoppfølging
- Botilbud for enslige mindreårige asylsøkere

I tillegg har kommunalavdelingen som barnehagemyndighet et ansvar for samordning, tilsyn og veiledning av 34 private barnehager. På kommunenivå er det i tillegg til kommunalsjef en faglig stab som på et overordnet nivå ser til at lover og forskrifter overholdes og at positiv og faglig utvikling av fagområdet skjer.

Mål og hovedoppgaver

Kommunalavdelingens tjenester retter seg til barn og unge i alderen 0 – 18 år, voksne med et opplæringsbehov etter fylte 18 år og kulturtilbudet i kommunen. Kommunalavdelingen vil arbeide for et godt oppvekstmiljø for barn og unge i Halden kommune. Tjenestene skal samordnes og det skal tilstrebes et godt tverrfaglig og helhetlig tilbud. I vårt samfunn er det viktig med trygge og utviklende arenaer for barn og unge i alle aldre. Kommunalavdelingen har et særlig fokus på det helhetlige utdanningsløpet, og dette gjenspeiler seg i planer, rutiner, organisering og samarbeid mellom enhetene. Det skal arbeides for helhet og sammenheng i alle ledd.

Elevene skal forlate grunnskolen med godt læringsutbytte og gode grunnleggende ferdigheter.

Det arbeides aktivt med;

- tidlig innsats
- gode overganger mellom barnehage- skole og mellom de ulike skoleslagene

- tilpasset opplæring
- kommunens utfordring når det gjelder utvikling av behov for spesialpedagogisk hjelp i barnehagene
- særskilt tilrettelegging i barnehagene samt
- spesialundervisning i skolene

Drift i enhetene baseres på gjeldene lov- og avtaleverk.

Område: Administrasjon

Administrasjonen i kommunalavdelingen består av kommunalsjef og en faglig stab på tre medarbeidere. I tråd med kommunale styringsverktøy skal administrasjonen sørge for en helhetlig skole- og barnehagedrift som bidrar til læring og utvikling for barn og unge i Halden kommune samt gode oppvekstvilkår for barn og unge i alderen 0 – 18 år.

Område: Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste – svangerskap og annet forebyggende helsearbeid

Helsestasjonstjenesten skal sikre at barn og unge i Halden har et tilbud som fremmer fysisk, psykisk og sosial helse samt forebygge sykdom og skade. Tilbudet er blant annet fastsatt igjennom retningslinjer og veileder. Målet er å organisere tjenesten slik at de som trenger ekstra oppfølging får dette. Helsestasjonen og Mautua – åpen barnehage er lavterskeltilbud som fanger opp familier med ekstra utfordringer tidlig gjennom å avdekke behov for tidlig innsats, redusere kostnadene og brukernes behov på sikt.

Det er stor etterspørsel etter og press på skolehelsetjenesten. Mange barn og unge tar selv kontakt med helsesøster for samtale og råd.

Tjenesten legger vekt på å fange opp ungdommer som har behov for prevensjonsveiledning, for å hindre uønskede svangerskap og abort. Tjenesten gir også prevensjonsveiledning og tilbyr gratis prevensjon til kvinner som misbruker rus eller som har det vanskelig på andre måter.

Det er i statsbudsjettet for 2015 lagt inn en styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten gjennom rammene. Rådmannen har ikke funnet rom til å prioritere dette innenfor de tildelte rammer.

Område: Barneverntjenesten og tiltak i og utenfor familien

Det er et stort press på tjenestene i barnevernstjenesten og aktivitetsnivået er økende. Antall bekymringsmeldinger ser ut til å øke med 15% i 2014 etter noen år med mer stabile tall. Det er grunn til å tro at nivået i 2015 vil være omtrent som i 2014, eller litt høyere. Antall barn som mottar barneverntiltak øker ikke i samme takt da et relativt høyt antall meldinger og undersøkelser ikke fører til tiltak. Det er ventet at antall barn plassert utenfor hjemmet vil ligge på 2014 nivå også i 2015. Samtidig er det vanskelig å prognostisere utviklingen på barnevernfeltet fra det ene året til det andre, ut over at den nasjonale trenden over lang tid er at stadig flere barn mottar tiltak fra barnevernet.

Tjenesten mottar øremerkede midler fra staten til fire hele stillinger som en del av den nasjonale satsingen på kommunalt barnevern. Denne videreføres i 2015. Kommunens egenandel ved plassering av barn i institusjon øker med om lag kr 15.000,- pr måned pr barn fra 2015. Dette medfører økte utgifter i størrelsesorden 2 millioner kr for Halden kommune. Økningen i egenandelen kompenseres i økt rammetilskudd.

I tjenesteområdet ligger også drift av bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger (EMF). Med mindre det fattes nye politiske vedtak om bosetting av flyktninger i kommunen, vil bofellesskapet fortsette driften på samme nivå i 2015 som i 2014. Det innebærer tilbud til fire ungdommer også i 2015. Den statlige finansieringsordningen ble svekket fra 2014 ved at kommunen må dekke 20% av kostnadene i tiltaket.

Område: Barnehage

Barnehagens innhold er regulert og basert på «*Rammeplan for barnehager*», som er en forskrift til loven. Barnehagetilbudet i kommunen omfatter 41 kommunale og private barnehager med totalt 1498 barn. I henhold til vedtak i økonomiplanen vil barnehagestrukturen i kommunen bli gjenstand for nærmere vurdering i løpet av 2015.

Det er stort fokus på tidlig innsats, gode overganger mellom barnehage og skole, samt kommunens utfordringer når det gjelder utvikling av behov for spesialpedagogisk hjelp og særskilt tilrettelegging i barnehagene. Barnehageloven forplikter barnehagene til å gi et godt pedagogisk tilbud til alle barn, tilpasset deres funksjonsnivå. I mange tilfeller der et barn i barnehage har vedtak om spesialpedagogisk hjelp etter opplæringslovens § 5–7, er det i tillegg behov for et særskilt fysisk og/eller personalmessig tilrettelegging.

Barnehagene i Halden kommune kan tilby gode tjenester og god kvalitet på sitt tilbud.

Område: Grunnskole

Skolens virksomhet er i tillegg til lov og forskrift basert på gjeldende læreplan *LK-06, Kunnskapsløftet*. Lokalt i Halden er det vedtatt en *Politisk plattform for barnehager og skoler*, som klart angir målsettinger for innholdet.

Grunnskolen i Halden kommune teller 3568 elever – fordelt på ni barneskoler og tre ungdomsskoler.

Kommunens framtidige skolestruktur vil bli gjenstand for vurdering og beslutning i begynnelsen av året, og det legges fram en plan for framtidig skolestruktur i Halden i begynnelsen av 2015. Innspill fra sentrumsplangruppa følges opp i arbeidet. Ny skole på Idd planlegges..

Satsningsområdene i Haldenskolen er; lesing, regning, sosial kompetanse og digitale ferdigheter. Metodikken LOV (læring og vurdering) er innført og videreføres. LOV skal bidra til en bedre tilpasset opplæring og økt bevissthet om læring og læringsmål, styrket elevmedvirkning samt bidra til en læringsfremmende leksepraksis. Ved en grundig implementering av LOV og et bredt syn på begrepet tilpasset opplæring vil det kunne være mulig å redusere antall timer til spesialundervisning.

Alle enhetsledere skal foreta skolevandring (ledelsesverktøy), som skal bidra til at praksis i det enkelte klasserom tydeliggjøres og utvikles til det beste for den enkelte elev.

Organisering av innholdet i skolene, kompetanse hos ansatte, ledelse og sammenheng mellom innsatsfaktorer og resultater er også viktige momenter i denne sammenheng.

Skole- og miljøsenteret er en enhet som ivaretar elever med særskilte behov for tilpasning av skolehverdagen. 4 – 6 elever i ungdomsskolealder har daglig sin tilpassede skolehverdag på SMS (skole- og miljøsenteret). Denne enheten er organisert rett under kommunalsjefen. Rådmannen ønsker i 2015 å vurdere ny plassering/organisatorisk tilknytning av dette tilbudet.

Drift av skolefritidsordning/-tilbud er organisert under barneskolene. SFO tilbudet omfatter i dag om lag 750 barn. Ordinær drift av skolefritidstilbudet skal være til selvkost. Kommunen har særskilte lønnsutgifter knyttet til tiltak for barn med særskilte behov som har plass i SFO, både ved ordinære skoler og ved forsterket avdeling ved Tistedal skole. Disse barna vil ikke kunne nyttiggjøre seg et ordinært tilbud i SFO.

Rådmannen vil arbeide videre med planene og følge opp vedtak om å etablere en leirskole i lokal regi. Siden kommunen eier den store eiendommen Makø på Hvaler er det naturlig å se på muligheten for å opprette en permanent leirskole der. Det er satt ned arbeidsgrupper med representanter fra Haldenskolen, teknisk, eiendom og juridisk for å oppfylle utvalgsvedtaket fra 21.august 2014. Det vil bli lagt frem en politisk sak til behandling før behandling av budsjett i formannskapet og kommunestyret desember 2014.

Område: Voksenopplæring – Halden kommunale kompetansesenter

Halden kommunale kompetansesenter har i tillegg til sitt arbeid med voksne i Halden med opplæringsbehov, en utbredt kursvirksomhet mot egne målgrupper. Store deler av denne driften finansieres av BKA- (basiskompetanse i arbeidslivet) og andre statlige prosjektmidler.

Styringsindikatorer

Område	Indikator	Status 2014	Mål 2015
Barnehage	Andel barn i barnehage (private og kommunale) som har spesielle behov	12,9%	12%
	Andel pedagogisk personell med godkjent utdanning	100%	100%
	Foreldrenes tilfredshet med barnehagetilbudet		5,0
Grunnskole	Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	9,6%	8%
	Mobbing i skolen 7.trinn	1,3%	0
	Mobbing i skolen 10.trinn	1,2%	0
	Lesing på 5.trinn. Andel elever på nivå 2 og 3	69,9%	95%
	Lesing på 8.trinn. Andel elever på nivå 3,4 og 5	67%	95%
	Regning på 5.trinn. Andel elever på nivå 2 og 3	70,4%	95%
	Regning på 8.trinn. Andel elever på nivå 3, 4 og 5	69,3%	95%
	Overgang fra grunnskole til videregående skole	98,2%	99%
Helsesøstertjenesten	Andel hjemmebesøk før barnet er 2 uker	74%	80%
	Andel fullførte helseundersøkelser innen barnet er 8 uker		95%
	Andel fullførte helseundersøkelser innen barnet er 2 år og 2 mnd	42%	80%
	Andel fullførte helseundersøkelser innen barnet er 4 år og 2 mnd	90%	95%
	Andel 6 åringer til skolestartundersøkelser hos lege før skolestart		80%
Barnevern	Andel bekymringsmeldinger avklart innen tidsfristen		95%
	Andel undersøkelsessaker innenfor tidsfristen	85%	85%
	Andel barn med tiltaksplan	80%	80%
	Andel barn med omsorgsplan	100%	100%
	Andel barn i fosterhjem med fire tilsynsbesøk	90%	90%
	Andel barn i fosterhjem med fire besøk av barneverntjenesten	100%	100%

Driftsrammer

Budsjett 2015	Budsjett 2014	Regnskap 2013
571 407	578 164	554 242

Tall i kkr

For budsjett 2015 er det ikke foreslått nye reduksjonstiltak utover det som allerede ligger inne etter vedtak fattet i økonomiplanen 2015–2018 samt budsjettvedtak av 8.mai 2014.

Budsjettrammene er knappe og fordrer en stram og effektiv utnyttelse i alle enheter på alle nivåer. Driftspostene er over flere år blitt holdt på et minimum og dette tærer hardt på inventar, utstyr, bygningsmasse mm. Det har ikke vært økonomisk handlingsrom til å legge inn nye tiltak eller økninger.

Gjennom omstillings- og omstruktureringsprosjektet vil det bli lagt frem en rapport på kostnadsnivået innen kommunalavdelingen. Dersom rapporten peker i retning av nye reduksjonstiltak vil dette bli vurdert.

Flere av reduksjonstiltakene jfr økonomiplanen 2015–2018 vil først komme til effektivering august 2015. Dette betyr at inntil disse effektueres ligger innsparingen som et tiltak på kommunalsjefens ansvar.

I budsjettforslaget for 2015 er det foreslått å øke;

- Brukerbetaling i barnehagen maxpris med kr 100,- pr mnd i tråd med forslag til statsbudsjett
- Brukerbetaling i SFO økes med kr 75,- pr mnd for hel plass (selvkost)

Kultur, idrett og mangfold

Budsjettet for 2015 er på totalt 43,1 millioner kr.

Prognosen pr. september er på 39,1 millioner kr.

Organisering

- Bibliotek
- Kulturskolen
- Ungdomsklubbene – Domino & Rockehuset
- Brygga kultursal
- Remmen svømmehall
- Kulturkontoret med ansvar for oppfølging av lag, foreninger, kultur- og idrettsaktører og tilskuddsordninger
- Frivilligsentral
- Kirken

Mål og hovedoppgaver

Kulturplanen skal vedtas i løpet av første kvartal 2015. Den vil legge føringer for hvordan kulturtilbudet i Halden skal være fremover. Idretts- og frilufts- planen skal revideres i 2015.

Innenfor flere av tjenesteområdene i avdelingen møter vi de samme barn og unge, og derfor er det viktig å arbeide for helhet og sammenheng.

Halden kommunes kulturtjeneste skal initiere et godt aktivitetsnivå blant barn og unge, lag, foreninger og frivillige. Det er et mål at denne aktiviteten videreføres i 2015. Det er satt av 800 000 kr til støtte til kulturtiltak etter søknad.

Rockehuset og ungdomsklubben Domino videreføres som de mest sentrale aktørene i det forbyggende arbeidet for barn og unge innen kultur.

Bibliotek og ungdomsklubber har mangfold og integrering som en del av sine mål.

Biblioteket er en del av kjernevirksomheten i kommunens kulturtilbud. Biblioteket er et møtested for ulike grupper i befolkningen og sikrer med sin fagkompetanse at alle får lik tilgang til kunnskap, kultur og informasjon. Åpningstidene ved Halden bibliotek og ved avdelingen i Halden fengsel opprettholdes som nå.

Kulturskolen er en lovpålagt oppgave. Det er et mål å arbeide for at alle som ønsker plass skal få plass. Kulturskolen skal innenfor sine rammer tilstrebe størst mulig variasjon i sitt musikk- og kulturtilbud for å treffe flest mulig.

Brygga kultursal skal fortsatt spille en aktiv rolle i byens kulturliv og tilby et godt og variert program/oppsetninger. Kultursalen har gjennom 2014 markert seg meget positivt gjennom sitt gode tilbud, aktive markedsføring og høye besøkstall. Denne satsingen videreutvikles i 2015.

Svømmehallen på Remmen opprettholder sitt tilbud som i dag. Det settes av 350 000 kr til spillemidler for idretten. Dette gir anledning til å gi kommunal andel til bygging av idrettsanlegg.

Kommunens skog og hytte på Ulveholtet skal fortsatt være tilgjengelig for allmennheten.

Budsjettet 2015 bygger i stor grad på en videreføring av aktiviteten i 2014, og i henhold til vedtak i økonomiplanen 2015–2018, samt budsjettvedtak av 8.mai 2014.

Innenfor de tildelte rammer er følgende endringer foreslått;

- Tilskuddet til Den norske kirke og andre trossamfunn er økt med omlag 1 200 000 kr.
- Det settes av 800 000 kr til Byjubileet 2015
- Opera Østfold og musikkfestuken samt Østfold kulturutvikling får støtte i 2015 i henhold til søknader mottatt i 2014 for 2015
- Halden kommune kartlegger behovet for gravplasser i samarbeid med kirken Det avsettes 2 millioner kr til investeringer knyttet til gravsteder eller andre kirkelige formål. Investeringen skal finansieres gjennom salg av kommunale eiendommer.
- Det budsjetteres med at Det Norske Blåseensemble får en økning på 2 % fra 2014-nivå. For å forholde seg til 2015-nivå settes det av 268 000 kr for å sikre Det Norske Blåseensemble i Halden. Vedtaket i kommunestyret 6. november skal følges opp.
- Inntektene på Brygga kultursal er foreslått økt med 500.000 kr
- Halden historiske samlinger fikk i 2014 en økning på 100 000 kr i tilskudd. Denne økningen videreføres i 2015.

Styringsindikatorer

Område	Indikator	Status 2014	Mål 2015
Bibliotek	Antall utlån på bibliotek	120 000	125 000
Barn & unge	Besøkstall i vårt ungdomstilbud	6 000	7 000
Kultursalen	Antall arrangement	52	60
Kulturskolen	Antall elever i kulturskolen	186	200

Driftsrammer

Budsjett 2015	Budsjett 2014	Regnskap 2013
41 356	41 518	41 638

For budsjett 2015 er det ikke foreslått ytterligere reduksjonstiltak utover det som allerede ligger inne etter vedtak fattet i økonomiplanen 2015–2018 samt budsjettvedtak av 8.mai 2014.

Kommunalavdeling Helse og omsorg

Kommunestyrets innledning til kapitlet

Rådmannen har i gitt en god oversikt over de ulike tjenestene i sektoren og utfordringene som ligger i budsjettet. Halden kommunes gode og varierte tjenester til innbyggerne skal videreføres også i 2015. De ansatte berømmes for å utvise kreativitet og for at de holder fokus på tjenestene til brukerne.

Det arbeides med fagutvikling ved flere enheter. Dette arbeidet gir bedre rutiner og øker kvaliteten i tjenestene. Flere av prosjektene får stor oppmerksomhet i ulike sammenhenger, også utenfor vår kommune.

Kommunen deltar i Husbankens Boligsosiale utviklingsprogram og har forlenget avtalen til 31.12.2016. Miljøvaktmestere er et godt tilskudd til tjenester som ytes, og flere prosjekt er på plass som et resultat av avtalen med Husbanken. Boligprosjekter er planlagt, men det vil ennå ta noe tid før disse får realiseres.

Frivilligsentralen og trivselskoordinatoren gjør en enestående innsats for å engasjere frivillige, til ulike oppgaver ved våre sykehjem og omsorgsboliger.

Dagtilbudet til funksjonshemmede er planlagt på Båstadlund. Det har ikke vært mulig å få godkjenning til låneopptak på grunn av kommunens økonomiske situasjon. Det er derfor kommet forslag fra rådmannen om å vurdere om Karrestad kan utvikles til dagsenter. Det er satt av midler til ett forprosjekt om Karrestad. Resultatet av dette arbeidet skal komme til politisk behandling.

Det er ønskelig at kommunen drifter avlastning i egen regi.

Organisering

Kommunalavdeling helse og omsorg er delt inn i p.t 6 tjenesteproduserende enheter direkte underlagt kommunalsjef.

Disse 6 enhetene drifter:

Tjeneste	Antall	Plasser/leiligheter
Sykehjem	4	184
Omsorgsboliger	6	255
Samlokaliserte boliger for funksjonshemmede	17	80
Bofellesskap rus	1	8
Bofellesskap psykiatri	1	7

Bofellesskapene for rus/psykiatri/funksjonshemmede yter også tjenester til personer som bor utenfor bofellesskapene.

I tillegg:

Tjeneste	Antall	Antall brukere
----------	--------	----------------

Psykiatrisk dagsenter	1	Ca 150
Dagsenter for demente	2	Ca 50
Dagaktivitetstilbud	6	Ca 90
funksjonshemmede		
Hjemmesykepleie	-	Ca 740
Ambulerende psykiatri og rusteam		Ca 50
Hjemmehjelpstjeneste		

Kommunalavdelingen har også ansvar for driften av lege, fysio- og ergoterapitjenester, støttekontakt, avlastningstjenester og koordinerende fellestjeneste.

Mål og hovedoppgaver

Hjemmebaserte tjenester vil være den tjenesten innenfor pleie og omsorg som i størst grad vil møte den økende andel av pleie og omsorgstrengende. Kommunens institusjonsbaserte tjenestetilbud skal i større grad dreies i retning av «kommunalt spesialiserte» tjenester med hovedvekt på korttids-tjenester. De tradisjonelle langtidsplassene på sykehjemmene skal i størst mulig grad bygges opp rundt demensomsorgen og rundt de brukerne hvor somatiske behov er så vidt omfattende at de ikke er i stand til å nyttiggjøre seg tilbud fra hjemmebaserte tjenester.

Samhandlingsreformen vil også i 2015 legge et press på de kommunale helse, pleie og omsorgstjenestene. Oppgaveforskyvningen som over tid har skjedd, fra spesialisthelsetjeneste til kommunehelsetjeneste, er på mange måter en konsekvens av en løpende teknologisk og faglig utvikling. Rådmannen understreker at kommunen stiller seg bak reformens hovedintensjoner knyttet opp mot at pasientbehandling bør skje i pasientens nærmiljø. Halden kommune har et godt og tett samarbeid med Sykehuset Østfold i dette arbeidet.

Imidlertid stilles kommunen overfor store utfordringer knyttet til økonomi og fagkompetanse når man over tid overfører oppgaver fra spesialisthelsetjeneste til kommunehelsetjenesten. Endret utskrivningspraksis hvor behandling startes opp i sykehuset, og pasienten skrives ut til videre oppfølging og behandling i kommunen, medfører et økt press på både kommunens korttidsplasser og kommunens hjemmesykepleietjeneste. Eksempelvis var blodtransfusjoner og intravenøs antibiotikabehandling noe man for kort tid siden utelukkende gjorde på sykehuset. Dette er nå oppgaver som er overført kommunehelsetjenesten.

Det erfares at den vesentligste oppgaveforskyvningen skjer på klinisk nivå. Det er en utfordring å sikre tilstrekkelig administrativ og ledelsesmessig forankring i denne løpende utviklingen.

I økonomiplanen er det beskrevet å styrke hjemmesykepleien fra 2017 og bygge et nytt demenssenter på Bergheim med ca 100 plasser som skal erstatte driften av demenstilbudet som i dag er lokalisert til Bergheim, 3 etg på Halden sykehjem samt Karrestad sykehjem. Det legges opp til at det nye senteret også skal inneha et dagaktivitetstilbud for målgruppen. Hensikten er i størst mulig grad å legge til rette for at brukere kan bo i eget hjem med bistand fra kommunen – og derigjennom forsinke tidspunktet for innleggelse på institusjon.

Som det fremgår av rådmannens innledning, vil hovedfokuset i helse og omsorgssektoren i 2015 være knyttet spesielt opp mot fire hovedområder:

1. implementering og oppfølging av vedtatte bemanningsreduksjoner på 42 årsverk

2. oppfølging av konklusjoner og tiltak ifb med pågående KOSTRA analyse
3. Forprosjekteringsarbeid knyttet til realisering av vedtatte tiltak i økonomiplanen
4. forutsigbare og virkningsfulle tjenester med rett kvalitet

Bemanningsreduksjonene gjøres gjennom å redusere antall årsverk i enhet sykehjem med ca 8, enhet omsorgsboliger med ca 10 og enhet samlokaliserte boliger med ca 16. I tillegg kommer reduksjon av ca 10 årsverk fra tidligere nedbemanningsprosesser.

Kommunalavdelingen dreier profilen på sykehjemsfunksjonen i tråd med ovennevnte beskrivelser ved å øke antall korttids/avlastningsplasser i enheten med 5 plasser gjennom en økt bruk av dobbeltrom. Samtidig reduseres antall langtidsplasser med 7 plasser. Pleiefaktoren vil reduseres på ulike avdelinger og personalet vil få mindre anledning til individuell oppfølging av den enkelte beboer.

Foreløpige data fra omstillings- og omstrukturingsprosjektet, viser at Halden har en høy ressursinnsats overfor brukergruppen funksjonshemmede over 18 år. Bemanningsreduksjonene i samlokaliserte boliger gjøres gjennom en reduksjon av årsverk som fordeles på enhetens 17 ulike avdelinger. Kommunens muligheter for å legge til rette for individuelle, skreddersydde løsninger vil reduseres, og det vil i større grad benyttes fellesbaserte løsninger i ulike gjøremål. Det vil bli mindre tid til oppfølging av den enkelte bruker. Kommunens ressursinnsats til målgruppen vil, også etter reduksjonene, være relativt sett høy. Det skal fortsatt ytes forsvarlige og virkningsfulle pleie- og omsorgstjenester til målgruppen. Kommunens ansatte og ledere vil imidlertid i større grad måtte gjøre fortløpende prioriteringer mellom ulike behov hos ulike brukere.

Innenfor enhet omsorgsboliger vil bemanningsreduksjonen på 10 årsverk medføre en redusert bemannings- og pleiefaktor. Det vil også her bli mindre tid til individuell oppfølging, flere brukere pr. ansatt og større krav til ansatte og lederes evne til å gjøre løpende prioriteringer mellom ulike behov hos ulike brukere.

I tråd med vedtatt økonomiplan 2015–2018 vil kommunalavdelingen i 2015 iverksette forprosjekteringsarbeid knyttet til realisering av nytt demenssenter på Bergheim. Et forprosjekt gjennomføres for å vurdere endret bruk av Karrestad. Resultatet av forprosjektet legges frem til politisk behandling.

Arbeidet med systematisk kompetansehevende tiltak forsterkes i de institusjonsbaserte og hjemmebaserte tjenestene for å kunne håndtere de økonomiske utfordringer og møte de faglige utfordringene både i 2015 og i de nærmeste årene. Ansatte og ledere i førstelinjen vil i tiden fremover stå overfor store prioriteringsutfordringer. Videre satsing på etisk refleksjon er et viktig tiltak for å yte forsvarlige og virkningsfulle pleie og omsorgstjenester til målgruppen.

Kommunen organiserer sitt arbeid og tilnærming til den enkelte bruker, gjennom å fokusere på Laveste Effektive Omsorgs Nivå (LEON prinsippet) – også kalt «omsorgstrappa». Dette innebærer at den enkelte bruker skal få nødvendig bistand og helsehjelp på den mest mulig ressurseffektive måte for kommune og bruker. Dersom bruker kan bo i sitt opprinnelige hjem, og motta tjenester fra ambulerende hjemmesykepleie – skal dette tilstrebes. Dersom bruker kan nyttiggjøre seg tjenester gjennom å bo i en omsorgsbolig, med eller uten heldøgns bemanning, er dette neste skritt. Innleggelse på institusjon er det høyeste nivået i modellen og forutsetter at bruker ikke er i stand til å nyttiggjøre seg /motta nødvendige tjenester på et lavere nivå.

Koordinerende fellestjeneste

Koordinerende fellestjeneste er en forvaltningsenhet med delegert myndighet fra kommunalsjef. Området mottar alle søknader på tjenester i helse- og omsorg. Enheten kartlegger og foretar innstilling til vedtak i saker om tjenester etter helse- og omsorgslovgivningen.

Pasientkoordinering overfor sykehuset, sykehjem og hjemmebaserte tjenester ivaretas i avdelingen, her gjennom egen pasientkoordinator funksjon. Området har ansvar for drift og oppfølging av støttekontaktordningen, BPA og privat avlastning.

Området leder arbeidet med å utvikle et boligsosialt utviklingsprogram i samarbeid med Husbanken og forvalter Husbankens bostøtte og låne- og tilskuddsordninger.

Funksjon 253/261 – Institusjonstjeneste og lokaler

Tjenester innenfor disse KOSTRA funksjonene utføres av 2 enheter i Halden kommune.

1) Enhet sykehjem

Enhet sykehjem består av tilsammen 4 institusjoner (områder);

- Helsehuset (Halden sykehjem) 85 somatiske plasser
- Iddebo Sykehjem 39 somatiske plasser
- Solheim Senter inkl. dagsenter for personer med demens med 46 plasser for personer med demens og 6 dagplasser
- Karrestad Sykehjem 15 plasser for personer med demens / Karrestad Eldresenter 28 leiligheter.

Enhetens hovedansvarsområde er knyttet til å realisere lovgivers nedfelte krav om at enhver kommune skal tilby institusjons/sykehjemsplasser gjennom helse og omsorgsapparatet.

Tjenesten har totalt 185 plasser (eks Karrestad eldresenter). Av disse plassene er 66 definert som korttidsplasser. Disse er p.t. lokalisert til Intermediæravdeling, rehabilitering, lindrende enhet og korttidsavdelingen ved Iddebo Sykehjem. Langtidsplasser er definert på Iddebo 2. etg, Halden sykehjem 3. avdeling og 4. avdeling. Videre er 61 plasser definert som demensplasser ved Solheim Senter og Karrestad Sykehjem. Det er imidlertid også andre sykehjemsavdelinger som har pasienter med en demensdiagnose.

Intermediæravdelingen ble åpnet med 4 plasser i 2012. I tråd med premissene har avdelingen vært driftet med 4 – 8 plasser, varierende etter det faktiske behov. Endrede innleggelseskriterier kan øke plassbehovet. En økt kapasitet vil ikke øke driftskostnadene på dette tiltaket. Intermediærsatsningen er delvis finansiert med øremerkede tilskudd. For 2014 utgjør det 8 millioner kr. Blodtransfusjoner gjennomføres etter ny avtale med Sykehuset Østfold i kommunal regi på sykehjem/intermediær.

En kapasitetsreduksjon innen enheten, gjennomført i 2014, medfører at det i perioder må benyttes dobbeltrom ved enkelte avdelinger. Enheten har gjennom fremlagt budsjett et effektiviseringskrav på kr 4 millioner kr i 2015.

2) Koordinerende fellestjenester

Kjøp og oppfølging av avlastningstjenester til funksjonshemmede ivaretas av Koordinerende fellestjenester.

Funksjon 254/265 - Kjernetjenester knyttet til pleie, omsorg, hjelp til hjemmeboende/kommunale boliger

Tjenester innenfor disse KOSTRA funksjonene utføres av 3 ulike enheter i Halden kommune.

1) Enhet hjemmesykepleie

Ambulerende hjemmesykepleie består av fire geografisk inndelte grupper;

- Berg
- Idd
- Rokke
- Sentrum

og en felles nattjeneste.

Tjenesten har som primæroppgave å ivareta brukere med behov for helsefaglig bistand til pleie og omsorg i brukers eget hjem. Hjemmesykepleien yter bistand etter behovsprøvde vedtak. Antall brukere ligger forholdsvis stabilt rundt 800. Etter oppstart av samhandlingsreformen ser man en endring i bistandsbehovet mot stadig mer avansert medisinsk behandling i hjemmet.

Pasientsirkulasjonen har økt, og man opplever en større andel kortere vedtak enn tidligere. Endring i utskrivningspraksis fra helseforetaket er en stor medvirkende faktor.

Det er startet opp et arbeid som skal øke tjenestens effektivitet og derigjennom øke omfanget av den tid som går med til direkte pasientkontakt (ATA tid). Tid benyttet direkte til pasientbesøk ligger på i dag på 45 % i gjennomsnitt på alle grupper. Direktetiden er høyere hos fagarbeidere og ufaglærte enn hos sykepleiere. Dette fordi sykepleierne i tillegg til direkte pasientkontakt, har beredskapstid, medisinroms-arbeid, legekontakt osv. som sine definerte oppgaver. Dette defineres ikke som direkte tid til bruker, men er tidkrevende og delvis uforutsigbare oppgaver. Gjennom omstilling- og omstrukturingsprosjektet vil også kompetansesammensetningen bli diskutert.

Antall brukere pr. 1.11.2014 er 739.

2) Enhet omsorgsboliger

Enheten har ansvar for omsorgsboligene med heldøgnsbemanning (ekskl. samlokaliserte boliger for utviklingshemmede, Karrestad eldresenter og psykiatriboliger). Området dekker;

- Søsterveien omsorgsboliger
- Hagegata og Vaterland omsorgsboliger
- Brygga omsorgsboliger
- Bergheim Bofellesskap 1-6
- Bergheim Trygdeboliger

Omsorgsboligene skal skape trygge rammer for brukerne til å opprettholde egne funksjoner i lengst mulig grad.

I takt med utviklingen etter innføring av samhandlingsreformen merker også omsorgsboligene en utvikling med flere brukere med økt behov for medisinsk oppfølging og økt pleiebehov.

Enhet Omsorgsboliger har sammenlagt 227 leiligheter inkludert 7 avlastnings-/korttidsplasser og 1 gjesteleilighet. Søsterveien, Bergheim Trygdeboliger, Brygga, Hagegata og Vaterland er tradisjonelle omsorgsboliger for brukere med bistandsbehov utover det hjemmesykepleien kan bidra med i selvstendig boform. Bergheim Bofellesskap 1–6 er omsorgsboliger tilrettelagt for brukere med demenssykdom.

Karrestad omsorgsboliger har pr. nå 28 leiligheter i bruk og har hovedsakelig eldre som målgruppe. De er organisert under Enhet sykehjem.

I Halden kommune er det 262 omsorgsboliger med heldøgns bemanning, inklusive 7 boliger for pasienter med alvorlige psykiske lidelser.

Halden kommune har i en årrekke satset på utvikling av omsorgsboliger.

I et fremtidsperspektiv må omsorgsboligene i større grad ta i mot brukere med et større medisinsk faglig behov av lege- og sykepleiefaglige tjenester. Dette for å løse utfordringene i en samlet omsorgstrapp, som bl.a. er påvirket av sykehusenes nye rolle.

Kommunens hovedutfordring rundt drift av omsorgsboligene knytter seg til en for lav dekningsgrad av faglært arbeidskraft, inkl. sykepleier og helsefagarbeider sett i forhold til den pleietyngde en stor del av beboerne representerer og deres komplekse sykdomsbilde.

Det vil være avgjørende å beholde og rekruttere en riktig, kompetent og tilstrekkelig bemanning i omsorgsboligene for å dekke ekstraordinære behov med støtte fra ambulerende hjemmetjeneste. Økt samhandling mellom hjemmesykepleien og omsorgsboligene vil være nødvendig for å sikre en effektiv drift. Enheten har gjennom fremlagte budsjett et effektiviseringskrav på kr 5,5 mill i 2015. Dette møtes ved å redusere tilsammen 10 årsverk i ulike avdelinger.

3) Samlokaliserte boliger til personer med funksjons/utviklingshemming:

Kommunen drifter tjenester i 17 ulike boenheter/avdelinger til denne målgruppen.

Alle ovennevnte 17 boliger har en eieform hvor bruker selv eier egen bolig, organisert gjennom borettslagmodellen. Dette medfører at kommunen har liten fleksibilitet knyttet til sammensetning av brukere for å ha en hensiktsmessig bemanning og kompetansesammensetning. Dette tydeliggjøres og problematiseres spesifikt i omstillings- og omstrukturingsprosjektet.

Halden kommune erfarer at det jevnlig og relativt ofte etableres nye boliger i privat regi og eie; eksempelvis gjennom foreldre og pårørende til barn med ulike funksjonshemninger. Dette er en driftsutfordring da en slik utvikling over tid ikke er bærekraftig. Boligene ligger for spredt, i tillegg til at det er for små enheter, til at ressursene kan utnyttes optimalt.

Kommunen opplever et vedvarende press knyttet til søknader fra nye brukere på tunge, ressurskrevende tjenester.

Kommunen kjenner til et anslått omfang på 20 nye brukere som søker samlokalisert bolig i 2015. Det tilkommer brukere med svært omfattende bistandsbehov og utfordringer (medisinsk, psykiatri, rus og atferd), dette krever høy grad av kompetanse i enheten. Det er nå 17 boliger som er organisert i 7 avdelinger. Totalt i boligene er det 80 brukere. I tillegg betjener ambulerende miljøarbeidertjeneste som også tilhører enheten, pr dato 27 brukere som ikke bor i en samlokalisert bolig. Enheten yter bistand til totalt 107 brukere.

Enheten har et effektiviseringskrav på kr 9 millioner kr i 2015. Dette møtes ved å redusere til sammen 17 årsverk i ulike boliger.

Funksjon 232/233/201- Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste/ Annet forebyggende helsearbeid/Førskole

Tjenester innenfor disse KOSTRA funksjonene utføres av enheter både i kommunalavdeling Helse og innenfor kommunalavdeling kultur/skole/oppvekst.

Innenfor kommunalavdeling helse og omsorg, er helsekontoret med kommuneoverlegen og de funksjonene som er tillagt denne, så som miljørettet helsevern og smittevern (inkl. vaksinasjonskontoret). (funksjon 233).

Fra 2014 er det forebyggende arbeidet rettet mot barn og ungdom, gjennom blant annet helsestasjons- og skolehelsetjenesten, flyttet til kommunalavdeling undervisning, oppvekst og kultur. Kommunalavdeling helse og omsorg bidrar imidlertid med nødvendige legeressurser. Tjenester innenfor dette området spiller en viktig rolle i fht. tidlig innsats. Gjennom å avdekke behov ved tidlig innsats, reduseres kostnadene og brukerens behov på sikt. Tjenester innenfor dette området er også viktige for å hindre en fremtidig utgiftsvekst innenfor barnevern, tilrettelagt undervisning og rus/psykiatri.

Den nye folkehelseloven stiller klare krav til kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid og understreker at dette er en tverrsektoriell oppgave og således et ansvar for alle kommunalavdelingene. Det utarbeides ikke en egen plan for folkehelsearbeidet i kommunen, dette tas i stedet inn i samfunnsdelen av kommuneplanen. Dette arbeidet starter på nyåret 2015. Det er ikke avsatt spesielle midler til gjennomføring av egne folkehelseiltak i kommunalavdeling helse og omsorg i 2015.

Funksjon 234 - Aktivisering og servicetjeneste overfor eldre og funksjonshemmede

Tjenestene innenfor denne KOSTRA funksjonen ytes i Halden kommune av 2 enheter; sykehjem og basistjenester.

Innenfor dette tjenesteområdet ligger følgende dagsentertjenester:

- Dagsentertjenester for funksjonshemmede- antall brukere pr uke: 89. I tillegg hospiterer 5 brukere. Tjenesten er organisert inn under Enhet Basistjenester.
- Dagsenter for demente- antall plasser: 20 brukere pr uke, 6 pr dag i tillegg ambulerende demenstilbud hjemmebasert (prosjekt) 4 pr dag totalt 49 brukere pr uke. Noen har en dag andre har inntil 4 dager pr uke. Tjenesten er organisert inn under Enhet sykehjem.
- Dagsenter for personer med psykiske lidelser- antall brukere pr uke: 150

Tjenesten er organisert inn under Enhet basistjenester

Båstadlund (dagsenter for funksjonshemmede) har sin virksomhet delt på flere steder med stor geografisk spredning. Det ble i budsjettet for 2014 satt av 2 millioner kr til investering til helt nødvendig vedlikehold på tre av tjenestestedene i påvente av endelig avklaring av nytt senter. Dette arbeidet vil bli sluttført våren 2015. I vedtatt økonomiplan beskrives det hvordan dagsenteraktiviteten tenkes organisert i nye lokaler tilknyttet Karrestad fra 2017. Dette forslaget krever gjennomføring av forprosjekt og politisk behandling.

Funksjon 241 - Diagnose, behandling, re-/habilitering

Tjenestene innenfor denne KOSTRA funksjonen ytes i Halden kommune av Enhet basistjenester og Enhet sykehjem.

Innenfor denne tjenestefunksjonen finnes

- Fengselshelsetjenesten
- Legevaktstjenesten
- fysio- og ergoterapitjenesten
- fagkontakt syn/hørsel
- psykiatriteam og ambulerende team
- korttidslaget
- driftstilskuddet til privatpraktiserende leger og fysioterapeuter

Rådmannen har ikke funnet plass til en økning av fysio- og ergoterapitjenesten, selv om

dette er viktig med hensyn til forebygging, samhandlingsreformen og dermed utsette behovet for økte tjenester. I 2015 videreføres et nivå med 6,5 årsverk og en turnuskandidat innen tjenesten fysioterapi. Målgruppen er funksjonshemmede, barn på helsestasjon, hjemmeboende voksne og beboere i kommunale institusjoner. Avdelingen yter tjenester til beboere i omsorgsboliger og institusjon. I tillegg kommer 14,75 årsverk fysioterapeuter med driftstilskudd.

Det er 5 årsverk ergoterapeuter hvor målgruppen er innbyggere i alle aldre.

I tråd med ny kunnskap og politiske vedtak vil kommunalavdelingen i 2015 starte med hverdagsrehabilitering og ambulerende rehabiliteringsteam. Driften av tiltakene skjer innenfor vedtatt ramme. Det er tro på at disse tiltakene vil påvirke den enkelte brukers funksjonsnivå og derigjennom redusere bistandsbehovet.

Legevakten er videreført med tilsvarende ressurser som i 2014. Legevakten må imidlertid gjennomgå i forhold til forventninger og krav som kommer som følge av ny akuttforskrift, med bl.a. nye krav til kompetanse og bakvaksordninger.

Kommunen er ansvarlig for organiseringen av fengselshelsetjenesten i Halden fengsel. Dette innebærer at kommunen skal yte forebyggende helsearbeid, helseundersøkelser, behandling og rehabilitering, samt pleie og omsorg til de innsatte. Tjenesten omfatter vel 11 årsverk som arbeider i turnus på dag, kveld og helg. Kommunen får et årlig tilskudd til tjenesten fra Helsedirektoratet som er stipulert ut fra antall innsatte i fengselet. I 2014 var tilskudd på snaue 9 mill. Det er gitt signaler på at det i nærmeste framtid kan bli en utvidelse av Halden fengsel.

Dette vil være positivt for driften av helseavdelingen med tanke på tilgang til kompetanse, forutsatt fullfinansiering fra staten.

Innen funksjonen ligger psykiaritjenesten som gir individuelle samtaler, driver grupper bl.a. i depresjonsmestring og følger opp pasienter med psykiske plager. Psykiatriteamet har dessuten en sentral rolle i det psykososiale arbeidet ved ulykker og kriser.

Ambulerende psykiatri/rus team gir vedtaksbaserte tjenester til ca 50 brukere med rus og psykisk lidelse. Tjenesten har ansvar for oppfølging av 8 boliger på Nedre Hola. Ambulerende team bistår også hjemmebaserte tjenester der de er inne hos disse brukerne.

Funksjon 120 – Administrasjon

Innenfor tjenesten ligger kommunalsjefen, kommunalsjefens stab med to stillinger og administrasjon av institusjoner og hjemmebaserte tjenester, samt ledelse av koordinerende fellestjenester.

Funksjon 242 - Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid

Kommunens støtte til Eva Krisesenter og husleie til kontorer for koordinerende fellestjenester.

Funksjon 243 Tilbud til personer med rusproblemer

Tjenester som føres på denne KOSTRA funksjonen ytes i Halden kommune av enhet basistjenester.

Rusteamet gir vedtaksbaserte tjenester til rusbrukere, inklusive klienter LAR (legemiddelassistert behandling). Teamet har egen koordinator for innsatte. Med bakgrunn i samhandlingsreformen forventes også her økt overføring av oppgaver fra spesialisthelsetjenesten til kommunene. Tjenesten er organisert inn under Enhet basistjenester.

Funksjon 255 - Medfinansiering somatiske tjenester

Ordningen med medfinansiering av somatiske tjenester er i statsbudsjettet endret, og beløpet er lagt i inn i kommunens rammetilskudd.

Styringsindikatorer

Område	Indikator	Status 2014	Mål 2015
Koordinerende fellestjenester	Andel søknader med foreløpig svar innen tre uker	99 %	100 %
Hjemmebaserte tjenester	ATA- tid («Ansikt til ansikt tid»)	49 %	52 %
	Kompetansesamensettning (høyskole/faglært/ufaglært)	38/45/17 %	44/46/10 %
Omsorgsboliger	Kompetansesamensettning (høyskole/faglært/ufaglært)	12,5/64/23,5 %	20/60/20 %
Samlokaliserte	Kompetansesamensettning (høyskole/faglært/ufaglært)	25/45/30 %	35/45/20 %
Sykehjem	Kompetansesamensettning (høyskole/faglært/ufaglært)	43/45/12 %	58/40/2 %
	Andel pårørende med planlagt årlig samtale med leder langtidsplasser	X %	70 %
	Antall overliggerdøgn på sykehus	X	X
	Beleggsprosent Korttid/langtid	xx/100 %	85/99 %
Samlet	Antall klager på enkeltvedtak	X	X
	Antall klagesaker på enkeltvedtak som helt eller delvis omgjøres av Fylkesmannen	X	X
	Antall klagesaker på enkeltvedtak som stadfestes av fylkesmannen	X	X

X = status og fastsettelse av måltall for 2015 jobbes med å avklare.

Driftsrammer

Budsjett 2015	Budsjett 2014	Regnskap 2013
572 222	579 966	621 485

Tall i kkr

Budsjettet for 2015 er på totalt 572,2 millioner kr inkludert lønnsoppgjør på 10 millioner kr, reduksjonstiltak med –16,4 millioner kr, nye brukere med 7,4 millioner kr og en reduksjon av pensjonskostnader. Reduksjonstiltakene på –16,4 millioner kr består av redusert pleiefaktor ved institusjonene og redusert bemanning ved kommunens omsorgsboliger og samlokaliserte boliger.

Prognose pr. september er på 579,8 millioner kr.

I forhold til økonomiplanens ramme på 604,7 millioner kr er det korrigert for samhandlingsreformen (uttrekk av medfinansiering) med –29 millioner kr = 575,6 millioner kr.

Kommunalavdeling Teknisk

Kommunalavdelingen blir ledet av kommunalsjef teknisk.

Kommunalavdelingen har en viktig rolle som samfunnsaktør i arbeidet med kommunens infrastruktur, bygningsmasse og saksbehandling. Det jobbes hver dag med å utvise skjønn og strekke seg for å legge til rette for innbyggere og næringsliv.

Administrasjonen utreder for hovedutvalg plan, teknisk, landbruk og miljø, havnestyret samt hovedutvalg for næring og eiendom. Kommunalavdelingen har ansvar for gjennomføring av politiske vedtak og utarbeidelse av områdets planverk.

Det er etablert et samarbeid mellom NAV, ASVO og kommunalavdelingen om «arbeid først». Arbeidet er en del av den praktiske forskjønningen av Haldens bymiljø.

Organisering

Kommunalavdelingen har følgende enheter som ledes av enhetsledere:

- Teknisk forvaltning
- Teknisk drift
- Plan, byggesak & Geo-data
- Brann & feiervesen
- Miljø & landbruk

Mål og hovedoppgaver

Teknisk forvaltning

- Utarbeide hovedplan VA og iverksette tiltak i henhold til denne, herunder
- planlegging og bestilling av vedlikehold av vannbehandlings- og renseanlegg og kommunens vann- og avløpsnett.
- Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens eiendommer og bygningsmasse, ca. 125 000 kvm.
- Vedlikehold av bygningsmasse
- Planlegge, lede og gjennomføre større investeringsprosjekter
- Kjøp og salg av eiendommer
- Byggherre ved kommunens byggeprosjekter

Teknisk drift

- Rense avløpsvann i henhold til rensekrav
- Produsere drikkevann i henhold til drikkevannsforskrift samt sikre distribusjon av dette.
- Separeringsarbeid
- Drift av Rokke avfallsstasjon
- Forberede salg/utleie av Rokke avfallsanlegg til en ekstern aktør
- Drift av Halden havn

- Gjennomføring av enkelte prosjekter knyttet til hovedplan VA
- Vedlikehold av veier, gater, parker og friarealer
- Beredskapslager V/A
- Bil og maskinverksted. Vedlikehold av egne biler / maskiner. Vedlikehold for brannvesenet, vaktmesterbiler, maskinpark Rokke, maskiner idrettsanlegg, kommunens minibusser, småreparasjoner felleskjøkkenet.

Plan, byggesak & geo-data

- Behandling av regulerings, bygge- og delingssaker
- Oppmåling av eiendommer
- Tilsyn og ulovlighetsoppfølging
- Matrikkelføring og oppdatering av kartverk

Byggesaksseksjon: Behandling av byggesøknader etter Plan- og bygningsloven med forskrifter. Gjennomfører også tilsyn, ulovlighetsoppfølging, gjennomføring av forhåndskonferanser og generell veiledning av byggesaker.

Planseksjon: Behandler eksterne og interne reguleringsforslag i samsvar med Plan- og bygningsloven. Utarbeider egne kommunale reguleringsplaner, behandler delingssøknader. Deltar i utarbeidelsen av ny sentrumsplan.

Geodataseksjon: Foretar oppmålingsforretninger, grensejusteringer og grensepåvisninger. Tildeler adresser, utarbeider megleroppgaver, behandler søknader om seksjonering, digitalisering av reguleringsplaner samt oppdatering av kartverk.

Brann & feiervesen

- Forebyggende brannvern og tilsyn i særskilte brannobjekter
- Forebyggende informasjon til kommunens innbyggere.
- Brann- og redningsberedskap.
- Kommunens beredskap mot akutt forurensning på land og i vann.
- Deltakelse i interkommunalt arbeid i Østfold, samt svensk-norsk samarbeid innenfor ulykke, brann og redning.
- Feiing og tilsyn med boliger og fyringsanlegg

Miljø & landbruk

Generelt

- Deltar i arbeidsgrupper i *Haldenvassdraget m/Iddefjorden, Enningdalsvassdraget og Glomma syd*. (faggrupper innen landbruk, avløp og vassdrag.)
- Uttalelser til reguleringsplaner, delingssaker og byggesaker innen fagområdene landbruk, forurensning og biologisk mangfold.

Landbruk

- Saksbehandling i henhold til gjeldende lovverk, herunder konsesjons- jordlov- og skoglovsaker etc.

- Tilskuddsforvaltning inne jord/skog og tilsyn/kontroll med gjennomførte tiltak (eks. produksjonstilskudd, RMP-midler, SMIL-midler, NMSK-midler og skogfondsordningen).
- Rådgivning ved utforming av søknad om bygdeutviklingsmidler til Innovasjon Norge.
- Ansvar for viltforvaltningen, kommunens viltnevd (4-6 møter pr. år) og fallviltgruppa.
- Tilsyn og drift av kommunens eiendom på Ulveholtet og generell veiledning til grunneiere.

Forurensing

- Saksbehandling i henhold til forurensingslovverket – utslippssøknader, avfallsaker, oljeavskillere gravearbeider i forurenset grunn etc.
- Gjennomføring og tilsyn ved pålegg om rensing av private avløpssystemer jf. *handlingsplan for spredte avløp*.
- Vannovervåkning – gjennomfører 2 prøvetagninger (vannkjemi) i alle større bekker i kommunen.

Miljø

- Miljøfyrtårnsertifisering
- Fortsette samarbeidsprosjektet Klima Østfold
- Saksbehandlingen – saker der miljø-, forurensings- og arealspørsmål står sentralt, eks. vindmøller, overføringsnett, jernbane, kommuneplanens arealdel og mellomlager for atomavfall.

Styringsindikatorer

Område	Indikator	Status 2014	Mål 2015
Vann	Prosent produsert vann til forbruk basert på idealvannproduksjon 12 000 m3/døgn (8000m3/d)	98 % (78 %)	70 %
	Prosentavvik fra idealproduksjonen	2 % (22 %)	0 %
	Andel prøver som oppfyller forskriftenes krav til kvalitet	100 %	100 %
	Andel ledningsbrudd reparert innen 8- timer	100 %	100 %
	Andel vannprøver med pH-verdi innenfor mål.	100 %	100 %
	God service		
Avløp	Andel tilknyttede etter utsending av henstilling/pålegg	100 %	100 %
	Andel slam minimum kvalitetsklasse 2	100 %	100 %
	Prosentavvik rensed avløpsvann i forhold til idealavløpsvannmengde 12 000 m3/døgn	56 %	0 %
	God service		100 %
	Rensegrad i prosent av målt mengde fosfor i vannprøver inn og ut av renseanlegg	85,6 %	90 %
VVA-anlegg	Ingen arbeidsulykker	0	0
Vei	Opprettholde veikapital	77 %	82,5 %
Byggesak	Saksbehandlingstid disp.søknader	2,5 mnd.	< 6 mnd.
	Andel omgjøringer i % av antall klager	0	< 10 %
	Andel saker behandlet innen 3 ukersfristen	95 %	100 %
	Andel saker behandlet innen 12 ukersfristen	100 %	100 %

Geodata	Andel oppmålingssaker behandlet innenfor frist - 16 uker.	100 %	100 %
	Andel megleroppgaver behandlet innenfor frist - 5 dager.	100 %	100 %
	Andel ferdigstilte saker i matrikkel innenfor frist - 5 dager.	80 % (90 %)	100 %
Plan	Andel plansaker gjennomført innen frist - 12 uker.	100 %	100 %
Miljø	Andel oppgraderte renseanlegg i kommunen.	65 %	70 %
	Tilsyn - andel oppgarderte renseanlegg som fungerer.	85 %	80 %
Brann	Utrykningstid i hut krav – Dimensjoneringsforskrift.	100 %	100 %
	Brannkonstabler som har bestått fysisk test.	100 %	100 %
Eiendomsmasse	Optimal god tilstand (100 %)	75 %	78 % (75 %)

Kommunalavdelingen har i 2014 utarbeidet styringsindikatorer for driften. Disse videreføres for 2015.

Budsjett 2015 viderefører en beskjeden innsats på vei- og bygningsvedlikehold.

Halden kommune leverer kvalitativt godt og nok vann til kommunens innbyggere. Alle prøver og analyser er innenfor de krav som stilles i henhold til drikkevannsforskriften. Kommunalavdelingen er i tillegg i gang med å optimalisere driften ved Erte vannbehandlingsanlegg. Vi produserer i dag pr 2. tertial ca 2 % mer vann til forbruk i forhold til det vi vet om innbyggernes gjennomsnittsforbruk i forhold til idealvannproduksjon. I rapport for 1. tertial var denne verdien på 20 %. I forbindelse med arbeidet knyttet til «Bedre VA» jobbes det kontinuerlig med å kvalitetssikre mengde idealproduksjon av vann til forbrukerne, mengde rensing av vann samt innlekksproblematikk. Det jobbes med å finne eksakte idealtall for produksjon. Tallene varierer derfor noe mer enn faktisk variasjon i produksjon og det er med dette som bakgrunn uavklart om 12 000m³/døgn faktisk er ideell produksjonsmengde i Halden. Grunnet et tørt sommerhalvår er mengde fremmedvann lav. Mengde produsert vann og rensset vann er tilnærmet lik. Hovedplan for VA videreføres i budsjett 2015 og er en forutsetning for fremtidig riktig produksjonsmengde vann til bolig, fritid og næring i vårt område.

Det er imidlertid utfordrende å identifisere eksakt lekkasjeandel da dette krever vannmålere på tilnærmet lik alle private påkoblingspunkter. Det er uansett grunn til å tro at det er store lekkasjer på nettet i Halden. Nåværende og fremtidig satsning på utbedring av vannføringsnettet i Halden er ytterst reell. Produksjonen av vann til forbruk har gått betydelig ned de senere år og verdiene er i dag mye bedre enn tidligere. Halden har fortsatt en stor utfordring i nedbørperioder. Totalt sett renser vi store mengder vann etter innlekk av «fremmedvann» i avløpssystemet. Hovedplan VA 2012-2016 er et stort skritt i riktig retning vedrørende kvalitativt godt og nok vann til innbyggerne samt mengde vann som til enhver tid behandles på Remmen Renseanlegg. Utbedringsarbeidet på nettet er viktig for å kunne produsere riktig mengde vann i forhold til faktisk forbruk i Halden.

Alt slam fra renseanlegget tilfredsstiller fortsatt krav innenfor klasse 1.

Dersom Rokke avfallsanlegg i fremtiden skal kunne bli en mer lønnsom virksomhet for Halden kommune, viser utredninger i 2014 at det i de nærmeste årene vil være behov for oppgraderinger og investeringer. Derfor vil Halden kommune i 2015 forberede salg/utleie av Rokke avfallsanlegg til en ekstern aktør. En ny aktør skal tre inn i kommunens avtaler med grunneiere og overdragelse av gjeldende konsesjon. Det forutsettes at ny aktør videreutvikler tilbud og service til kommunens innbyggere og næringsliv. . Sak om ny driftsform skal foreligge til politisk behandling i løpet av første halvår 2015.

Kommunalavdelingen opplever i høy grad å kunne levere gode resultater i forhold til effektiv saksbehandling. Målet er en god og effektiv tjeneste til kommunens innbyggere, noe resultatene for 2014 indikerer. Arbeidet fortsetter i 2015.

Vedrørende matrikkelføring, et område som er viktig med tanke på et riktig grunnlag for avgiftsinnkreving, er måloppnåelsen 80 % pr 2.tertial. For første tertial var status 93 %. Denne endringen som en følge av ferieavvikling. Enheten har også noen eldre saker som ikke er avklart. Nye saker legges inn fortløpende uten avvik.

På plan er målet å behandle alle planforslag innen gitte frister. Et mål de i 2013 og pr. 2.tertial har klart å nå. Målene videreføres i 2015.

Indikatoren som omhandler spredte avløpsanlegg viser fremgangen i arbeidet med å oppgradere private avløpsanlegg. 85 % av anleggene ligger innenfor områder som skal være ferdig oppgradert i løpet av 2015. De resterende anleggene (Rokke – Berg og kystbekkene fra Sponvika til Røsnæskilen) skal være ferdig oppgradert innen 2021. Indikatoren omfatter oppgradering av private anlegg, evt. tilkobling til offentlig nett (ca. 1000 eiendommer). Fritidseiendommer (ca. 1000stk) omfattes ikke av krav til oppgradering så langt. Arbeidet med disse eiendommene vil starte opp i 2016–17.

Fremdriften på oppgradering av private avløpsanlegg i kommunen er positiv. Mange har valgt å koble seg til offentlig nett, noen oppgraderer eksisterende anlegg mens hoveddelen installerer nye renseanlegg. Så langt er 65 % oppgradert. Kommunen opprettholder tidligere målsettingen om 70 % oppgraderte anlegg innen utgangen av 2014. I 2015 er det et mål om 75 % oppgradering. Halden kommune ligger godt an til å oppfylle krav nedfelt i EU sitt vanddirektiv og tiltakene vil bidra til en vesentlig rensing av vassdragene som renner til Iddefjorden.

Halden kommune har en samlet veilengde på 165 km. 143 km har asfaltdekke. Resten er grusveier eller veier med betong/stein.

I 2014 ble det ikke foretatt reasfaltering eller oppgradering av grusveier i kommunen. Dette har ført til at andelen «lavstandardveier» har økt fra 44,6 km til 51,9 km (5,5 % økning) mens veikapitalen er redusert fra 220 mill. til 210 mill. Optimalt er veikapitalen i Halden på 255 millioner kr. Et budsjett på 1-1,5 millioner kr til veivedlikehold vil ikke være nok til å holde dagens nivå. En videreføring av dagens veivedlikehold vil redusere veikapitalen år for år. Vi har pr i dag ca. 37 % av våre veier definert som «lavstandardveier» og den økonomiske siden av dette er ikke ubetydelig. Et budsjett på 3-5 millioner kr vil i henhold til vårt kartleggingsmateriale opprettholde dagens standard. Pr i dag har Halden kommune et etterslep på veivedlikehold på ca. 29 millioner kr i henhold til RoSy-rapport (Road Systems) for 2013-2014. Budsjett 2015 viderefører en beskjedent innsats på veivedlikehold.

Vedlikeholdsbudsjett bygning er for 2014 kr 1,5 millioner kr - for alle kommunens bygninger. Dette videreføres i 2015. Kommunen har budsjett tilsvarende 15,- pr m² til vedlikehold. Norm for kommune-Norge var i 1999 100,- pr m². Dette er et tall som fortsatt viser seg gjeldende i kommune-Norge i dag. I en rapport utarbeidet for KS av Multiconsult var normtallet opprettholdelse av bygningsverdi for kommunale bygg i underkant av 200,- pr m² i 2013.

Det ble for 2014 gjort en vurdering av nødvendige tiltak for å hindre ytterligere forfall av kommunale bygninger i Halden. Etterslepet er vurdert til å ha en kostnadsramme på ca. 24 millioner kr.

I optimal god tilstand er bygningsmassen til Halden kommune verdt 1,4 mrd. Ved å bruke samme prinsipp som for utregning av veistandard kan vi anslå at verdien ved inngangen til 2014 var på 78 % av optimal verdi. Altså i underkant av 1,1 mrd. Med vedlikeholdsnivå som nå vil verdien ytterligere forringes i 2014 tilsvarende 3 %. Kalkyle basert på behov for utbedring for å hindre en ytterligere forverring av dagens tilstand på kommunale bygg ble utarbeidet for budsjett 2014 og tilsvarte et straksbehov på 24 millioner kr.

Driftsrammer

Budsjett 2015	Budsjett 2014	Regnskap 2013
65 513	56 321	49 478

Tall i kkr

Halden havnevesen

Halden havnevesen har sitt myndighetsområde innen Halden havnedistrikt som strekker seg langs den kystlinjen som ligger i Halden kommune. Havnevesenet har ansvar for farleden innenfor dette området, samt drift av Halden havn. Havnevirksohmhetens økonomi skal etter lov holdes regnskapsmessig adskilt fra kommunens øvrige midler.

Halden havnevesen har også ansvar for drift av gjestehavn og de kommunale småbåthavnene.

Tiltak i 2015.

- Utarbeidelse av havnestrategiplan slutføres i løpet av første halvår 2015
- Det skal føres timelister slik at lønnskostnader kan fordeles rett på de enkelte kostnadsbærere.
- Havnevesenets virksomhet skal drives på en kostnadseffektiv måte.

Budsjettskjema Havnekassen (kr)

	Budsjett 2015	Budsjett 2014
Lønn	2 208 540	2 536 222
Andre kostnader	3 736 460	7 009 857
Avgifter og andre inntekter	-5 945 000	-8 100 000
Mer/mindreforbruk	0	1 446 079

	Budsjett 2015	Budsjett 2014
Budsjettskjema Gjeste og småbåthavn (kr)		
Lønn	1 313 000	1 146 363
Andre kostnader	1 873 000	1 291 000

Avgifter og andre inntekter	-3 186 000	-2 120 000
Mer/mindreforbruk	0	317 363

For Havnekassen er kostnadene, summert i tabellen over, fordelt slik:

420700 Farled	Budsjett 2015	Budsjett 2014
Lønn	270 780	2 536 222
Andre kostnader	1 309 220	7 009 857
Avgifter og andre inntekter	-1 580 000	-5 400 000
Mer/mindreforbruk	0	4 146 079

420701 Kaifront	Budsjett 2015	Budsjett 2014
Lønn	1 937 760	0
Andre kostnader	1 522 240	0
Avgifter og andre inntekter	-2 260 000	0
Mer/mindreforbruk	1 200 000	0

420702 Kaiarealer	Budsjett 2015	Budsjett 2014
Lønn	0	0
Andre kostnader	0	0
Avgifter og andre inntekter	-1 200 000	0
Mer/mindreforbruk	-1 200 000	0

420705 Utleiebygg, Mølen	Budsjett 2015	Budsjett 2014
Lønn	0	0
Andre kostnader	37 000	0
Avgifter og andre inntekter	-35 000	0
Mer/mindreforbruk	2 000	0

420706 Utleiearealer, Havna	Budsjett 2015	Budsjett 2014
Lønn	0	0
Andre kostnader	868 000	0
Avgifter og andre inntekter	-870 000	0
Mer/mindreforbruk	-2 000	0

Investeringsbudsjett

Prosjekt	Prosjektnavn	Rebevilgning	Nye prosjekter	Budsjett 2015
	Gravplasser og kirkelige formål		2 000 000	2 000 000
	Forprosjekt Idd skole		500 000	500 000
	Forprosjekt Bergheim		4 500 000	4 500 000
	Forprosjekt Karrestad		500 000	500 000
	Alarmanlegg omsorgsboliger/sykehjem		2 000 000	2 000 000
	Ventilasjon Halden sykehjem		1 900 000	1 900 000
	Oppvaskmaskin sentralkjøkken		540 000	540 000
	NAV - sikkerhet		200 000	200 000
	Makø - universell utforming/vann og avløp		5 000 000	5 000 000
Brann	Brannbil		4 000 000	4 000 000
V/A	Spylebil - Slamsuger		3 500 000	3 500 000
V/A - Anlegg	16 tonn hjulgraver		1 300 000	1 300 000
Renovasjon	Renovasjonsbil med kran		950 000	950 000
Sommero	PCB holdig armatur Sommero		100 000	100 000
Gate/vei	Reasfaltering		4 000 000	4 000 000
Gate/vei	Asfaltering grusveier		1 000 000	1 000 000
Gate/vei	Måling av strøm til gatelys		4 000 000	4 000 000
Gate/vei	Oppgradering av gatelys		1 000 000	1 000 000
Gate/vei	Autovern Fosseveien		500 000	500 000
Gate/vei	Overvannstiltak - nye sluk		500 000	500 000
Parkering	Oppgradering av automater: EMV aksept		1 100 000	1 100 000
Parkering	2 stk nye automater		200 000	200 000
Vann/Avløp	Hovedplan VA		50 000 000	50 000 000
Eiendom	Konservativen - etablering av rømningsveier		1 300 000	1 300 000
Eiendom	Energimrk av bygn. etter krav		200 000	200 000
P4019	Brekkerød 2	1 000 000		1 000 000
P6231	Jørgen Bjelkesgate/Gimleveien	-	4 500 000	4 500 000
P6232	Driftsovervåking	1 257 693		1 257 693
P6237	Ringledning vann	7 088 000		7 088 000
P6243B	Separering Skiveien 2009	6 753 064		6 753 064
P6244	Glenne	5 000 000		5 000 000
P6248M	Vannmålere	897 060		897 060
P6252	Knardal separering	5 000 000		5 000 000
P6271	Holvannet - Ny råvannskilde	1 000 000		1 000 000
P6272	Utbedring pumpestasjoner	2 000 000		2 000 000
P6273	Oskleiva, Fjellstua, Damhaugen - Del 1 2013	6 000 000		6 000 000
P6275	Gimle/Tosterudberget/Næridsrød	5 000 000		5 000 000
P6345J	Avløp Legangersgate-Bjerkeveien	1 420 250		1 420 250
P6345R	Avløp Refneveien	497 303		497 303
P6276	Overvannsproblematikk	2 187 000		2 187 000
P7150A	ENØK 2010	4 606 736	2 000 000	6 606 736
P6274	Utvidelse avløpsrenseanlegg Remmen	30 000 000	50 000 000	80 000 000
P8067	Tistedal Stadion - Støyskjerm	2 000 000		2 000 000
P3054	Utbedringer Båstadlund dagsenter	2 000 000		2 000 000
P8039	Storgata 7, universell utforming	400 000		400 000
	Sum investeringsprosjekter 2015	84 107 106	147 290 000	231 397 106

Tabellen over viser forslag til investeringsbudsjett for 2015. I tillegg foreslås det å videreføre ordningen med startlån. Det søkes Husbanken om 60 millioner kr til startlån i 2015.

Det er flere pågående prosjekter som behøver en rebevilgning for å kunne avsluttes i 2015. I økonomiplanen var det kun foreslått investeringer til vann og avløp i 2015, men rådmannen har funnet det nødvendig å foreslå andre prosjekter i tillegg. På grunn av et antall pågående prosjekter er imidlertid nivået på nye vann- og avløpsprosjekter redusert. Det bevilges 500 000 kr til planlegging av ny skole på Idd.

Kommentarer til nye prosjekt

Forprosjekt Idd skole

Planleggingen av Idd skole påbegynnes. Forslag til realisering legges fram for HUO våren 2015.

Gravplasser og kirkelige formål

Prosjektet omfatter valg, innkjøp og tilrettelegging for utvidelse av gravsteder.

Forprosjekt Bergheim

Prosjektet med etablering av et nytt demenssenter starter med en forprosjektfase i 2015 med ytterligere behovsutredning og etablering av fremdrift- / utbyggingsplan. I 2015/2016 vil detaljprosjekteringen og kontrahering av entreprenører gjøres slik at bygging og overtakelse av nybygg ferdigstilles 2016/2017.

Forprosjekt Karrestad

Det skal startes opp en forprosjektfase i 2015 med utarbeidelse av en detaljert plan for nedtrapping av dagens plasser ved Karrestad eldresenter og styrking av hjemmebaserte tjenester. Hovedoppgaven i 2015 vil være etablering av fremdrifts- og utbyggingsplan. I 2016 vil detaljprosjektering og kontrahering av entreprenører for ombyggingen/tilpasning gjøres slik at bygget er klart for overtakelse av nye brukere i 2017.

Oppvaskmaskin sentralkjøkken

Sentralkjøkkenet har oppvaskfunksjon for seg selv, Halden sykehjem og Halden klinikken. Dagens oppvaskmaskin er 8 år og utslitt. Det er ikke mulig å foreta reparasjoner ettersom det ikke er mulig å få tak i reservedeler.

Makø – universell utforming og vann/ avløp

Rådmannen ønsker å ta tilbake/tilrettelegge for leirskole på kommunens eiendom på Makø, Hvaler kommune. Apoteker Bruun overdro eiendommen desember 1920 til Halden kommune. Før denne overdragelsen hadde Halden kommune en stund vært på jakt etter et mulig sted for anleggelse av feriekoloni. I 1922 var første år med feriekoloni.

Stedet har en unik beliggenhet og vil kunne bli et godt og egnet sted for leirskole for barna i Halden kommune. Det kan også på sikt være mulig å stille stedet til disposisjon for andre kommuner i regionen.

Saken skal til behandling i HUO torsdag 20.november. Behandlingen og protokollen fra HUO vil følge budsjettet ved behandling i formannskapet og kommunestyret 4. og 18.desember.

Konservativen

Det er ønskelig å kunne bruke bygget blant annet til byjubileum og andre arrangement. For å få

til dette er det nødvendig med innvendig restaurering, ny rømningsvei og utvendig rømningstrapp. Slik bygget er i dag er det ikke mulig å bruke 2. etasje.

Energimerking

Det foreligger myndighetskrav om energimerking av offentlige bygninger. Dette er utført på flere skolebygg, enkelte sykehjem og administrasjonslokaler, men flere bygninger gjenstår.

Reasfaltering

Asfaltforfallet har fortsatt i 2014. Veikapitalen reduseres med ca. 10 millioner kr. pr. år og det er nødvendig å oppgradere de dårligste veiene. Årlig slitasje ligger på ca. 3,5 millioner kr.

Asfaltering av grusveier

Dette arbeidet har et langsiktig perspektiv. Kommunen har ca. 45 km grusvei med en kilometerpris på kr.500.000,- Her er kapitalbehovet stort. Det er ønskelig å redusere med ca. 2 km pr år.

Måling av strøm til gatelys

Sentrale forskrifter krever at kommunen skal kunne måle strømforbruk på gatelys innen utløpet av 2016. Det foreslås å fordele investeringene over 4 år og på grunnlag av dette forsøke å få en utsettelse av fristen.

Oppgradering av gatelys

Etter krav fra myndighetene er det byttet ca. 2500 PCB armaturer, men mange av de øvrige uten PCB kondensatorer er også modne for utskifting sammen med en del stolper. Nye armaturer vil også kunne redusere strømforbruket.

Nytt autovern Fosseveien

Strekningen fra pumpestasjon på Kasene og fram til Cathrineholm har i dag kun en delvis nedfylt stabbestein. Det vil i praksis si ingen hindring for å kjøre i elva. Når fossen går for fullt er situasjonen farlig.

Utvidelse av avgiftsparkeringen

Det ble vedtatt en utvidelse ved budsjettbehandlingen i 2012 men dette er ikke gjennomført på grunn av manglende bevilgning.

Ringledning

Etappe 4 fra Svinesundsveien ved Lundestadveien og langs Lundestadveien er under prosjektering. Beregnet oppstart des.2014/jan 2015.

Oppgradering av renseanlegget i Remmendalen P6274

Prosjekteringsarbeidene er godt i gang. Det er valgt maskin/prosessleverandør (Biowater) Bygningsdelen vil bli lagt ut på Doffin i løpet av året. Regner med byggestart før sommerferien. En del forberedende arbeid, blant annet rivning av kjemikaliesilo, bygging av nye inntaksrister og en del av ny vei rundt anlegget vil bli utført fortløpende fra nå.

Brannbil

Bilen som brukes nå har en alder på 30 år. Det er svært vanskelig, noen ganger umulig å skaffe reservedeler. Det er også diverse problemer knyttet til HMS m.m. Kjøretøyet har ved flere anledninger ikke startet ved utrykninger. Det brukes mye penger på kontinuerlige reparasjoner.

Hjulgraver

Eksisterende gravemaskin er 14 år og det er store utfordringer knyttet til å holde denne operativ. Gravemaskinen brukes både i anlegg og drift, men er også beredskapsmaskin ved lekkasjer, flom og annet.

Slamsuger

Eksisterende slamsuger er snart 14 år. Slamsuger brukes i beredskapssammenheng og er sentral i forhold til lekkasjer, flom og kloakkstopper.

Slamsuger fungerer også som beredskapsbil for brann. Tanken rommer 11 000 liter vann. Bilen brukes ved driftsoppgaver som tømning av sluk, wc-brakker ved festivaler og anlegg samt ved badeplasser. Videre er bilen et verktøy i arbeidet med vesentlige oppgaver som spyling av avløpsledninger og tømning og rengjøring av våre ca 70 pumpestasjoner.

Halden kommune har i dag ca. 390 km med avløpsledninger, ca. 5000 sluk og ca. 70 pumpestasjoner.

PCB armatur

Gjenstående oppgradering på Sommerro etter pålegg.

Lastebil med kran (kl1)

Renovasjonsbilen benyttes i arbeidet knyttet til miljøstasjoner og hytterrenovasjon. Det har de senere år vært brukt store beløp på å holde bilen operativ. Kjøretøyet er 13 år.

Kort beskrivelse av pågående prosjekt

P3054 – Utbedringer Båstadlund dagsenter; diverse påkrevet tilrettelegging/ombygging på Asak og BRA-veien dagsenter.

P7150A – ENØK 2010; etablering av SD-anlegg (sentral driftskontroll) for sentral eiendomsmasse – nødvendige utvidelser/tilleggsarbeider.

P8039 – Storgata 7; trappeheis/heis for HC-tilgjengelighet i bygningen, og ny fyrkjele som primær varmekilde (ENØK-tiltak).

P4019 Brekkerød 2 – Avsluttende arbeid i forhold til lekeplasser og fortau-kantstein.

P6231 Jørgen Bjelkesgt/Gimleveien – Separering av avløpsnett og ny vannledning i henhold til godkjent hovedplan VA.

P6232 Driftsovervåking – Oppgradering av overvåkingssystem for pumpestasjoner. Investering i ny kamerabil for tv-inspeksjon av avløpsnett. I henhold til godkjent Hovedplan VA.

P6237 Ringledning vann – Bygging av ny ringledning for vanntilførsel. Forsterkning av ledningsnett fra stangeløkka til Halden fengsel.

P6243B Skiveien – Separering av avløpsnett pluss utskifting av vannledninger. I henhold til godkjent Hovedplan VA.

P6244 Glenne – Separering av avløpsnett Glenne. Bytting av vannledninger. Prosjektet går over

flere år i henhold til godkjent hovedplan for VA.

P6248M Vannmålere – Montering av vannmålere på vannledningsnett. Dette for å kontrollere vannforbruk i bestemte soner og lettere finne vannlekkasjer. I henhold til godkjent hovedplan for VA.

P6252 – Knardal – Separering av avløpsnett i Knardal og Rishaughøgda pluss utskifting av vannledninger. Prosjektet går over flere år. I henhold til godkjent hovedplan for VA.

P6271 Holvannet – Ny råvannskilde – Bygging av pumpeledning fra Holvannet til Lille Erte. Sikring og reservevann-løsning i forhold til forsyning fra Femsjøen. I henhold til godkjent hovedplan VA. Prosjektet varer over 3 år.

P6272 – Utbedring av pumpestasjoner – Oppgradering av avløpspumpestasjoner. Utskifting/oppgradering av avløpspumpestasjoner ved Sorgenfri. Gammel stasjon har for liten kapasitet og usikker drift. I henhold til godkjent hovedplan VA.

P6273 Oskleiva, Fkjellstua, Damhaugen – del 1 2013 – Separering a avløpsnett og utskifting av vannledninger. I henhold til godkjent hovedplan VA.

P6275 Gimle/Tosterudberget/Næridsrød – Separering av avløpsnett og bytting av vannledninger. I henhold til godkjent hovedplan VA.

P6345J Legangersgate/Bjerkeveien – Separering av avløpsnett og bytting av vannledninger. I henhold til godkjent hovedplan VA.

P6345R Refneveien – Kryssing av Refneveien med spillvannsledning. Enkelte arbeider gjenstår.

P6276 Overvannsproblemstikk – nye sluk – Tiltak for å hindre kjelleroversvømmelser. Påbegynt høsten 2014.

P8067 Støyskjerm Tistedal stadion – Oppsetting av støyskjerm for skjerming av støy fra treningsfelt/fotballbane Tistedal stadion.

Finansiering

Investeringene foreslås finansiert ved bruk av lånemidler.

Det forventes salg av eiendommer på ca. 20 millioner kr der 17,5 millioner kr foreslås avsatt til kapitalfond, mens 2 millioner kr benyttes til investeringer knyttet til kirkegårder og 500 000 kr benyttes til planlegging av nye ldd skole

Budsjett 2015 - Vedtak:

1. Budsjettforslag, fra H/V/KrF/SP, for 2015 vedtas i henhold vedlagte budsjettdokument og budsjettskjema 1A,1B,2A og 2B på s. 69-71 i dokumentet.
2. Rådmannen gis fullmakt til å disponere ressursene innenfor hvert område i budsjettskjema 1B.
3. Ved vesentlige omdisponeringer prioriterer hovedutvalgene mellom hovedområdene innen den enkelte sektors budsjett. Eventuelle omfordelinger mellom sektorene legges fram for Formannskapet og Kommunestyret etter innstilling fra rådmannen.
4. Rådmannen skal påse at rammer og vedtak følges opp og rapporterer månedlig sektorenes økonomi samt framdrift på innsparinger og andre tiltak til formannskapet og kommunestyret. Hovedutvalgene behandler rapportene i henhold til pkt. 3 i dette vedtaket.
5. Rådmannen pålegges tertialvis økonomirapportering til formannskapet og kommunestyret i første møte etter tertialets utgang. Rapportene skal inneholde vurdering av oppnåelse for alle budsjetttiltak. Hovedutvalgene behandler rapportene i henhold til pkt. 2-4 i dette vedtaket.
6. Formannskapet disponerer investeringsbudsjettet, innenfor tildelt ramme, i henhold til budsjettskjema 2B.
7. Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån på til sammen 270 millioner kr. VAR-lån utgjør 186 millioner kr av den totale lånesummen. Lånene avdras med en vektet avdragstid sett opp mot objektenes levetid. Startlån utgjør 60 millioner kr av den totale lånesummen og tas opp i henhold til Husbankens retningslinjer, primært med en avdragstid på 20 år.
8. Trekkrettighet i bank på inntil 450 millioner kr videreføres i 2015.
9. Halden kommune skriver ut eiendomsskatt på faste eiendommer, inkludert tomter, i hele Halden kommune for skatteåret 2015 jf. eiendomsskattelovens §§2 og 3 bokstav a. Før øvrig gjelder (jf. eiendomsskattelovens § 10) følgende for utskrivningen av eiendomsskatt for året 2015:
 - a) Med de unntak som er nevnt under skal skattesatsen etter eskl. § 11 være 7 promille av den fastsatte takstverdien.
 - b) Med hjemmel i eskl. § 12, bokstav a, skal skattesatsen for «bustadelen i egedomar med sjølvstendige bustaddelar» og fritidseiendommer være 3,75 promille av takstverdien.
 - c) I tillegg gis etter eskl. § 11, annet ledd, et bunnfradrag på 250 000 kr for hver selvstendig boenhet i boliger (herunder fritidseiendommer).
 - d) Etter eskl. § 7 kan som tidligere, etter nærmere søknad og vedtak for den enkelte eiendom, fritas eiendommer etter dennes bokstav a) «eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten» og dennes bokstav b) «bygning som har historisk verdi».
 - e) Etter eskl. § 5, bokstav a, fritas eiendom som Staten eier så langt eiendommen har historiske bygg eller anlegg gjennom fredningsvedtak jf. lov om kulturminner.

- f) Etter eskl. § 5, bokstav h, skal fritas «eigedom som vert driven som gardsbruk eller skogbruk». For slike eiendommer gjelder dog at det skal svares eiendomsskatt for våningshus, kårbolig, med garasjer og uthus, og passen tomt. Eiendomsskatten for dette svares etter samme satser og regler som for boligeiendommer.
- g) I medhold av eskl. § 12, bokstav b, skal skattesatsen for all skattepliktig, ubebygd grunneiendom settes til 3,75 promille.
- h) Kommunens skattetakstvedtekter.

10. De gebyrsatser som fremkommer i gebyrregulativet vedlagt dette dokument vedtas der satsene for barnehageplass justeres i henhold til vedlegg merket «Barnehagetakster, forslag pr 18. desember»

11. Kommunale avgifter skrives ut i 4 terminer i 2015, med forfall 20. mars, 20. mai, 20. september og 20.november.

12. Eiendomsskatten skrives ut samtidig med kommunale avgifter.

13. Forskrift for kommunale vann- og avløpsgebyrer vedtas.

14. Tilskudd til private barnehager utbetales med inntil følgende satser pr. hel plass:

Driftstilskudd:	Barn 0-2 år: kr 177 268,-
	Barn 3-6 år: kr 85 091,-
Kapitaltilskudd:	Alle barn: kr 9 500,-

Obligatoriske oversikter

VEDLEGG 1 - Budsjettskjema 1A - drift

	Budsjett 2015	Budsjett 2014	Regnskap 2013
Skatt på inntekt og formue	607 769	582 943	576 537
Ordinært rammetilskudd	833 418	822 607	779 528
Skatt på eiendom	79 600	79 574	77 553
Andre direkte eller indirekte skatter	0		8 589
Andre generelle statstilskudd	7 200	7 339	8 285
Sum frie disponible inntekter	1 527 987	1 492 463	1 450 491
Renteinntekter og utbytte	9 950	13 268	13 668
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	-63 581	-57 400	-55 321
Avdrag på lån	-58 840	-56 400	-52 885
Motpost avskrivning VAR	20 681	17 416	16 185
Netto finansinnt./utg.	-91 790	-83 116	-78 353
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	-10 000	-9 400	
Til ubundne avsetninger	0		
Til bundne avsetninger			-11
Bruk av tidligere regnks.m. mindreforbruk			
Bruk av ubundne avsetninger		4 400	
Bruk av bundne avsetninger			
Netto avsetninger	-10 000	-5 000	-11
Overført til investeringsbudsjettet			-7 329
Til fordeling drift	-1 426 197	-1 404 347	-1 364 798
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	1 426 197	1 404 347	1 439 657
Mer/mindreforbruk	0	0	74 859

VEDLEGG 1 - Budsjettskjema 1B - drift	Budsjett 2015	Budsjett 2014	Regnskap 2013
Sentraladministrasjon	99 579	84 496	75 783
Fellesfunksjoner	20 215	12 088	43 084
NAV	54 156	51 794	55 075
Kultur og idrett	43 106	41 518	41 638
Undervisning og oppvekst	571 407	578 164	554 242
Helse og omsorg	572 222	579 966	621 480
Teknisk	65 513	56 321	48 355
Sum fordelt til driftsrammer	1 426 197	1 404 347	1 439 657

VEDLEGG 2- Budsjettskjema 2A - investering

	Budsjett 2015	Budsjett 2014	Regnskap 2013
Investeringer i anleggsmidler	231 397	184 855	50 768
Utlån og forskutteringer	60 000	40 000	50 963
Avdrag på lån	13 800	12 300	51 792
Dekning av tidligere års udekket	0		3 774
Avsetninger	17 500	15 799	-110 149
Årets finansieringsbehov	322 697	252 954	47 148
Finansiert slik:			
Bruk av lånemidler	280 288	210 338	152 908
Inntekter fra salg av anleggsmidler	20 000	22 000	-125 349
Tilskudd til investeringer	0		1 050
Kompensasjon for merverdiavgift	8 609	2 460	
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	13 800	12 300	20 952
Andre inntekter	0		291
Sum ekstern finansiering	322 697	247 098	49 852
Overført fra driftsbudsjettet			7 329
Bruk av tidligere års udisponert			
Bruk av avsetninger		5 856	-11 165
Sum finansiering	322 697	252 954	46 016
Udekket/udisponert	0	0	1 132

VEDLEGG 2- Budsjettskjema 2B - investering

	Budsjett 2015	Budsjett 2014
Videreformidlingslån	60 000	40 000
Sentraladministrasjon	540	1 311
NAV	200	
Kultur og idrett	2 000	84
Undervisning og oppvekst	500	1 300
Helse og omsorg	10 900	2 000
Teknisk	217 257	180 159
Sum fordelt til investering	291 397	224 854

Gebyrregulativ

Prisliste kommunale tjenester 2015

Kommunale avgifter:

Betalingsforfall i 4 terminer

Eiendomsskatt (beregnes av skattetaksten)	2015
Bolig og fritidseiendom	3,75 ‰
Øvrige eiendommer	7,00 ‰

Vannavgift	2015 inkl. mva
Årsgebyr fastledd vann	500,00
Årsgebyr - Målt/ stipulert forbruk pr. m ³	11,47
Tilknytningsavgift pr. m ² (etter målt bruksareal m/ fradrag for 20% for bolighus)	117,88
Tilknytningsavgift pr. boenhet - øvre tak	18 750,00
Vannavstenging	
Påkoblingsgebyr ved åpning av avstengt vannledning	1 113,95
Kommunal avlesning av vannmåler	556,97

Hjemmel:

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg § 3 og 5

Lov om vern mot forurensninger og om avfall § 23

Avløpsavgifter	2015 inkl. mva
Årsgebyr fastledd avløp	500,00
Årsgebyr - Målt/ stipulert forbruk pr. m ³	23,61
Tilknytningsavgift pr. m ² (etter målt bruksareal m/fradrag av 20 % for bolighus)	173,78
Tilknytningsavgift pr. boenhet - øvre tak	18 750,00
Tømming av septiktank pr. m ³	598,64
Minimum pr. tømming	1 900,35
Tilsynsgebyr spredte avløpssystem, pr. tilsyn	507,38

Hjemmel:

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg § 3 og 5

Lov om vern mot forurensninger og om avfall § 23

Stipulert forbruk

a) Eneboliger og selveide leiligheter

Bruksareal x 0,80	Stipulert vannforbruk	2015 Årsgebyr vann inkl. mva
Inntil 99 m ²	160 m ³	1 835,78
100 – 139 m ²	200 m ³	2 294,73
140-199 m ²	280 m ³	3 212,62

200-249 m ²	400 m ³	4 589,45
250-299 m ²	500 m ³	5 736,82
300 m ² og over	600 m ³	6 884,18

Bruksareal x 0,80	Stipulert vannforbruk	2015 Årsgebyr avløp inkl. mva
Inntil 99 m ²	160 m ³	3 776,28
100 – 139 m ²	200 m ³	4 720,35
140-199 m ²	280 m ³	6 608,48
200-249 m ²	400 m ³	9 440,68
250-299 m ²	500 m ³	11 800,85
300 m ² og over	600 m ³	14 161,03

b) Flerfamilieboliger (også tomannsboliger og hybelleiligheter)

Bruksareal x 0,80	Stipulert vannforbruk	2015 Årsgebyr vann inkl. mva
Inntil 79 m ²	120 m ³	1 376,83
80 – 99 m ²	160 m ³	1 835,78
100-119 m ²	200 m ³	2 294,73
120-139 m ²	240 m ³	2 753,67
140-159 m ²	280 m ³	3 212,62
160 -179 m ²	320 m ³	3 671,56
180- 199 m ²	360 m ³	4 130,51
200-219 m ²	400 m ³	4 589,45
220-239 m ²	440 m ³	5 048,40
240-259 m ²	480 m ³	5 507,35
260-279 m ²	520 m ³	5 966,29
280-299 m ²	560 m ³	6 425,23
300 m ² og over	600 m ³	6 884,18

Bruksareal x 0,80	Stipulert vannforbruk	2015 Årsgebyr avløp inkl. mva
Inntil 79 m ²	120 m ³	2 832,20
80 – 99 m ²	160 m ³	3 776,28
100-119 m ²	200 m ³	4 730,65
120-139 m ²	240 m ³	5 664,41
140-159 m ²	280 m ³	6 608,48
160 -179 m ²	320 m ³	7 552,55
180- 199 m ²	360 m ³	8 496,61
200-219 m ²	400 m ³	9 440,68
220-239 m ²	440 m ³	10 384,75
240-259 m ²	480 m ³	11 328,83

260-279 m ²	520 m ³	12 272,89
280-299 m ²	560 m ³	13 216,96
300 m ² og over	600 m ³	13 131,03

c) Fritidsboliger/hytter

Alle fritidsboliger/hytter som er tilknyttet kommunens vann- og/eller avløpsnett nett skal ha vannmåler.

Annen bebyggelse

For all annen bebyggelse settes forbruk til 1,5 m³ pr. m² pr. år.

Minste stipulerte forbruk for helårsbebyggelse

Beregnes etter 100 m³.

Vannmålere

De abonnenter som har installert vannmåler skal betale vann- og avløpsgebyr etter pris pr. m³,
Vann kr. 9,76 (kr. 12,20) og pr. m³ og avløp kr. 20,08 (kr.25.10) pr m³.

Svømmebasseng

For svømmebasseng på eiendom som ikke betaler etter målt forbruk, betales et tilleggsgebyr for vann (og/eller avløp) tilsvarende et årlig vannforbruk på:

40m³ for bassengvolum inntil 20m³
80m³ for bassengvolum inntil 40m³
120m³ for bassengvolum over 40m³

Renovasjon	2015 inkl. mva
Pr. beholder	2 767,06
Hytter/ sommerboliger	1 383,65
Hytter/ sommerboliger - felles container	1 204,74
Avstandstillegg:	
5-10m	102,65
10-15m	153,96
Tillegg pr. 5m over 15m	102,65

Feieavgift	2015 inkl. mva
For 1., 2. og 3. etg. piper	340,20
For 4. og 5. etg. piper	402,57

Andre kommunale gebyrer:

Parkering	2015 inkl. mva
Avgiftsbelagte P-Plasser - sone 1, kr/ time	22

Avgiftsbelagte P-Plasser - sone 2, kr/ time	12
Årskort - Sone 1	15 000
Årskort - Sone 2	10 000

Salgs plasser pr. døgn *	2015 inkl. mva
Halden Torg	200

* Egen avtale ved langvarig leieforhold

Rokke Avfallsanlegg

Fra husholdninger	2015
Priser oppgitt pr. tonn	inkl. mva
Sortert avfall til hjemmesortering*	827
Hageavfall	763
Trevirke	865
EE-avfall/ hvitevarer	0
Asbest og eternitt	0
PCB	0
Klorparafin vinduer	6 250
Farlig avfall fra husholdninger	0
Rene fyllmasser	0
papp/papir/plast/drikkekartong/glass	0
Makulering av papir, pr. kg	7,60
Jern og metall	204
Dekk på felg, pr. stk	64
Campingvogn, tilhenger	1 909

*Minstepris for levering av avfall til hjemmesortering er kr 80 eks./mva/ kr. 100 inkl./ mva over 120kg gjelder egen takst

Fra næring	2015
Priser oppgitt pr. tonn	inkl. mva
Næringsavfall blandet **	1 527
Impregnert virke	1 832
Trevirke	692
Asbest og eternitt	1 527
PCB	1 222
Klorparafin vinduer	5 000
Farlig avfall fra næring	6 000
Lettere forurensede masser - kl.1 og 2 (før 99)**	183
Lettere forurensede masser - kl.1 og 2 (etter99)** , inkl sluttbehandlingsavgift	667
Lettere forurensede masser - kl. 3 og 4 (før 99)**	224
Lettere forurensede masser - kl. 3 og 4 (etter 99) **, inkl. sluttbehandlingsavgift	708

EE-avfall/ hvitevarer	0
Papp/papir/plast/drikkekartong/glass	0
Makulering av papir, pr. kg	6,10
Jern og metall	163
Dekk på felg, pr. stk	51
Campingvogn, tilhenger	1 527

Rabatter for næringslivet:	
Leveransevolum	Rabatt i %
500 tonn - 1000 tonn	10 %
1000 tonn - 2000 tonn	20 %
2000 tonn - 3000 tonn	30 %
3000 tonn - 7000 tonn	40 %
> 7000 tonn	50 %

Kulturskolen

Det er 2 betalingsterminer.

Søskenmoderasjon ytes med 15% for barn nr. 2 og 3 og fri plass fra barn nr. 4.

Brukerbetaling, pris pr. måned	Elevavgift pr. skoleår 2015
Elevavgift	3 000
Makspris for familier	6 000

Biblioteket	2015
Gebyr ved for sen levering:	
Mistet lånekort	20
1. varsel (voksen/ barn)	45/10
2. varsel (voksen/barn)	75/30
3. varsel: Sendes som regning med erstatning for tapt materiell + gebyr kr 100.	
Deretter inkasso	

Leie og bruk av lokaler, idrettsanlegg, arealer:

Remmen svømmehall	2015
Enkeltbad:	
Voksne	60
Barn (t.o.m. 15 år)	30
Studenter, pensjonister og trygdede	50
Rabattkort:	

12 klipp voksne	600
12 klipp barn, studenter og honnør	300
Leie av basseng - Uke/helg	130/270

Idrettshaller	2015
Leie pr. time (Remmen, Hjortsberg, Risum og Porsnes)	250
Barn/ungdom under 18 år	Gratis
Over 18 år	
Arrangementer - pr. time - helg	400

Brygga Kultursal	2015
Grunnleie pr. døgn inntil 10t	11 000
Grunnleie pr. time etter 10t	1 500
Lydanlegg - komplett	3 500
Lydanlegg - konferanse	2 000
Lysanlegg - enhetspris	2 500
Tråløst pr. sett	300
Prosjektor	300
Trommesett	300
Gitarforsterker	200
Bassanlegg	200
El.piano Yamaha CP 300	300
El.orgel Nord C2	300
Flygel Bösendorfer	3 000
Dansematter	150
Monitormiks	1 300
Recording	1 200
Bord og stoler	2 700
Fra 200 pers	15
Lydtekniker	3 650
Lystekniker	3 650
Timelønn etter 10 timer	500
Teknikere/Stagehands	340
Tono	10 000
Annonsering	1 200
Bill.salg eksternt	
Foyerbetjening/bill.salg	3 000

Kirker/kirkegårder (Kirkelig Fellesråd)	2015
--	-------------

Priser foreslått av Kirkelig fellesråd i henhold til gravferdsloven §21	
Festeavgift kistegrav	220
Festeavgift urnegrav	220
Kremasjonsavgift innenbys	800
Kremasjonsavgift utenbys	4 000
Utleie Immanuels kirke, konserter (arr. utenfor kommunen/kommersielle)	5 000
Utleie Immanuels kirke, konserter (lokale lag og foreninger)	2 500

Helse og sosial	2015
Egenbetaling hjemmehjelp	
Inntektsnivå inntil 2G	150 pr. mnd.
Inntektsnivå over 2G inntil 4G	242 pr. time
Inntektsnivå over 4G	273 pr. time
Abonnement (Over 8 timer pr mnd.):	
- Inntektsnivå inntil 1G	180 pr mnd.
- Inntektsnivå 1G - 2G	902 pr mnd.
- Inntektsnivå 2G - 3G	1435 pr mnd.
- Inntektsnivå 3G - 4G	2145 pr mnd.
- Inntektsnivå 4G - 5G	2856 pr mnd.

Kost	2015
Egenandel pr. mnd. - halv kost	2 640
Egenandel pr. mnd. - hel kost	4 325
Middag pr. porsjon	90

Trygghetsalarm	2015
Egenandel pr. mnd. Inntektsnivå inntil 2G	175
Egenandel pr. mnd. Inntektsnivå over 2G	225

Vask av tøy	2015
Egenandel pr. mnd.	135

Oppholdsbetaling i institusjon	2015
Korttidsopphold:	
Pr. døgn (statlig fastsatt maksimalsats) - lov om helsetj.)	fastsatt i forskrift
Dagopphold (pr. dag) - lov om helsetj..	fastsatt i forskrift
Dagopphold (pr. dag) - sosialtj.loven kap. 3.1	fastsatt i forskrift
Døgn- og trygghetsopphold (pr. døgn) - sosialtj.loven kap. 3.1	fastsatt i forskrift

Langtidsopphold (individuell vederlagsberegning/ statlig modell)	
Maksimal oppholdsbetaling pr. døgn	fastsatt i forskrift
Maksimal oppholdsbetaling pr. måned	fastsatt i forskrift
Gebyrene følger forskrift, kan ikke fastsettes av kommunen	

Leie av basseng ved Halden sykehjem, pr. time	2015
Grupper for voksne, med/ uten fysioterapeut, inntil 10 deltakere	400
Grupper med barn under 12 år med fysioterapeut	0
Barnehager og grunnskole	0
Videregående skoler pr. elev	50
Lag og foreninger	400
Enkelpersoner med ledsager	50
Enkelpersoner hvor to til tre bader sammen, pr. person	50

Bevillinger	2015
Skjenkebevilling enkelt anledning	350
Minstebeløp skjenkebevilling	3 500
Minstegebyr salgsbevilling	1 200
Gebyrsats alkoholgrense 1 pr. ltr. - salg	0,18
Gebyrsats alkoholgrense 1 pr. ltr. - skjenking	0,36
Gebyrsats alkoholgrense 2 pr. ltr. - skjenking	1,00
Gebyrsats alkoholgrense 3 pr. ltr. - skjenking	3,28

Gebyrene følger forskrift, kan ikke fastsettes av kommunen

Barnehager:

Det er 11 betalingsterminer i ett barnehageår.

Søskenmoderasjon ytes med 30 % for barn nr. 2 og 50 % fra barn nr. 3.

Oppsigelsestiden er 2 måneder

Pris i tabellen er pr. mnd.:

Brukerbetaling barnehage	2015
100 % plass	2 580
80 % plass (4 dager pr. uke)	2 320
60 % plass (3 dager pr. uke)	1 805
50 % plass (2/3 dager pr. uke)	1 550
40 % plass (2 dager pr. uke)	1 290

I tillegg betales det for kost maksimalt	200
--	-----

Skolefritidsordning

Det er 11 betalingsterminer

Oppsigelsestiden er 2 måneder

Pris i tabellen er pr mnd.:

Brukerbetaling SFO	2015
100 % plass	2 475
75 % plass	1 980
50 % plass	1 485
I tillegg betales det for kost maksimalt	200

Kap 10.5.3 –Forskrift om betalingsregulativ for bygg-, plan, utslipps- og delings-, eiendomsregistrerings- og seksjoneringssaker.

HALDEN KOMMUNE

Plan, byggesak og geodata,
miljø og landbruk

Betalingsregulativ for bygg-, plan-, utslipps- og delings-, eiendomsregistrerings- og seksjonssaker

Gjeldende fra 01.01.2015

Gebyrer med hjemmel i:

Lov om planlegging og byggesaksbehandling

(Plan- og bygningsloven) av 27. juni 2008 nr 71 § 33-1

Lov om vern mot forurensninger og om avfall

(Forurensningsloven) av 13. mars 1981 nr 6 § 52 a

Lov om eiendomsregistrering (Matrikkellova) av 17. juni 2005 nr 101 § 32

Lov om eierseksjoner (Eierseksjonsloven) av 23. mai 1997 nr 31 § 7

Vedtak: Halden kommunestyre 18.12.2014

Kunngjort: Halden Arbeiderblad

Innholdsfortegnelse:

Kap. 1 Alminnelige bestemmelser

§ 1-1	Betalingsplikt
§ 1-2	Beregningstidspunkt
§ 1-3	Forfalte ubetalte fordringer
§ 1-4	Regulering av gebyr
§ 1-5	Timepris
§ 1-6	Avbrutt arbeid / Trukket sak
§ 1-7	Urimelig gebyr
§ 1-8	Gebyr for sakkyndig bistand
§ 1-9	Tilsyn
§ 1-10	Klageadgang

Kap. 2 Planforslag og konsekvensutredninger

§ 2-1	Generelt
§ 2-2	Fritak for gebyr
§ 2-3	Detaljregulering
§ 2-4	Mindre reguleringsendringer
§ 2-5	Forlengelse av planvedtak
§ 2-6	Konsekvensutredninger
§ 2-7	Andre utredninger og tilleggsgebyr

Kap. 3 Behandling av byggesaker

§ 3-1	Generelt
§ 3-2	Tiltak som krever søknad og tillatelse, uten krav om ansvarsrett
§ 3-3	Tiltak som krever søknad og tillatelse, med krav om ansvarsrett
§ 3-4	Større bygg og spesielle bygg, nybygg, til- og påbygg
§ 3-5	Endring av eksisterende bebyggelse
§ 3-6	Tekniske installasjoner – oppføring, endring, reparasjon
§ 3-7	Andre tiltak
§ 3-8	Bygninger som er fredet eller regulert til bevaring
§ 3-9	Endring av tillatelse

Kap. 4 avslag, DISPENSASJONER, ENDRING, ULOVLIG IGANGSETTING mv.

§ 4-1	Søknad som fører til avslag
§ 4-2	Ulovlighetsoppfølging
§ 4-3	Igangsetting uten tillatelse
§ 4-4	Tiltak som krever dispensasjon

Kap. 5 riving av bygninger, konstruksjoner og anlegg

§ 5-1	Riving av bygninger og konstruksjoner
-------	---------------------------------------

Kap. 6 skilt og reklame

§ 6-1 Behandling av søknader om skilt- og reklameinnretninger

Kap. 7 Godkjenning av foretak og ansvarsrett

§ 7-1 Foretaksgodkjenning/ansvarsrett

Kap. 8 Heiser og løfteinnretninger

§ 8-1 Driftstillatelse og tillatelse til tiltak

Kap. 9 Delingssøknader

§ 9-1 Saksbehandling

Kap. 10 utslippstillatelse etter forurensningsloven

§ 10-1 Utslippstillatelse for avløpsrenseanlegg inntil 15 Pe (separat anlegg)

§ 10-2 Utslippstillatelse for avløpsrenseanlegg mer enn 15 Pe (separat anlegg)

KAP 11. GEBYRFORSKRIFTER ETTER MATRIKKELLOVEN

§ 11-1 Oppretting av matrikkelenhet

§ 11-2 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

§ 11-3 Grensejustering

§ 11-4 Arealoverføring

§ 11-5 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

§ 11-6 Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter

§ 11-7 Oppmålingsforretning over spesielle arealer

§ 11-8 Utstedelse av matrikkelbrev

Kap. 12 GEBYRFORSKRIFT ETTER eierseksjonsloven

§ 12-1 Begjæring om seksjonering eller reseksjonering av en eiendom

§ 12-2 Utarbeiding av målebrev for grunnareal som inngår i en seksjon

§ 12-3 Ny behandling av avslått søknad

KAP. 1 ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Gebyrer vedtatt med hjemmel i plan- og bygningsloven § 33-1 og gjelder tiltak som blir behandlet etter *forskrift om byggesak (byggesaksforskriften)* SAK 10.

§ 1-1 BETALINGSPLIKT

Alle som får utført tjenester etter dette regulativ skal betale gebyr. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato. Ved for sen betaling påløper purregebyr, 10 % av rettsgebyret. Gebyret utstedes til tiltakshaver.

§ 1-2 BEREGNINGSTIDSPUNKT

Gebyret beregnes etter de satser som gjelder på det tidspunkt fullstendig planforslag, søknad, endringssøknad, melding eller rekvisisjon foreligger.

§ 1-3 FORFALTE UBETALTE FORDRINGER

Dersom enhet for plan, byggesak og geodata har en forfalt fordring overfor en søker/ forslagsstiller /rekvirent, kan enheten kreve at gebyr for den nye saken er betalt før behandling av denne påbegynnes. Gebyret for ulike sakstyper forfaller forøvrig til betaling slik:

A. Planforslag og konsekvensutredninger:

Gebyret for reguleringsplaner og konsekvensutredninger må være betalt før saken legges ut til offentlig ettersyn første gang. Mindre endringer i reguleringsplan faktureres når vedtak fattes.

B. Byggesøknader

Gebyret faktureres når vedtak fattes. Igangsettelsestillatelse, brukstillatelse, eller ferdigattest vil ikke bli gitt før gebyret er betalt.

C. Skilt og reklame

Gebyret faktureres når vedtak fattes.

D. Heiser /løfteanretninger

Gebyret må være betalt før driftstillatelse utstedes.

§ 1-4 REGULERING AV GEBYR

Endringer av forskrift om gebyrregulativ vedtas av kommunestyret. Det gjøres normalt i forbindelse med kommunestyrets behandling av budsjettet for kommende år.

Rettsgebyret (kap 5) følger de enhver gjeldende satser.

§ 1-5 TIMEPRIS

Gebyr som ikke fastsettes på annen måte, herunder oppfølging av ulovlige tiltak, beregnes etter medgått tid – jf. regulativet. Følgende timesatser skal benyttes:

Kontorarbeid:

Saksbehandler
Assistent

kr. 960,-

kr. 540,-

Feltarbeid:

Saksbehandler

kr. 960,-

§ 1-6 AVBRUTT ARBEID/TRUKKET SAK

Når en tiltakshaver/ forslagsstiller /rekvirent er årsak til at kommunens arbeid blir avbrutt, skal det betales en forholdsmessig andel av tilhørende gebyr tilsvarende det kommunen har utført eller måtte utføre, basert på timepris i henhold til § 1-5 – dog begrenset oppad til 75 % av satsene.

Denne generelle bestemmelse kommer ikke til anvendelse der regulativet inneholder detaljerte kriterier for slike forhold.

§ 1-7 URIMELIG GEBYR

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan rådmannen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr.

Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunngitt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

§ 1-8 GEBYR FOR SAKKYNDIG BISTAND

Kommunen kan i særlige tilfeller rekvirere sakkyndig bistand for å få gjennomført nødvendig tilsyn i samsvar med reglene i plan- og bygningsloven § 33-1 og § 25-2, annet ledd. For slik sakkyndig bistand kreves et gebyr i tillegg til konsulentutgifter på kr 2 500,-.

§ 1-9 TILSYN

Kommunens tilsynsplikt er klarert i ny bygningsdel av plan- og bygningsloven. Omlag 10 % av byggesaksgebyret innkreves for tilsyn.

§ 1-10 KLAGEADGANG

Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages, da dette kun er en oppfølging av regulativet. Dette gjelder ikke der det treffes skjønnsmessige avgjørelser.

Avdelingens avgjørelse av søknad om reduksjon av gebyr kan påklages til fylkesmannen for saker etter Plan- og bygningsloven og til Halden kommunes klagenemnd for saker etter Forurensningsloven.

GEBYRER ETTER LOV OM PLANLEGGING OG BYGGESAKSBEHANDLING § 33-1**KAP. 2 DETALJREGULERING****§ 2-1 GENERELT**

Regulativet gjelder for alle detaljreguleringer. Regulativet gjelder for nye reguleringsplaner og for utfylling og endring av vedtatte reguleringsplaner.

Gebyr skal være innbetalt før saken legges frem til 1. gangs behandling, eller rådmannen fatter vedtak på delegasjon.

Gebyret belastes forslagsstiller, uavhengig av antall hjemmelshavere innenfor planområdet.

Det skal betales 50 % av fullt gebyr dersom forslagsstiller trekker innlevert reguleringsforslag før 1. gangs behandling i kommunen. Det samme gjelder når en sak må anses uaktuell som følge av manglende oppfølging av saken fra forslagsstiller.

§ 2-2 FRITAK FOR GEBYR

Følgende forslag til reguleringsformål er fritatt for gebyr etter arealberegning:

- Landbruks- natur og friluftsområder hvor bygnings- eller anleggstiltak ikke tillates.
- Grønnstruktur hvor bygnings- eller anleggstiltak ikke tillates.
- Natur- og friluftsområder i sjø og vassdrag hvor bygnings- eller anleggstiltak ikke tillates.

§ 2-3 DETALJREGULERING

Arealgebyr etter planområdets areal:

2-3-1	Areal mindre enn 5.000 m ²	kr. 114 000,-
2-3-2	Areal mellom 5.000 m ² og 10.000 m ²	kr. 145 000,-
2-3-3	Areal over 10.000 m ² betales pr. påbegynt 5.000 m ²	kr. 20 700,-

§ 2-4 MINDRE REGULERINGSENDRINGER

2-4-1	For mindre reguleringsendringer	kr. 28 000,-
-------	---------------------------------	--------------

§ 2-5 FORLENGELSE AV PLANVEDTAK

2-5-1	Søknadsbehandling om forlengelse av planvedtak	kr. 28 000,-
-------	--	--------------

§ 2-6 KONSEKVENsutREDNINGER

For planer som utløser krav om konsekvensutredning, jf pbl § 4-2, skal det betales et tilleggsgebyr som tilsvarer 50 % av satsene for selve reguleringsplanen, jf § 2-3.

§ 2–7 ANDRE UTREDNINGER OG TILLEGGSGEBYR

Kommunen kan kreve tilleggsgebyr etter medgått tid, jfr §1–5, dersom forslagsstiller fremmer endringsforslag underveis.

KAP. 3 BEHANDLING AV BYGGESAKER

§ 3–1 GENERELT

A. Tillegg

I tillegg til det oppgitte gebyret for tiltak etter § 3–2 t.o.m. § 3–8 kommer gebyr for eventuelle dispensasjoner etter § 4–4; gebyr for godkjenning av ansvarsrett for foretak etter kap. 7, samt eventuell påvisning av beliggenhet og høyde.

B. Endring av tillatelse – jfr. § 3–9

Dersom arealet økes, betales – foruten gebyr for endringen – også tilleggsgebyr for det økede arealet som for ny søknad.

C. Tillegg for mangelfulle søknader

For søknader som kommunen kan behandle uten å be om supplerende opplysninger eller endringer benyttes gebyrene i kolonnen merket «uten mangler».

Søknader hvor kommunen må tilskrive søker for å be om supplerende dokumentasjon eller rette feil i søknaden gebyrlegges etter prisene i kolonnen «med mangler».

Feil eller mangler ved søknaden skal dokumenteres skriftlig i saken.

Med mangelfulle søknader menes manglende opplysninger/dokumentasjon som medfører at saken ikke er godt nok opplyst og kommunen må be om ytterligere opplysninger, underrette om feil eller mangler ved søknaden før vedtak kan fattes.

D. Tillegg for ekstra arbeid med søknader

Ekstra arbeid med søknader

- Midlertidig brukstillatelse Pbl § 21-10, tredje ledd

For midlertidig brukstillatelse for alle typer tiltak betales gebyr på kr 4 000,–

- Tillegg for to-trinnsbehandling, Pbl § 21-4, 4. ledd:

Kr 4 000,– pr igangsettingstillatelse.

E. Midlertidige tiltak

For midlertidige tiltak (inntil 2 år) betales det 50 % av fullt gebyr for tiltaket. Midlertidige konstruksjoner som skal stå mer enn to år regnes som permanente, og får fullt gebyr.

§ 3–2 TILTAK SOM KREVER SØKNAD OG TILLATELSE, PBL § 20–2

Tiltak som kan forestås av tiltakshaver uten krav om ansvarlig foretak, jf SAK § 3-1 og § 3-2
Arealer er definert som bruksareal BRA, jf NS 3940.

			Uten mangler	Med mangler
3-2-1	Tilbygg	BRA t.o.m 15 m ²	4 000	5 000
		BRA over 15 m ²	7 400	9 200
3-2-2	Nyoppføring av garasje/bod	BRA t.o.m 15 m ²	4 000	5 000
		BRA 15 m ² - 50 m ²	7 400	9 200
		BRA 50 m ² - 70 m ²	11 000	13 700
3-2-3	Alminnelige driftsbygninger i landbruket	BRA t.o.m 500 m ²	12 800	16 000
		BRA 500m ² - 1000 m ²	17 000	21 300
3-2-4	Andre tiltak etter Pbl § 20-2 – inkl. terrasse, veranda		4 000	5 000
3-2-5	Bruksendring fra tilleggsdel til hoveddel		4 000	5 000

§ 3-3 TILTAK SOM KREVER SØKNAD OG TILLATELSE, PBL § 20-1

Arealer er definert som bruksareal (BRA) jf NS 3940.

Når samme utbygger samtidig innleverer flere søknader om helt like hus på samme eiendom som skal behandles etter § 3-3-1, 3-3-2 og 3-3 gis det en rabatt på 20 % fra og med hus/leilighet nr 5. Rabatten gis ikke dersom søknadene er mangelfulle, jf § 3-1, bokstav c.

NYBYGG, TIL- OG PÅBYGG BOLIG- OG FRITIDSBOLIG

			Uten mangler	Med mangler
3-3-1	Enebolig/fritidsbolig		19 600	24 500
3-3-2	Enebolig med sekundærleilighet		22 900	28 600
3-3-3	Tomannsbolig		32 800	41 000
3-3-4	Andre boligbygg	For hver av de to første boenhetene	16 400	20 500
		Tillegg pr. boenhet ut over 2	9 900	12 400
3-3-5	Utvidelse av bolig/fritidsbolig – tilbygg/påbygg/takopplett – tiltak som ikke inngår i § 3-2	Utvidelser 0 - 50 m ²	7 400	9 200
		Utvidelser 50 – 100 m ²	11 100	13 900
		Utvidelser over 100 m ²	14 700	18 400
3-3-6	Større garasjer/garasjeanlegg større enn 70 m ² som skal tjene boligeiendom		14 700	18 400
3-3-7	Bruksendring fra bolig til annen bruk eller fra annet formål til bolig	For hver av de to første bruksenhetene	16 400	20 500
		Tillegg pr. bruksenhet ut over 2	9 900	12 400
3-3-8	Søknadspliktig fasadeendring	Småhus/bolighus med inntil 3 målbare plan	4 000	5 000
		Store boligbygg	7 400	9 200
3-3-9	Sammenslåing og oppdeling av leiligheter i bolighus	Fra tomannsbolig til enebolig	4 000	5 000

		Andre sammenføyninger i bolighus	7 400	9 200
		For oppdeling og sammenføyning av flere enheter – pr. ny enhet	9 900	12 400
3-3-10	Hovedombygging	Det betales 50 % av gebyret for nybygg		
3-3-11	Søknadspliktig innvendig ombygging av bolighus	Pr. bruksenhet	4 000	5 000
3-3-12	Anneks som tillegg til egen bolig/fritidsbolig		4 000	5 000
3-3-13	Piper og andre mindre tekniske installasjoner		4 000	5 000

§ 3-4 STØRRE BYGG OG SPESIELLE BYGG, NYBYGG, TIL- OG PÅBYGG

Søknadspliktige tiltak etter Plan- og bygningslovens § 20-1 som ikke faller inn under § 3-3. Arealer er definert som bruksareal (BRA), jf NS 3940.

Næringsbygg/offentlige bygg/administrasjonsbygg/idrettsanlegg/store landbruksbygg mm

			Uten mangler	Med mangler
3-4-1	Nybygg	Arealer inntil 200 m²	28 600	35 800
		Areal 200-500 m²	46 200	57 800
		Areal 500-1000 m²	75 400	94 300
		Areal 1000-3000 m²	93 600	117 000
		Tillegg for arealer over 3000 m² pr. påbegynt intervall á 100 m²	1 000	1 300
3-4-2	Tilbygg til alle bygg i kap. 3-4	Som nybygg fratrasket 10 %		
3-4-3	Hovedombygging	Som nybygg i § 3-4-1 fratrasket 50 %		
3-4-4	Bruksendring	Som nybygg i § 3-4-1 fratrasket 50 %		
3-4-5	Søknadspliktig fasadeendring		7 400	9 200
3-4-6	Parkeringshus	Som nybygg i § 3-4-1 fratrasket 20 %		
3-4-7	Idrettshaller, svømmehaller m.m	Som nybygg i § 3-4-1 fratrasket 20 %		
3-4-8	Nybygg/utvidelse av driftsbygning i landbruket For arealer <1000 m² som §3-2-3	For driftsbygninger med total BRA over 1000 m² og under 2000 m²	25 500	31 900
		For arealer ut over 2000 m² BRA	34 000	42 500

§ 3-5 ENDRING AV EKSISTERENDE BEBYGGELSE

Mindre søknadspliktige tiltak etter Plan- og bygningsloven § 20-1 eller § 20-2

Arealer er definert som bruksareal (BRA), jf NS 3940.

			Uten mangler	Med mangler
3-5-1	Innredning av rom til opphold, teknisk rom, heissjakt eller heismaskinrom i bygg med 4 etasjer eller mer	Pr påbegynt 100 m ² BRA	11 100	13 900
3-5-2	Innredning av rom til opphold, teknisk rom, heissjakt eller heismaskinrom i bygg med 3 etasjer eller mindre	Pr påbegynt 100 m ² BRA	7 400	9 200
3-5-3	Sammenslåing eller oppdeling av bruksenheter med annet formål enn bolig	Pr. ny bruksenhet	11 100	13 900
3-5-4	Innvendig ombygging av bygg	Pr. etasje for de tre første etasjer	7 400	9 200
3-5-5	Innvendig ombygging av bygg hvor tiltaket omfatter flere enn tre etasjer	Pr. etasje f.o.m. etasje nr 4	4 000	5 000
3-5-6	Søknadspliktig trapp	Pr stk	4 000	5 000

§ 3-6 TEKNISKE INSTALLASJONER – OPPFØRING, ENDRING, REPARASJON

Søknadspliktige tiltak etter Plan- og bygningslovens § 20-1

			Uten mangler	Med mangler
3-6-1	Privat stikkledning /separering/tilknytning	1-10 bruksenheter, pr. bruksenhet	4 000	5 000
3-6-2	Privat stikkledning/separering/tilknytning	Over 10 bruksenheter, pr bruksenhet	3 700	4 600
3-6-3	Offentlige VA-ledninger	Pr. påbegynt 100 løpemeter	7 400	9 200
3-6-4	Opparbeidelse av private og offentlige hytte- og boligfelt med vei, vann og avløp	Pr. påbegynt 100 løpemeter	8 100	10 100
3-6-5	Private fellesanlegg for vann og avløp, utbygging i eksisterende bolig/hytteområder	Pr. bruksenhet	11 100	13 900
3-6-6	Søknadspliktig endring av sanitæranlegg	1-10 bruksenheter, pr. bruksenhet	4 000	5 000
3-6-7	Søknadspliktig endring av sanitæranlegg	Over 10 bruksenheter, pr. bruksenhet	3 700	4 600
3-6-8	Ventilasjonsanlegg, sprinkleranlegg, kulde- og varmepumpeanlegg med vannbåren varme eller tilsvarende for bygg med 3 boenheter eller mer og andre bygg over 500 m ² BRA		7 400	9 200
3-6-9	Privat avløpsrenseanlegg	Pr. anlegg	4 000	5 000
3-6-10	Andre søknadspliktige tekniske installasjoner	Pr. tiltak	4 000	5 000

§ 3-7 ANDRE TILTAK

Andre søknadspliktige tiltak etter Plan- og bygningslovens § 20-1

			Uten mangler	Med mangler
3-7-1	Store parkeringsplasser (flere enn 10 biler)		14 700	18 400
3-7-2	Mindre parkeringsplasser (til og med 10 biler)		7 400	9 200
3-7-3	Tunneler og offentlige veier - pr. påbegynt 100 meter		8 100	10 100

3-7-4	Støyskjem, lysmast, TV-mast, radiomast, tribuner, enkle fartsoppbygg for skibakker, skitrek, transportbane, større støttemur høyde over 2 meter o.l.		8 100	9 200
3-7-5	Private veier, enkle løsmasse- og fjellarbeider i dagen, grave- og fyllingsarbeid, endring av terreng		7 400	9 200
3-7-6	Midlertidige tiltak, f.eks boligbrakke på arbeidsplass - som for permanent tiltak, men ikke over kr 8 000,-			
3-7-7	Større løsmasse- og fjellarbeider i dagen, grave- og fyllingsarbeid, endring av terreng og andre søknadspliktige utomhusanlegg. Pr påbegynt 1000 m². Maksimalt gebyr kr. 60 000,-		7 400	9 200
3-7-8	Gjerde, mindre støttemur o.l.		4 000	5 000
3-7-9	Damanlegg, basseng, brønn o.l mindre tiltak		4 000	5 000
	Store damanlegg		14 700	18 400
3-7-10	Brygger/ badebrygger under 10 løpometer målt fra landfeste		11 100	13 900
3-7-11	Større brygger: 10-20 løpometer		22 100	27 600
	Mer enn 20 løpometer. Alle avstander målt fra landfeste		33 200	41 500
3-7-12	Broer pr. påbegynte 10 løpometer		14 700	18 400

§ 3-8 BYGNINGER SOM ER FREDET ELLER REGULERT TIL BEVARING

3-8-1	For fasadeendring på bygninger som er fredet eller regulert til «Spesialområde bevaring», reduseres gebyret med 30 %	Minstegebyr		4 000
-------	--	-------------	--	-------

§ 3-9 ENDRING AV TILLATELSE

For endringssøknader svares 50 % av fullt gebyr. Minstegebyr kr 4 000,- og maksimalt gebyr kr 8 000,- pr tiltak.

KAP. 4 AVSLAG, DISPENSASJONER, ENDRING, ULOVLIG IGANGSETTING M.V.

§ 4-1 SØKNAD SOM FØRER TIL AVSLAG

4-1-1	Dersom en søknad fører til avslag, skal det betales 50 % av fullt gebyr etter §§ 3-3 tom 3-9 og § 5-1 og § 6-1. Avslagsgebyret blir ikke godskrevet ved innsendelse av ny revidert søknad.	Minstegebyr		4 000
4-1-2	Dersom det reviderte forslaget også fører til avslag skal det betales et gebyr som er 50 % av fullt gebyr etter §§ 3-3 og 3-8.	Minstegebyr		4 000
4-1-3	Dersom endringssøknad fører til avslag skal det betales et gebyr som er 50 % av de respektive satser i § 3-9.	Minstegebyr		4 000

§ 4-2 ULOVLIGHETSOPPFØLGING

4-2-1	For arbeider med ulovligheter etter plan- og bygningsloven betales etter medgått tid Det skal føres timeliste over medgått tid ifm. ulovlighetsoppfølging		Pr. time	960
-------	--	--	----------	-----

§ 4-3 IGANGSETTELSE UTEN TILLATELSE

Ved igangsetting av tiltak uten nødvendig tillatelse vil bestemmelsene i pbl § 32-8 om overtredelsesgebyr komme til anvendelse. Størrelse på eventuelt overtredelsesgebyr beregnes etter den til enhver tid gjeldene forskrift.

§ 4-4 TILTAK SOM KREVER DISPENSASJON – PBL KAPITTEL 19.

For innvilget eller avslått søknad om dispensasjon

4-4-1	Behandling av søknad om dispensasjon fra formål og plankrav i arealplan og byggeforbud i plan og pbl i forbindelse med:	Nybygg/opprettelse av ny eiendom		19 600
		Endring av eksisterende bebyggelse/eiendom		13 000
4-4-2	Behandling av søknad om dispensasjon fra bestemmelser knyttet til byggverks størrelse, utforming og plassering som er gitt i plan eller pbl. Herunder byggegrenser mot veg og nabogrense, grad av utnytting med mer			9 800
4-4-3	Behandling av søknad om dispensasjon fra Pbl og forskrifter som ikke omfattes av § 4-4-1 og 4-4-2			9 800
4-4-4	Ved behandling av flere dispensasjonssøknader i forbindelse med samme tiltak for hvert forhold utover 1			50 % av satsene over
4-4-5	Ved administrativ behandling av søknaden			75 % av satsene over
4-4-6	Fravik/dispensasjon fra TEK 10			7 000

KAP. 5 RIVING AV BYGNINGER, KONSTRUKSJONER OG ANLEGG PBL §§ 20-1 og 20-2**§ 5-1 SØKNADER SOM FØRER TIL GODKJENNELSE PBL § 20-1 og 20-2**

Når det søkes om riving og gjenoppføring av tiltak som inngår i §§ 5-1-1 og 5-1-2 beregnes det ikke gebyr for riving.

			Uten mangler	Med mangler
5-1-1	Mindre bygninger som garasjer, uthus, skorsteiner, murer og andre konstruksjoner		4 000	5 000
5-1-2	Eneboliger, tomannsboliger		7 400	9 200
5-1-3	For riving av andre bygninger <300 m²		11 300	12 600
5-1-4	For riving av andre bygninger > 300 m²		14 700	18 400

KAP. 6 SKILT OG REKLAME PBL § 20-1 bokstav i)**§ 6-1 SØKNADER SOM FØRER TIL GODKJENNELSE**

Satsene gjelder pr. stk. Der innretninger settes opp i grupper og /eller på samme fasade, kan gebyret nedsettes til satsen for en innretning, forutsatt at gruppen samlet ikke dekker en større flate enn 35 m².

			Uten mangler	Med mangler
6-1-1	Skilt og reklameinnretning over gesims		7 400	9 200
6-1-2	Frittstående skilt/reklameinnretninger		7 400	9 200
6-1-3	Reklameinnretninger på vegg, mur, gjerde, uthengsskilt		4 000	5 000

KAP. 7 GODKJENNING AV FORETAK OG ANSVARSRETT**§ 7-1 FORETAKSGODKJENNING/ANSVARRETT**

7-1-1	For lokal godkjenning av foretak uten sentral godkjenning			4000
7-1-2	For lokal godkjenning av selvbygger			2000
7-1-3	For søknad om lokal godkjenning som avslås	Foretak		4000
		Selvbygger		2000

KAP. 8 HEISER /LØFTEINNRETNINGER PBL § 20-1**§ 8-1 DRIFTSTILLATELSE FOR NYE HEISER, OMBYGGINGER OG STØRRE REPARASJONER AV EKSISTERENDE HEISER**

Gebyr omfatter saksbehandling etter Pbl og utstedelse av driftstillatelse

			Uten mangler	Med mangler
8-1-1	Personheis og vareheis med/uten personbefordring		4 000	5 000
8-1-2	Rulletrapper, rullebånd og rullende fortau		4 000	5 000
8-1-3	Småheis/trappeheis		4 000	5 000

KAP. 9 DELINGSSØKNADER**§ 9-1 SAKSBEHANDLING**

Søknadspliktige tiltak etter Plan- og bygningslovens § 20-1, første ledd, bokstav m).

			Uten mangler	Med mangler
9-1-1	For søknad om fradeling av tomt i regulert område, men hvor tomtedeling ikke fremgår av vedtatt plan		5 900	7 400
9-1-2	For søknad om deling med grenser som er i samsvar med fastsatt plan		2 900	3 600
9-1-3	For søknad om fradeling av tomt i uregulert strøk		11 700	14 600
9-1-4	For søknad om fradeling av tilleggsparsell og grensejustering betales for hver eiendom som berøres av justeringen		2 400	3 000
9-1-5	For søknad om tillegg/endring		2 400	3 000

For dispensasjon i forbindelse med deling benyttes § 4-4.

KAP. 10 UTSLIPPSTILLATELSER ETTER FORURENSNINGSLOVEN

Utslippstillatelse gitt med hjemmel i forurensningsloven § 52 a, jf forurensningsforskriften 1.6.2004 § 11-4, jf forskrift om gebyrer for saksbehandling og kontroll av avløpsvann, Halden kommune Østfold, 1.3.2007-1837.

10-1-1	Avløpsrenseanlegg inntil 15Pe (separat anlegg)	5 720
10-1-2	Avløpsrenseanlegg f.o.m. 15Pe (separat anlegg)	12 280
10-1-3	Behandling av søknader etter kapittel 15, « <i>utslippstillatelse for oljeholdig avløpsvann</i> »	5 180
10-1-4	Tilsyn av anlegg etter forskriftens § 15	3 100
10-1-5	Behandling av tiltaksplaner, jf. forskriften kapittel 2 « <i>graving i forurenset grunn</i> »	12 420
10-1-6	Kontroll av tiltaksplaner som er under gjennomføring ved graving i forurenset grunn, jf. forskriften kapittel 2	3 100
10-1-7	Prøvetaking og analysekostnader for mindre avløpsanlegg som må kontrolleres mer enn 2 ganger pr. år	1 500

KAP. 11 – Gebyrforskrifter etter lov om eiendomsregistrering (matrikkellova) av 17. juni 2005 nr. 101

Gebyrforskrift med hjemmel i matrikkelloven § 32 og matrikkelforskriften av 26.6.2009 nr 864 § 16 fastsettes som følger:

§ 11 Oppretting av matrikkelenhet.**§ 11-1-1 Oppretting av grunneiendom og festegrunn og matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn**

Arealgebyr	2015
Areal fra 0 – 300 m ²	12 000
Areal fra 301 – 2000 m ²	25 870
Areal fra 2001 – 20.000m ² – pr påbegynt da.	3 000
Areal fra 20.001 – 100.000 m ² – pr påbegynt da.	1 450
Areal over 100.001 m ² – økning pr påbegynt da.	960

Ved samtidig oppmåling av flere tilgrensende tomter som er rekvirert av samme rekvirent, gis følgende reduksjoner i gebyret per sak:

	2015
6-10 saker	10 %
11-25 saker	15 %
26 og flere	20 %

§ 11-1-2 Oppretting av uteareal på eierseksjon

Gebyr for tilleggsareal pr eierseksjon	2015
Areal fra 0 – 50 m ²	7 250
Areal fra 51 – 250 m ²	10 870
Areal fra 251 – 500 m ²	14 490
Areal fra 500-2000 m ²	25 870
Areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da.	3 000

§ 11-1-3 Oppretting av anleggseiendom

Gebyr som for oppretting av grunneiendom	2015
Volum fra 0 – 2000 m ³	25 870
Volum fra 2001 – 20.000m ³ pr. påbegynt 1000m ³ .	3 000
Volum over 20.001 m ³ – økning pr. påbegynt 1000m ³ .	1 450

§ 11-1-4 Registrering av jordsameie

Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.

§ 11-1-5 Innløsning av festegrunn

For festegrunn som skal innløses til grunneiendom, skal det gjennomføres en oppmålingsforretning.

For festegrunner som har målebrev med koordinatbestemte grensehjørner i EUREF89 eller NGO 1948 eller som kan konverteres til EUREF89 gjennom noe beregning, kan oppmålingsforretningen gjennomføres uten ny merking og måling

Gebyret for dette settes til	6 620
------------------------------	-------

Festegrunner som ikke oppfyller kravet om tidligere oppmåling, gjennomføres med full oppmålingsforretning og med gebyr etter D.1.1

§ 11-2 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

Viser til § 11-1-1 (Tidligere midlertidig forretning) kr 6 620,-

I tillegg kommer gebyr for å utføre oppmålingsforretning

§ 11-2-1 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises eller ikke lar seg

matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter § 11-1

§ 11-2-2 Gebyr til kommunen når oppmålingsforretningsarbeidet delvis blir utført av kommunen, delvis av andre

For oppmålingsforretning der deler av arbeidet utføres av andre, fastsettes gebyret til kommunen etter hvor stor andel av arbeidet kommunen utfører.

Følgende prosentskala, regnet av totalgebyret brukes		
1. Kommunens klargjøring	20 %	(for Statens vegvesen 15%)
2. Varsling og forretningsmøte i marka	20 %	(for Statens vegvesen 25%)
3. Tekniske arbeider og dokumentasjon	40 %	
4. Registerarbeidene (sluttarbeidene)	20 %	

§ 11-3 Grensejustering**§ 11-3-1 Grunneiendom**

Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal. (maksimalgrensen er satt til 500 m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen.

Areal fra 0 - 250m ²	10 870
Areal fra 251 - 500m ²	18 000

§ 11-3-2 Anleggseiendom

For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1000 m³

Areal fra 0 - 250m ³	13 870
Areal fra 251 - 1000m ³	16 870

§ 11-4 Arealoverføring**§ 11-4-1 Grunneiendom**

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift

Areal fra 0 - 250m ²	18 000
Areal fra 251 - 500m ²	30 020
Arealoverf.pr nytt påbegynt 500m ² medfører en økning av gebyret på	4 240

§ 11-4-2 Anleggseiendom

For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, – ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.

Volum fra 0 - 250m ³	18 000
Volum fra 251 - 500m ³	30 020
Volumoverføring pr nytt påbegynt 500m ³ medfører en økning av gebyret på	4 240

§ 11-5 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

For inntil 2 punkter	5 380
For overskytende grensepunkter pr punkt	620

§ 11-6 Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter

For inntil 2 punkter	10 870
For overskytende grensepunkter pr punkt	2 380
Gebyr for kartlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid	

§ 11-7 Oppmålingsforretning over spesielle arealer

For forretninger over større sammenhengende arealer til landbruksformål, allmenne friluftsførmål og ferdig regulerte områder som senere skal deles, betales for klargjøring av saken et grunnbeløp på kr. 7500 og det øvrige arbeid etter anvendt tid.

§ 11-8 Utstedelse av matrikkelbrev

Matrikkelbrev inntil 10 sider	175
Matrikkelbrev over 10 sider	350
Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen	

KAP. 12 GEBYRFORSKRIFTER FOR ARBEIDER ETTER LOV OM EIERSEKSJONER § 7

§ 12-1 Begjæring om seksjonering eller reseksjonering av en eiendom

- a. Sak som krever befaring; fem rettsgebyr
- b. Sak som ikke krever befaring; tre rettsgebyr

§ 12-2 Utarbeiding av målebrev for grunnareal som inngår i en seksjon

Gebyr fastsettes etter reglene i kapittel D.1.2.

§ 12-3 Ny behandling av avslått søknad

Der fornyet søknad om seksjonering eller reseksjonering av et registernummer fører til godkjenning eller nytt avslag, skal det betales halvt gebyr dersom søknaden kommer til kommunen innen tre måneder etter dato for første avslag. (Kommer ny søknad på et seinere tidspunkt, skal det betales fullt gebyr).

Forskrift om anløpsavgift

GJELDENDE FRA 1. JANUAR 2015

Hjemmel: Fastsett av Halden kommunestyre den 19.12.2015 med hjemmel i lov 17. april 2009 nr. 19 om havner og farvann (havne- og farvannsloven) §25 og forskrift 20.12. 2010 nr 1762: Forskrift om kommunenes beregning og innkreving av anløpsavgift.

§1 (virkeområde)

Anløpsavgiften gjelder innenfor kommunegrensene til Halden kommune- betegnet avgiftsområdet Halden havn. Forskriften regulerer beregning og innkreving av anløpsavgift.

§2 (avgiftsplikt)

Fartøy som anløper avgiftsområdet Halden havn skal betale anløpsavgift. Anløpsavgiften skal ilegges per anløp. Med et anløp menes en inn- og utseiling. Ved flere anløp til havn i kommunen i løpet av samme døgn, ilegges avgift kun en gang.

Unntatt fra plikt til å betale anløpsavgift er:

- a) fartøy med største lengde under 15 meter
- b) bergings- og isbryterfartøyer i forbindelse med berging og isbryting
- c) orlogsfartøy, norske og utenlandske
- d) Kystverkets fartøy i forbindelse med arbeid i farvannet
- e) fartøy som anløper havn på grunn av skade eller nødstilstand og fartøyet ikke laster, lossar eller tar om bord passasjerer
- f) fartøyer som passerer avgiftsområdet uten å anløpe eller ankre i avgiftsområdet Halden havn

Halden havn kan fritta andre fartøy enn de som er nevnt i andre ledd fra plikten til å betale anløpsavgift.

§ 3. (kostnader som dekkes av anløpsavgiften)

Anløpsavgiften dekker kommunens kostnader knyttet til sikkerhet og fremkommelighet i kommunens sjøområde, samt utøvelse av offentlig myndighet med hjemmel i eller i medhold av havne- og farvannsloven. Dette vil være kostnader til navigasjonsinnretninger, investeringer og vedlikehold i farleden, fjerning av hindringer i farvannet, oppsynsfunksjoner, isbryting og fastsettelse og håndhevelse av ordensforskrifter.

§ 4. (beregning av anløpsavgift)

Anløpsavgiften beregnes på bakgrunn av fartøyets bruttotonnasje (BT) slik den er angitt i fartøyets internasjonale målebrev som er i henhold til Den internasjonale konvensjonen om måling av fartøyer av 1969. Dersom fartøyets BT ikke fremgår av målebrevet, fastsettes denne av administrasjonen i Halden havn basert på beregning av BT for tilsvarende fartøy.

Prisliste

Anløpsavgiften betales etter følgende satser:

Av de første	1000 BT	kr 0,80
Av de neste	2000 BT	kr 0,70
Av de neste	2000 BT	kr 0,50
Av de neste	5000 BT	kr 0,40
Av de neste	10000 BT	kr 0,30
Av de neste	10000 BT	kr 0,10
Av de neste	20000 BT	kr 0,10
Av de neste	50000 BT	kr 0,10

Minsteavgift fastsettes til kr 1 500,- for alle typer fartøy som omfattes av krav om å betale anløpsavgift.

For fartøyer som anløper hyppig, kan administrasjonen bestemme at det bare skal betales avgift for et bestemt antall anløp i en kalendermåned. Det kan dessuten fastsettes månedsavgift.

Fartøyer som hovedsakelig oppholder seg i havnen uten å forlate avgiftsområdet, betaler avgift for sin bruk av farleden og havnen. Avgiften kan regnes på måneds- eller årsbasis, og det bør skjelnes mellom fartøyer i stadig fart og henliggende fartøy.

§ 5. (rabattordninger)

Halden havn kan fastsette rabattordninger, herunder årsavgift eller sesongavgift.

§ 6. (klage)

Enkeltvedtak som treffes etter forskriften kan påklages etter bestemmelsene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker. Kystverkets hovedkontor er klageinstans for vedtak fattet av Halden havn.

§ 7. (ikraftttredelse)

Forskriften trer i kraft 1. januar 2015.

GENERELLE BESTEMMELSER

Innledning

Ny havnelov er iverksatt fra og med 1. januar 2010, med overgangsbestemmelser for 2010 og 2011. Ny lov innebærer, med unntak av anløpsavgiften, mulighet for fri prissetting for havnens salg av varer og tjenester.

Formål

Avgifter og vederlag skal sammen med havnens øvrige inntekter bringe tilveie de midler havnen trenger til administrasjon, drift, vedlikehold og nødvendig utbygging av anlegg og installasjoner m.v.

Prisliste

Prislisten er bygd opp etter lov om havner og farvann av 17. april 2009 nr. 19.

Periode

Prislisten gjelder for budsjettåret.

Rabattordninger

Administrasjonen kan fastsette rabattordninger.

Beregningsgrunnlag for varegebyr

Beregningsgrunnlag for vare er dens vekt i metriske tonn. Volumgods regnes om til vektenhet ikke mindre enn $1 \text{ m}^3 = 0,5 \text{ tonn}$. For containere og andre lastebærere kan det nyttes enhetspris pr. container eller lastebærer.

Beregningsgrunnlag for passasjergebyr

Passasjergebyr beregnes pr. passasjer.

Oppkreving av vederlag og gebyrer

I forbindelse med bruk av offentlige kaier, arealer og innretninger, kan administrasjonen pålegge havneoperatøren å oppkreve vederlag og gebyrer på vegne av havna.

Faste avtaler om leie av hele eller deler av kaianlegg og andre havneinnretninger

Administrasjonen kan inngå faste leieavtaler for hele eller deler av et offentlig kaianlegg eller havneinnretninger. Leiebeløpet skal dekke de kostnader som kan henføres til leieobjektet og bruken av dette.

Ettergivelse og nedsettelse

Administrasjonen kan, når særlige omstendigheter foreligger, bestemme at påløpte vederlag og gebyrer i enkelte tilfeller nedsettes eller ettergis. Administrasjonen kan helt eller delvis ettergi påløpte vederlag og gebyrer.

1 KAIVEDERLAG

a. Kaivederlaget svares pr. påbegynt døgn liggetid.

b. Liggetiden regnes fra fartøyet fortøyer og inntil det kaster loss. Del av døgn på 6 timer eller mindre regnes for $\frac{1}{2}$ døgn. Det betales dog alltid kaivederlag for minst 1 døgn.

For fartøyer som etter ordre fra havneoppsynet, må forhale fra kaien for å gi plass for annet fartøy og deretter legger til kaien igjen, regnes liggetiden som om fartøyet hele tiden har ligget ved kaien. Men hvis fraværet fra kaien overstiger 3 timer, skal det skje tilsvarende fradrag i den beregnede totale liggetid. Skifter et fartøy fra en plass ved offentlig kai til en annen, uten i mellomtiden å ha vært utenfor havnedistriktets grenser, blir liggetiden å beregne som om fartøyet hadde ligget ved kaien uten avbrytelse.

c. Administrasjonen kan bestemme at det skal betales kaivederlag bare for et bestemt antall anløp i løpet av en kalendermåned og det kan også fastsettes månedsgebyr.

d. Et fartøy som fortøyer utenfor et annet fartøy som ligger ved kaien, skal betale kaivederlag som om skipet var fortøyd til kaien.

e. Administrasjonen fastsetter minste vederlag pr døgn til kr. 750,- for alle typer fartøy som skal betale kaivederlag, maksimalt kaivederlag pr døgn fastsettes til kr 7 500,-

1.1 PRISLISTE FOR KAIVEDERLAG

Halden Havn bruker fartøyets BT som beregningsgrunnlag for kaivederlag.

Dersom BT for et fartøy ikke er oppgitt i målebrev, bestemmes dette av administrasjonen etter skjønn. Det betales en flat sats pr. BT + Kr 500,- det første døgnet.

Kaivederlag: kr 0,50 pr. BT

a. Det totale gebyret avrundes oppad til hel krone.

b. For fartøyer i kortere rute med flere anløp i døgnet, beregnes det gebyr bare en gang for hvert døgn kaiplass har vært benyttet.

c. Halden Havn kan gi rabatt når særlige forhold tilsier det, dog aldri under fastsatt minstepris.

d. Rutegående container og linjeskip gis en reduksjon på 50 %, jf. pkt c.

1.2 PRISER FOR FARTØYER SOM ER TILSTÅTT STASJONSPASS

Fritidsbåter som fortøyer ved offentlig kai, skal innhente administrasjonens tillatelse.

Fritidsbåter og fartøyer som hovedsakelig benyttes innenfor kommunens sjøområde, kan etter administrasjonens nærmere bestemmelser tilstå stasjonsplass og skal i så tilfelle betale pr. løpemeter i henhold til prisliste.

Fartøyer som er tilstått stasjonsplass, skal når de losser/laster, går med betalende passasjerer betale kaivederlag etter ordinære satser.

Selv om et fartøy er tilstått stasjonsplass må det finne seg i å bli anvist annen kaiplass når administrasjonen forlanger det.

Fartøyer som hovedsakelig brukes innenfor kommunens sjøområde og som er tilstått stasjonsplass, betaler kr. 51,- pr. l/meter + 20% fartøyslengde pr. måned

Halden havn kan kreve opplysninger fra privat kaieier eller driftsansvarlig.

1.3. VAREVEDERLAG

a. Varegebyr gjelder for alle varer som fraktes med skip til eller fra havnen over offentlig kai.

b. For varer som ankommer havnen i transitt og som videreforsendes med fartøy, beregnes varegebyr kun en gang.

c. Varegebyr pålegges også varer som overføres fra et fartøy til et annet uten å passere kaianlegget.

d. Varegebyret for inngående varer påhviler varemottaker, og for utgående varer påhviler gebyret vareavsender. Dette er ikke til hinder for at Halden havn kan avtale med lokal representant for vareeier om annen form for innkreving av varegebyr eller at gebyret innberegnes i frakten.

TYPE GODS PRIS ENEHET

Flytende bulkvarer	Kr 5,00	Pr. tonn
Tørre bulkvarer	Kr 9,25	Pr. tonn
Trelast og tømmer	Kr 7,50,-	Pr. tonn
Varer i container	Kr 185,-	Pr. container
Kjøretøy	Kr 90,-	Pr. kjøretøy
Øvrige varer	Kr 12,05	Pr. tonn

Volumgods regnes om til vektenhet ved at 2 kubikkmeter ikke skal være mindre enn 1 tonn.

Varevederlag dekker lagring av varer på kai eller arealer inntil 48 timer etter endt lossing.

Av varer som blir liggende over 48 timer etter endt lossing plikter varemottager eller varesender å betale til Halden havn for hvert døgn etter følgende takster:

På åpent areal for den etterfølgende tid kr. 2,50 pr. m ² pr. døgn
Containere m/last kr. 50,00 pr. TEU pr. døgn

Når varer ønskes lagret på kai i lengre tid enn 48 timer etter endt lossing kan Halden Havn etter søknad gi tillatelse til slik lagring etter følgende takster:

UTEAREAL: Kr. 7,50 pr. m ² pr. mnd.
Redskap, herunder trucker paller, tilhengere lasteflak tilhørende trafikanter Kr 12,- m ² /mnd

Lagringstid under 7 dager etter endt utlossing regnes som ½ måned. Ellers regnes hele måneder.

Belastningen på kaiene / uteareal må begrenses til det enhver tids gjeldende akseltrykk/tillatt belastning tonn pr. m² på kaiene.

Årsavgift for næringsvirksomhet i sjø ved offentlig kai	Kr 90,- pr m ² pr år
---	---------------------------------

Vederlag for

jernbanevogner og kjøretøyer

Jernbanevogner som lastes/losses på havnevesenets spor	Kr 92,- pr vogn
For alle kjøretøyer som parkeres på soneparkering	Kr 67,- pr transportenhet/døgn
Etter søknad:	
Parkeringsplass innenfor havnevesenets område	
Lastebiler, tilhengere (pr enhet)	Kr 3 400,- pr år

4 Salg av varer og tjenester

4.1 Salg av ferskvann

Til skip og vannbåter m.v. etter målt kvantum enten gjennom måler eller ved påfylling av en på forhånd peilet tank av bestemt innhold, per m ³ :	kr 40,00
Minstepris pr. levering	kr 800,00

Vannlevering skjer normalt i havnens åpningstid.

Ved levering av vann på lørdager, søndager og helligdager eller etter ordinær arbeidstid på hverdager, blir vannfyllerens overtidsbetaling belastet mottakeren gjennom tillegg på regningen.

5 ISPS-gebyr mv.

Gjeldende ISPS-gebyr og avfallsgebyr (skipsrenovasjon) i Halden havn eks. mva.

Type gebyr	Sats	Enhet
ISPS –SKIP:		
Alle skip	Kr 150,-	Pr. anløp
ISPS-VARER		
Container med varer	Kr 10,-	Pr container
Kjøretøy	Kr. 5,-	Pr kjøretøy

Øvrige varer	Kr 0,50	Pr tonn
ADGANGSKORT		
Årsgebyr for ID/adgangskort	Kr 300,-	Pr. kort
Vederlag for renovasjon	kr 115,-	Pr anløp.

6. Bruk av havnevesenets mannskap, havnebåt og traktor mv.

Priser eks mva:		
Traktor/truck/lift:	Kr 600,-	Pr time
Havnebåt:	Kr 1 000,-	Pr time
Lekter:	Kr 1 000,-	Pr uke
Arbeidsflåte katamaran	Kr 1 000,-	Pr døgn
Pris mannskap:		
Arbeid hverdager kl. 07-15	Kr 400,- pr person	Pr time
Arbeid hverdager kl 15-21	Kr 600,- pr person	Pr time
Arbeid hverdager kl 21-07	Kr 800,- pr person	Pr time
Lørdag/søndager kl 00-24	Kr 800,- pr person	Pr time

Gjestehavn og småbåtanlegg

1 Gjestehavnen

Dågnavgift	Pris lavsesong 1/3-19/6 og 15/8-31/10	Pris Håysesong 20/6-15/8
Under 10 m (33 f)	150	250
10-12 m (33-40 f)	200	300
12-15 m (40-50 f)	250	350
15-20 m (50-60 f)	350	450
20-25 m (60-75 f)	450	550
Over 25 m (75 f)	Egen avtale (meldepliktig fartøy)	Egen avtale (meldepliktig fartøy)

2 Småbåthavnene

B-tplasser	Pris 3 meter	Pris 3,5- 4,5 meter
Verven	6000	8000
Langbrygga, Sundsbrygga og broovergangen	6000	8000
Felleskjøpet Longside + longside ved Langbrygga og Sundsbrygga		850 pr. meter + 2000 vinterleie
Grønnland og Tista for øvrig	6000 + 2000 vinter	8500 + 2000 vinter
Tista Longside		850 pr. meter + 2000

			vinter
Gjestehavn øst Helårsplasser og del av gjestehavn			8500 + 8000 vinter i bobleanlegg
Opplag på land			350 pr m

BARNEHAGETAKSTER HALDEN KOMMUNE

Med virkning fra 1.januar 2015.

	Hel plass	80 % plass 4 dager pr. uke	60 % plass 3 dager pr.uke	50 % PLASS 2 / 3 dager pr.uke	40 % plass 2 dager pr.uke
Januar - April	2 480	2 230	1 735	1 490	1 240
Mai - Desember	2 580	2 320	1 805	1 550	1 290

1. I tillegg til opphold skal alle betale henholdsvis kr. 150 / 120 / 90 / 75 / 60 pr. måned for melk og frukt.
2. Søskenmoderasjon er **30 %** av full takst for barn nr. 2 og **50 %** for barn nr. 3 og flere.
3. Det betales for opphold i 11 måneder. Det betales ikke for juli måned.
4. Unnlatelse av oppholdsbetaling i **en** måned medfører oppsigelse av barnehageplassen.
Oppsigelsestiden er 14 dager fra den dag oppsigelsen er postlagt.
5. Restanse av oppholdsbetaling ved nytt barnehageår medfører at barnehageplassen ikke fornyes.
6. Oppsigelsestiden fastsettes til **to** måneder.
Oppsigelse av barnehageplass skal skje skriftlig fra den 1. i hver måned på kommunens barnehageportal, evt. skriftlig til barnehagen, Postboks 150, 1751 Halden.

Barnehagetakstene justert i henhold til vedtak i Stortinget desember 2014.